

Seletuskiri

Kultuuriministri määruse „Loomemajanduse tugistruktuuride, ühisprojektide ja ekspordivõimekuse arendamise toetamise tingimused ja kord“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Käesoleva määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) abil viiakse ellu „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020“ (edaspidi *rakenduskava*) prioriteetse suuna „Väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine ja piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ (edaspidi *prioriteetne suund*) meetme „Loomemajanduse arendamine“ (edaspidi *meede*) eesmärgi.

Eelnõu on suunatud meetme tegevuste „Loomemajanduse inkubatsiooni arendamine“, „Loomemajanduse tugistruktuuride arendamine“, „Loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõimekuse arendamine“, „Loomemajanduse sidumine teiste sektoritega (väikeprojektid)“ ning „Loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse arendamine“ eesmärkide täitmiseks.

Meetme tegevustega panustatakse Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 (edaspidi *ühissätete määrus*), millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, artikli 9 punktis 3 nimetatud valdkondliku eesmärgi, milleks on väikese ja keskmise suurusega ettevõtete (edaspidi ka *VKE*) konkurentsivõime suurendamine, täitmisesse.

Meede panustab koos teiste meetmete ja tegevustega, milleks on: ettevõtlikkuse kasvatamine, ettevõtluse kasvu soodustamine, ettevõtluskeskkonna arendamine ning piirkondade konkurentsivõime tugevdamine, järgmistesse rakenduskava tulemus- ja väljundnäitajatesse:

Tabel 1. Rakenduskava tulemusnäitajad

Indikaator	Ühik	Andmeallikas	Mõõtmisagedus
• Eksportivate ettevõtete arv	Ettevõtte	Statistikaamet	Üks kord aastas
• <i>täiendav indikaator on täpsustamisel</i>			

Tabel 2. Rakenduskava väljundnäitajad

Indikaator	Mõõtühik	Andmeallikas	Mõõtmisagedus
• Abi saavate ettevõtete arv	Ettevõtte	Rakendusüksus	Üks kord aastas

(unikaalsed)			
• Abi saavate ettevõtete arv (kokku)	Ettevõte	Rakendusüksus	Üks kord aastas
• Toetust saavate uute ettevõtete arv	Ettevõte	Rakendusüksus	Üks kord aastas
• Koostöövõrgustikes osalevate ettevõtete arv	Ettevõte	Rakendusüksus	Üks kord aastas

Rakenduskava toel tehtavad investeeringud on suunatud konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ eesmärkide täitmisele. Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ esimeseks eesmärgiks on tõsta tööhõive määra vanusegrupis 20-64 2015. aastaks 72%-ni ja 2020. aastaks 76%-ni (algtase 2012. aastal: 71,7%) ning teiseks eesmärgiks on tõsta tootlikkust hõivatu kohta Euroopa Liidu keskmisega võrreldes 2015. aastaks 73%ni ja 2020. aastaks 80%ni (algtase 2012. aastal: 70,2%).

Rakenduskavas on prioriteetse suuna kirjelduses muuhulgas välja toodud, et Eesti ettevõtete ekspordivõimekus on tugevalt polariseerunud: 100 suurimat eksportööri annavad ca 1/3 toodete ja teenuste ekspordi kogukäibest (sh turismisektor moodustab pea kolmandiku teenuste ekspordist). Samas moodustavad 93,4% kõikidest ettevõtetest mikroettevõtted, kellel napib vahendeid ja oskusi välisturunduse arendamiseks¹. Kuigi keskmine ettevõtlusaktiivsuse määr on kõrge, on varase faasi ettevõtete ellujäämismäär keskmisest madalam². Noori innovaatilisi ettevõtteid kõikidest innovaatilistest ettevõtetest on Eestis 3 korda vähem kui Euroopas (ca 4%). Oluline kasvupotentsiaal on seejuures loomemajandussektoril, mille osakaal SKPst jääb oluliselt alla Euroopa Liidu keskmisele (2011. a 2,7% Eestis, 4,5% EL-is). Eesti loomesektori majandusnäitajate võrdlemisel ELi ja teiste riikide näitajatega on oluline silmas pidada, et loomemajanduse määratlus on kokkuleppeline ja seetõttu võib sektori ulatus riigiti erineda. Seega on asjakohasem jälgida loomemajanduse sektori majandusnäitajate (sh tulu töötaja kohta ja tulu ettevõtte kohta) muutust võrreldes Eesti keskmiste näitajatega.

Euroopa Komisjoni poolt 2010. aastal välja antud Roheline Raamat kultuuri- ja loomemajanduse potentsiaali rakendamise kohta määratleb loomemajandust kui majandusharu, mis kasutab kultuuri sisendina ja millel on kultuuriline mõõde, kuigi selle väljund on peamiselt funktsionaalne. Kultuurimajandus on majandusharu, mis toodab ja

¹ Statistikaamet

² Eesti Arengufond (2012). Globaalne ettevõtlusmonitooring 2012: Eesti raport (GEM uuring)

URL <http://www.arengufond.ee/upload/Editor/Publikatsioonid/Arengufond%20GEM%20uuringu%20raport.pdf>

levitab kaupu ja teenuseid, millel arvatakse nende arendamise ajal olevat eriomadus, -kasutusviis või -otstarve, mis hõlmab või edastab kultuurilist väärtust olenemata nende võimalikust kaubanduslikust väärtusest.³ Üldistatult on loomemajanduse seega majandusharu, kus luuakse otsest majanduslikku tulu ja keskkond, mis võimaldab teistel majandusüksustel turul konkurentsivõimelisem olla ja tarbijaid leida. Muude sektorite areng sõltub infosisu tootmisest ja seega on need sektorid ning kultuuri- ja loomemajandus teataval määral üksteisest sõltuvad.

Eesti loomemajanduse olukorda on Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt uuritud ja kaardistatud kolmel korral: esimene sektori kaardistamine toimus 2005. aastal (tulemuseks oli ülevaade Eesti loomemajanduse seisust 2003. aastal), teine kaardistus valmis 2009. aastal (sisaldas info loomemajanduse mahu kohta 2007. aasta seisuga ja sektori trendide analüüsi aastatel 2003-2007) ning kolmas kaardistus⁴ valmis 2013. aasta teiseks pooleks. Töö eesmärgiks oli analüüsida, kuidas on muutunud Eestis aastatel 2007-2011 loomeettevõtete ja töötajate arv, tulu ja kasum. Kõigis kolmes kaardistustes on olnud kaasatud küll samad valdkonnad, kuid nii loomemajanduse temaatika kui valdkonnad ise on pidevas muutumises. Loomemajanduse valdkondi võib jaotada väga erinevatest aspektidest lähtuvalt. Ettevõtete ja loomeinimeste tegevuse põhieesmärgist lähtuvalt saab ettevõtteid ja asutused jagada majandusmaastikul tinglikult neljaks⁵:

- a) loomeettevõtted, kellel on selged ärilised eesmärgid (müügitulu, kasum, töökohad);
- b) loomeettevõtted ja –asutused, kes suures osas riikliku või omavalitsuse finantseerimise toel korraldavad kultuuriüritusi, mis toovad riiki või regiooni nii sise- kui välisuriste ja suurendavad sellega regiooni ettevõtete tulusid ning parandavad regiooni mainet;
- c) loomeettevõtted ja –asutused, kes suurendavad läbi kultuuri regiooni ja/või riigi tuntust ja toovad nii kaudselt riiki välisinvesteeringuid ja soodustavad rahvusvahelist äri;
- d) loomeinimesed, kellel ei ole ärilisi eesmärke ja kes naudivad loomisprotsessi ning ei hooli turust ega tarbijatest.

Eelnõus kajastatud tegevused on suunatud eelkõige esimesele sihtgrupile, kuna meetme tulemuslikkust hinnatakse ettevõtete majandusnäitajate kaudu avalduva mõju põhjal. Samas on ettevõtte ehk ettevõtja mõiste eelnõus defineeritud laiemalt: ettevõtja on Eestis registreeritud juriidiline isik, füüsilisest isikust ettevõtja või juriidiliseks isikuks mitteolev ühendus, mis osaleb majandus- või kutsetegevuses. Kui riik, kohaliku omavalitsuse üksus, avalik-õiguslik juriidiline isik või muu haldusülesandeid täitev isik osaleb kaubaturul, kohaldatakse talle ettevõtja kohta käivaid sätteid.

³ Euroopa Komisjon (2010). Roheline Raamat kultuuri- ja loomemajanduse potentsiaali rakendamise kohta
URL <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0183:FIN:ET:PDF>

⁴ Eesti Konjunktuuriinstituut (2013). Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus
URL [http://ki.ee/publikatsioonid/valmis/1. Eesti_loomemajanduse_olukorra_\(2011\)_uuring_ja_kaardistus.pdf](http://ki.ee/publikatsioonid/valmis/1. Eesti_loomemajanduse_olukorra_(2011)_uuring_ja_kaardistus.pdf)

⁵ Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus 2013

Loomemajanduse sihipärase arendamise ja arendustegevuste riikliku rahastamisega on Eestis tegeletud alates 2008. aastast. Perioodi 2007-2013 struktuurivahenditest investeeriti sektori arengusse aastatel 2009-2014 kokku üle 8 miljoni euro, millest 6,96 miljonit eurot oli ette nähtud rakendamiseks loomemajanduse piirkondlike ja valdkondlike arenduskeskuste kaudu ning 1,05 miljonit eurot kasutati loomemajandusalase teadlikkuse ning teadmiste ja oskuste suurendamise eesmärgil. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt välja töötatud ning Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse kaudu rakendatud meetmed („Loomemajanduse tugistruktuuride toetus“ ja „Ettevõtlus- ning innovatsioonialaste teadmiste ja oskuste ning teadlikkuse arendamise programmi“ raames elluviidav loomemajandusalase teadlikkuse tõstmise) lähtusid Eesti loomemajanduse olukorra uuringu ja kaardistuse tulemusena ilmnenu kolmest peamisest kitsaskohast:

- 1) vähene ettevõtlus- ja loomemajanduse alane teadlikkus loomesektoris,
- 2) vähene koostöö nii loomemajanduse alamvaldkondade siseselt kui valdkondade üleselt ning
- 3) loomemajanduse arengut toetavate tugistruktuuride puudumine.

Loomemajanduse arendamise meetmete rakendamise tulemusena on käivitunud 3 loomeinkubaatorit ja 9 valdkondlikku ning 1 piirkondlik loomemajanduse arenduskeskus, loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtjate arv on kasvanud, teadlikkuse suurendamise ja arendustegevuste tulemusena on loodud loomeettevõtjatele eeldused uutele turgudele sisenemiseks või olemasolevatel turgudel laienemiseks ning koostöö ja ühistegevus on loomemajanduse alamvaldkondades suurenenud.

Viimane loomemajanduse kaardistus, mis valmis 2013. aastal ja kajastas 2011-2012. aasta näitajaid, tõi sektori kitsaskohtadena kokkuvõtlikult välja järgnevad aspektid:

- 1) loomeettevõtted on muutunud väiksemaks ja nende ekspordisuutlikkus on madal, st ettevõtete väike elujõulisus ja tegevuse killustatus takistab arengut, investeringute tegemist ning välisturgudele minekut;
- 2) loome- ja teiste valdkondade ettevõtjate vaheline koostöö on vähene, st teised majandussektorid ei näe loominguliste lahenduste kasutamises konkurentsieelist ja võimalust teenida suuremat tulu;
- 3) riik on toetanud loomemajanduse arenguks sobiliku keskkonna ja tugistruktuuride loomist, kuid olulisem on see, et väljastpoolt algatatud tegevused kasvaksid üle ettevõtete endi sooviks koostööd teha.

Käesoleval rahastamisperioodil on loomemajanduse arendamise meetme rakendusasutuseks nimetatud Kultuuriministeerium, kes vastutab muuhulgas ka meetme raames toetuse andmise tingimuste väljatöötamise eest. Rakendusüksus on jätkuvalt Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus.

Meetme eelarve on kokku 20 000 000 eurot, millest eelnõus kajastatud tegevuste eelarve on 16 100 000 eurot. Meedet rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest. Eelpool nimetatud summadele riigipoolset kaasfinantseeringut ei lisandu. Eelnõus

nimetatud tegevustele lisandub toetuse saajate omafinantseering minimaalselt 5,4 miljoni euro ulatuses.

Eelnõuga nähakse ette meetme tegevuste „Loomemajanduse inkubatsiooni arendamine“, „Loomemajanduse tugistruktuuride arendamine“, „Loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõimekuse arendamine“, „Loomemajanduse sidumine teiste sektoritega (väikeprojektid)“ ning „Loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse arendamine“ toetuse andmise tingimused ja määrusespetsiifilised toetuse andmise menetlusnormid, toetuse taotleja ja toetuse saaja ning partneri kohustused ning rakendusasutuse ja -üksuse õigused ja kohustused.

Toetust antakse avatud taotlusvooruna ja jooksva taotlemisena. Toetuse andmist on kavandatud ellu viia üle-eestilisena.

Eelnõu koostamisel on aluseks võetud 01.07.2014. a jõustunud „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seadus“ (edaspidi *STS*) ning selle alusel kehtestatud õigusaktid.

Eelnõu sisu valmistas ette Kultuuriministeeriumi poolt loodud töögrupp, kuhu kuulusid Kultuuriministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Siseministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ning Eesti Konjunktuuriinstituudi esindajad.

Eelnõu koostas Kultuuriministeeriumi kunstide osakonna loomemajandusnõunik Anu-Maaja Pallok (e-post: anu-maaja.pallok@kul.ee, telefon: 628 2234). Eelnõu juriidilise ekspertiisi teostasid Kultuuriministeeriumi õigus- ja varahaldusosakonna õiguse peaspetsialist Kadri Kilvet (e-post: kadri.kilvet@kul.ee, telefon: 6 282 224) ning Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse õigus- ja hankeüksuse jurist Terje Kleemann (e-post: terje.kleemann@eas.ee, telefon: 6 279 340)

Seletuskirja koostasid Kultuuriministeeriumi õigus- ja varahaldusosakonna õiguse peaspetsialist Kadri Kilvet (e-post: kadri.kilvet@kul.ee, telefon: 6 282 224) ning kunstide osakonna loomemajandusnõunik Anu-Maaja Pallok (e-post: anu-maaja.pallok@kul.ee, telefon: 6 282 234).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 8 peatükist ja 29 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

- 1) üldsätted;
- 2) toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr;
- 3) nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele;
- 4) toetuse taotlemine;
- 5) taotluste menetlemine;
- 6) taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamine;
- 7) aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused;
- 8) toetuse saaja, partneri ning rakendusüksuse õigused ning kohustused.

1. peatükk Üldsätted

Eelnõu 1. peatükis sätestatakse selle kohaldamisala, kasutatavad terminid, toetuse andmise eesmärgid ja tulemused ning vaide esitamise kord, määratakse rakendusasutus ja rakendusüksus ning tuuakse välja riigiabi tingimused, mida peab projektide elluviimisel järgima.

Eelnõu § 1 määratleb selle kohaldamisala.

Lõike 1 kohaselt kehtestab eelnõu rakenduskava prioriteetse suuna meetme tegevuste „Loomemajanduse inkubatsiooni arendamine“, „Loomemajanduse tugistruktuuride arendamine“, „Loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõimekuse arendamine“, „Loomemajanduse sidumine teiste sektoritega (väikeprojektid)“ ning „Loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse arendamine“ elluviimiseks toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja korra. Meetme tegevuste elluviimist reguleerivad toetuse andmise tingimusi (edaspidi *määrus*) kutsutakse lühemalt „Loomemajanduse tugistruktuuride, ühisprojektide ja ekspordivõimekuse arendamise toetamise tingimused ja kord“, mis on ka määruse nimi. Meetme ülejäänud tegevusi, milleks on „Loomemajanduse sidumine teiste sektoritega (suurprojektid)“ ja „Loomemajandusala teadlikkuse tõstmine“, on kavas rakendada Kultuuriministeeriumi poolt kehtestatava toetuse andmise tingimuste käskkirja alusel.

Lõike 2 kohaselt lähtutakse toetuse andmisel rakenduskava eesmärkidest. Rakenduskava prioriteetse suuna üheks temaatiliseks eesmärgiks, millele eelnõu tugineb, on VKEde (ja põllumajandussektori (EAFRD puhul) ning kalandus- ja vesiviljelussektori (EMKFi puhul)) orienteeritus kasvule ja ekspordile. Vastav investeerimisprioriteet näeb ette VKEde kasvupotentsiaali toetamist piirkondlikel, riiklikel ja rahvusvahelistel turgudel ning innovatsiooniprotsessides osalemise toetamist. Selle tulemusena on VKEd konkurentsivõimelised ning nende eksport on kasvanud. Loomemajanduse valdkonna ettevõtete konkurentsivõime tõstmiseks, ekspordimahtude suurendamiseks ja loomemajanduse potentsiaali sidumiseks ülejäänud majandusega pööratakse tähelepanu teadlikkuse tõstmisele, viiakse ellu teadmiste ja oskuste arendamisele suunatud tegevusi (sh koolitusi), toetatakse loomevaldkondi hõlmavat inkubatsiooni ja valdkondlike arendustegevusi (nt tootearendus, rahvusvahelistumine, turundus) ning suurendatakse loomemajanduse piirkondlike ja valdkondlike arenduskeskuste võimekust pakkuda teenuseid, mis aitavad kaasa VKEde konkurentsivõime suurenemisele. Kuigi toetust saavad osade tegevuste osas taotleda ka mitte-VKEd, on antud investeerimisprioriteedi sekkumise lõplikuks sihtgrupiks ja kasusaajateks VKEd. Eelnõu § 10 lõikes 2 on ära nimetatud, et millistele tegevustele saab toetust taotleda ainult VKE.

Lisaks sätestatakse eelnõu §-s 1 riigiabi andmisel järgitavad õiguslikud alused ja neid sätestavad dokumendid ning riigiabist lähtuvad tingimused, millal määrust ei kohaldata.

Määrusega antav toetus on käsitletav kas:

- a) vähese tähtsusega abina (edaspidi ka VTA) Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1-8) artikli 3 mõistes või
- b) grupierandiga hõlmatud riigiabina, mille puhul järgitakse toetuse andmisel Euroopa Komisjoni määruses (EL) nr 651/2014 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1-78) (edaspidi *grupierandi määrus*) ja konkurentsiseaduse §-s 34² sätestatud või
- c) riigiabina Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 107 lõike 1 järgi, mille puhul järgitakse toetuse andmisel konkurentsiseaduse §-s 34¹ sätestatud.

Iga üksiku toetuse puhul rakenduv riigiabi liik sõltub taotlejast ja/või toetuse saajast, abi saajast (kelleks võivad olla nii toetuse saaja, projekti partnerid kui ka kasusaajad) ja projekti tegevustest. Antava abi liik või liigid määratletakse muuhulgas eelnõustamise käigus ja sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses. Järgnevalt on ära toodud ülevaade võimalikest rakenduvatest abi liikidest:

Tabel 3: Meetme raames rakenduvad abi liigid

Taotleja/toetuse saaja	Tegevused	Abi saajad	Võimalikud abi liigid ⁶
Inkubaator	Inkubaatori poolt alustavatele ettevõtjatele teenuste osutamine	partnerid; kasusaajad; toetuse saaja (ainult nende tegevuste ja kulude puhul, mis ei ole otseselt seostatavad partnerite või kasusaajatega)	VTA; grupierandi määruse kohane VKEdele nõustamiseks antav abi ja koolitusabi
Loomemajanduse piirkondlik või valdkondlik arenduskeskus	Loomemajanduse arenduskeskuse poolt loomeettevõtjate konkurentsivõime, jätkusuutlikkuse ja ekspordivõimekuse suurendamine ning loomeettevõtjate omavahelise ja teiste majandussektoritega koostöö arendamine	partnerid; kasusaajad; toetuse saaja (ainult nende tegevuste ja kulude puhul, mis ei ole otseselt seostatavad partnerite või kasusaajatega)	VTA; grupierandi määruse kohane VKEdele nõustamiseks ja messidel osalemiseks antav abi ning koolitusabi ning kultuuri edendamiseks ja

⁶ Tabelis on kajastatud kõige tõenäolisemalt rakendatavad abi liigid. Grupierandi määruse kohase abi puhul on vajadusel võimalik rakendada ka teisi grupierandi määruses nimetatud abi liike.

			kultuuripärandi säilitamiseks antav tegevusabi
Loomemajanduse valdkonnas tegutsev ettevõtja	Loomemajanduse valdkonnas tegutseva ettevõtja ekspordivõimekuse arendamine	toetuse saaja	VTA; grupierandi määruse kohane VKEdele nõustamiseks ja messidel osalemiseks antav abi ning koolitusabi
Ettevõtja	Valdkondlike ja sektorite üleste arendus- ja koostööprojektide algatamine ja elluviimine	toetuse saaja; partnerid; kasusaajad	VTA; grupierandi määruse kohane VKEdele nõustamiseks ja messidel osalemiseks antav abi ning koolitusabi
Loomemajanduse piirkondlik või valdkondlik arenduskeskus	Piirkonna või valdkonna turutõrkest, nõudlusest ja potentsiaalset lähtuv loomeettevõtluse arengut toetava taristu väljaarendamine; loomeettevõtjate tootlikkust ja toodete lisandväärtust suurendava tehnoloogia soetamine.	toetuse saaja	VTA; grupierandi määruse kohane investeringuteks ettenähtud regionaalabi ning kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antav investeerimisabi; riigiabi loa alusel antav abi

Kuna inkubaatorite ja loomemajanduse piirkondlike ning valdkondlike arenduskeskuste poolt esitatud taotluste puhul ei pruugi kõik kasusaajad olla toetuse taotlemise hetkel veel teada, siis selliste projektide puhul toimub igale üksikule kasusaajale antava abi liigi ja selle suuruse määramine projekti vältel jooksvalt. Taotluse rahuldamise otsuses sätestatakse antava abi võimalikud liigid ning asjaolu, et VTA andmise korral on toetuse saaja kohustatud küsima kasusaajalt eelnevalt (st enne kui kasusaaja projekti tegevustega liitub) teatist jooksva majandusaasta ja kahe eelneva majandusaasta jooksul temale ja Komisjoni Määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 2 lõike 2 mõistes temaga ühte kontserni

kuuluvatele ettevõtjatele antud vähese tähtsusega abi kohta. Lisaks on toetuse saaja kohustatud pidama arvestust projekti kasusaajatele antava abi kohta, teavitama kasusaajaid projekti raames neile antud abi suurusest ja esitama sellekohase teabe rakendusüksusele koos projekti aruannetega. Rakendusüksus edastab andmed nii toetuse saajatele, partneritele kui kasusaajatele antud VTA kohta riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrisse peale projektide aruannete kinnitamist.

Lõiked 3 ja 4 annavad viited õigusaktidele, millistega on kehtestatud juhised juhuks, kui antav toetus on käsitletav vähese tähtsusega abina või grupierandiga hõlmatud riigiabina. Kuigi riigiabi on põhimõtteliselt ühisturuga kokkusobimatu ja keelatud, võib erand juhtudel riigiabi anda ja need erandid on toodud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõigetes 2 ja 3 ning nende alusel vastuvõetud lõikes 3 ja 4 nimetatud määrustes.

Lõikes 3 nimetatud abi andmisel tuleb jälgida, et ühele ettevõtjale antava vähese tähtsusega abi kogusumma ei ületa mis tahes kolme eelarveaasta pikkuse ajavahemiku jooksul 200 000 eurot.

Lõikes 4 nimetatud juhul ei või ühele toetatavale tegevusele antava toetuse summa ületada grupierandi määruse artiklis 4 nimetatud teavitamiskünniseid.

Lõige 5 sätestab, et kui toetus on käsitletav riigiabina Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 107 lõike 1 alusel ning toetus ei saa anda ei lõikes 3 nimetatud määruse ega lõikes 4 nimetatud grupierandi määruse alusel, siis tuleb järgida toetuse andmisel konkurentsiseaduse §-s 34¹ sätestatut.

Riigiabi konkreetset definitsiooni EL toimimise leping ei anna, kuid art. 107 lõige 1 järgi on riigiabi igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokku sobimatu niivõrd, kui võrd see kahjustab liikmesriikide vahelist kaubandust.

Taotleja ei tohi alustada projektiga seotud tegevusi ega võtta kohustusi nimetatud tegevuste elluviimiseks enne taotluse esitamist rakendusüksusele, enne rakendusüksuse poolt konkurentsiseaduse § 34¹ kohaselt riigiabi teatise esitamist Euroopa Komisjonile ning enne kui Euroopa Komisjon on teinud või kui loetakse, et ta on teinud riigiabi teatise kohta lubava otsuse.

Lõiked 6 ja 7 piiravad eelnõu kohaldamist ning sätestavad, et eelnõud ei kohaldata kalandus- ja vesiviljelusvaldkonnas antava abi suhtes, põllumajandustoodete esmatootmise sektorile antava abi suhtes, põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise sektoris juhul kui abisumma määratakse kindlaks esmatootjatelt ostetud või kõnealuste ettevõtjate poolt turule lastud toodete hinna või koguse alusel või kui abi antakse tingimusel, et osa abist või kogu abi antakse edasi esmatootjatele. Samuti ei saa eelnõud kohaldada abile, mida antakse tegevuseks, mis on seotud ekspordiga kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse,

täpsemalt selline abi, mis on vahetult seotud eksporditavate koguste, turustusvõrgu loomise ja toimimise või muude eksportimisest tulenevate jooksvate kuludega ning abi, mille tingimuseks on kodumaiste toodete kasutamine importtoodete asemel. Samuti ei kohaldata eelnõud raskustes olevatele ettevõtjatele.

Lisaks toodule, ei kohaldata määrust ettevõtjatele, kelle Euroopa Komisjoni või Euroopa Kohtu otsuse alusel, millega abi on tunnistatud ebaseaduslikuks või väärkasutatuks ja ühisturuga kokkusobimatuks, on esitatud seni täitmata korraldus abi tagasimaksmiseks. Nimetatud nõue tuleneb riigiabi reeglitest ning siin ei saa rakendada taotluste menetlemise määruse § 2 lõikes 1 sätestatud võimalust, et kui tagasimaksmise nõue on küll tehtud, kuid tähtaega ei ole saabunud, siis võib tulla uut toetust taotlema.

Eelnõu § 2 kirjeldab lühivalt kasutatavad terminid.

Terminid, mida eelnõus kasutatakse (nt projekt, abikõlblik kulu, omafinantseering, taotleja, toetuse saaja, partner jms) on enamjaolt samad, mis on sätestatud STS-is ning seega ei ole neid eelnõus korratud. Eelnõus on lahti seletatud neliteist terminit, mis on asjakohased ja vajalikud selle rakendamiseks. Eelnõu §-s 2 nimetatud terminitest vajavad eraldi täpsustamist järgmised terminid:

Punkti 2 kohaselt on ettevõtja Eestis registreeritud juriidiline isik, füüsilisest isikust ettevõtja või juriidiliseks isikuks mitteolev ühendus, mis osaleb majandus- või kutsetegevuses. Kui riik, kohaliku omavalitsuse üksus, avalik-õiguslik juriidiline isik või muu haldusüksandeid täitev isik osaleb kaubaturul, kohaldatakse talle ettevõtja kohta käivaid sätteid. Antud definitsioon on laiem kui äriseadustikus sätestatu, mille kohaselt on ettevõtja füüsiline isik, kes pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kellele kaupade müük või teenuste osutamine on püsiv tegevus, ning kõnealuses seaduses sätestatud äriühing. Äriühinguks on täisühing, usaldusühing, osaühing, aktsiaselts ja tulundusühistu. Eelnõus kohaldatakse ettevõtja laiemat määratlust esiteks seetõttu, et vähese tähtsusega abi ja riigiabi andmisel tuleb muuhulgas järgida ka konkurentsiseaduses sätestatud. Konkurentsiseaduse § 2 lõike 1 kohaselt on ettevõtja äriühing, füüsilisest isikust ettevõtja või muu majandus- või kutsetegevuses osalev isik või juriidiliseks isikuks mitteolev ühendus või ettevõtja huvides tegutsev isik. Lõike 2 kohaselt kohaldatakse riigile, kohaliku omavalitsuse üksusele, avalik-õiguslikule juriidilisele isikule või muule haldusüksandeid täitvale isikule ettevõtja kohta käivaid sätteid juhul, kui ta osaleb kaubaturul. Lõike 3 kohaselt võib lugeda üheks ettevõtjaks üksteisega valitseva mõju kaudu seotud ettevõtjad. Lõikes 4 sätestatakse, et valitsev mõju on võimalus ühe või mitme ettevõtja poolt ühiselt või ühe või mitme füüsilise isiku poolt ühiselt teise ettevõtja aktsiate või osade omamise kaudu, tehingu või põhikirja alusel või muul viisil otseselt või kaudselt mõjutada teist ettevõtjat, mis võib seisneda õiguses:

- 1) oluliselt mõjutada teise ettevõtja juhtorganite koosseisu, hääletamist või otsuseid või
- 2) kasutada või käsutada teise ettevõtja kogu vara või olulist osa sellest.

Teiseks on eelnõus defineeritud ettevõtja mõiste laiemalt seetõttu, et kultuuri- ja loomemajanduse valdkondades tegutsevad paljud ettevõtjad mittetulundusühingu või sihtasutuse vormis.

Punkt 3 viitab väike- ja keskmise suurusega ettevõtja ehk VKE määratlusele. VKE on ettevõtja, kes vastab grupierandi määruse lisas 1 toodud väike- ja keskmise suurusega ettevõtjale sätestatud kriteeriumitele. Ettevõtja kategooria määratakse kindlaks töötajate arvu ning aastakäibe ja/või aastabilansi kogumahu ülemmäärade põhjal. Lisaks käsitletakse grupierandi määruse lisas 1 ettevõtja andmete kindlakstegemise põhimõtteid.

Punkti 4 kohaselt on alustav ettevõtja asutamisel olev või mitte kauem kui 3 aastat tagasi äriregistrisse kantud ettevõtja, milles teine juriidiline isik võib omada kuni 25% osalust. Alustava ettevõtja mõiste sätestamise vajadus tuleneb asjaolust, et eelnõu § 6 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevuse sihtgrupiks ja kasusaajateks saavad olla ainult alustava ettevõtja määratlusele vastavad ettevõtjad või potentsiaalsed ettevõtjad ehk siis isikud või meeskonnad, kes alles kavandavad ettevõtte loomist. Eesti alustavate ettevõtete poliitikameetmete kontekstis on alustava ettevõtja defineerimisel kasutatud ka 12 kuu piiri, samas tehnoloogiamahukate ettevõtete puhul võib ettevõtte käivitamine võtta kauem aega. Nii on näiteks Euroopa Liidu noore innovaatilise ettevõtte vanuse piirmääraks kuni 6 aastat.

Tuginedes alustavatele ettevõtjatele suunatud erinevate meetmete (stardi- ja kasvutoetus, stardilaen, ettevõtlusinkubatsiooni teenuse pakkumine) rakendamise kogemusele on optimaalne periood nende käivitamise toetamiseks ja edasise kasvu kiirendamiseks ligikaudu 3 aastat ettevõtte registreerimisest arvates. Eesti Arengufondi poolt läbi viidud GEM uuringus nimetatakse alustavaid ettevõtjaid varase faasi ettevõtjateks. Väljakujunenud ettevõtjateks peetakse rohkem kui 42 kuud ehk 3,5 aastat ettevõtlusega tegelenud ettevõtjaid. Uuringu andmetel on Eestis ettevõtlusaktiivsuse määr kõrge, kuid ellujäämismäär madal. Ettevõtlusaktiivsuse määra poolest oleme endaga sarnaste riikide keskmisega võrreldaval tasemel, varase faasi ettevõtete ellujäämismäär on aga Eestis võrdlusgruppide keskmistest oluliselt madalam. Varase faasi ja väljakujunenud ettevõtjate suhte järgi hinnatakse pikas perspektiivis ettevõtete ellujäämismäära⁷.

Alustava ettevõtja mõistes on sätestatud ka ettevõtte omanikele kehtiv nõue, mille kohaselt alustavas ettevõttes võib teine juriidiline isik omada mitte suuremat kui 25% osalust. Kõnealune piirang tuleneb esiteks asjaolust, et rakenduskava kohaselt on investeerimisprioriteedi, millest lähtub ka käesolev meede, sekkumise sihtgrupiks VKE-d. Euroopa Komisjoni soovitus 2003/361/EC (ELT L124, 20.05.2003) kehtestab VKE-de määratluse, mis muuhulgas esitab kolm erinevat ettevõtete kategooriat. Igäüks neist vastab suhtevormile, mis ettevõttel võib olla teise ettevõttega. Kõnealune eristus on vajalik, et tekitada selge ülevaade ettevõtte majanduslikust olukorrast ning arvata välja need, kes tegelikkuses ei ole VKE-d. Üldiselt on enamik VKE-dest autonoomsed, sest nad on kas täielikult iseseisvad või on neil üks või enam vähemuspartnerlust (st igäüks neist omab vähem osalust kui 25%) teiste ettevõtetega. Juhul kui kõnealune osalus ei ületa 50%,

⁷ Eesti Arengufond, GEM uuring 2012

peetakse suhet partnerettevõtete vaheliseks suhteks. Eelneva piirmäära ületanud ettevõtted on seotud ettevõtted.

Teiseks on ligipääs kapitalile ja arendustegevusteks vajalikele investeringutele probleem, millega VKEd alatasa kokku puutuvad, enamjaolt seetõttu, et tihti on nad võimetud andma võlausaldajatele nõutud tagatise. Selle lahendamiseks lihtsustab VKE-de uuendatud määratlus rahastamist omakapitali kaudu, pakkudes VKE-de eeliskohtlemist teatud investorite, nagu regionaalfondide, riskikapitaliettevõtete ja äriinglite juures, ilma et ettevõtted kaotaksid VKE staatuse.

Punkti 5 kohaselt on kasusaaja meetme raames kasusaav ettevõtja, kellele inkubaator, piirkondlik- või valdkondlik arenduskeskus osutab ettevõtluse arendamisega seotud teenuseid või kes osaleb projekti tegevuste elluviimises. Kasusaaja määramise vajadus on seotud nende projektidega, mille tegevustes osalevad lisaks toetuse saajale ja partneritele ka teised ettevõtjad, kes projekti raames abikõlblikke kulusid ei tee. Kõnealusel juhul on sellised ettevõtjad mitterahalise abi saajad, kuna neile pakutakse teenuseid soodustingimustel või tasuta. Kasusaajaks võib olla ka projekti tegevustes osalev ettevõtjast partner, kuid kasusaaja ei pea olema projekti partneriks. Kasusaaja ei ole lõppsaaja STS § 2 punkti 11 tähenduses.

Eelinkubant ja inkubant on eelinkubatsiooni või inkubaatorisse sisenemiseks kehtestatud kriteeriumitele vastav ja inkubaatoriga lepingulises suhtes olev isik, kelle kaudu inkubaator panustab meetme eesmärgi ja tulemuste saavutamisse. Inkubandid võivad jaguneda residentinkubantideks ja virtuaalinkubantideks.

Punkt 7 selgitab inkubaatori olemust. Inkubaator on eelinkubantidele või inkubantidele ettevõtluse arendamisega seotud teenuseid osutav juriidiline isik, kes omab või haldab selleks vajalike ning sobilike materiaalsete varade (infrastruktuur, inventar) kogumit ning omab teenuste osutamiseks vajalikke kompetentse. Inkubaatoriks võib lugeda ka konsortsiumit või partnerluslepe alusel ühiselt tegutsevaid isikuid juhul, kui nende poolt on ühiselt täidetud kõik eelpool nimetatud nõuded. Inkubaatorite puhul omab tegevuskeskkonna kõrval järjest suuremat rolli vajalike ettevõtlusalaste ja valdkonnaspetsiifiliste kompetentside olemasolu ning rahvusvahelistes äri- ja investorgustikes osalemine. Seeläbi suudetakse tagada inkubatsiooniteenuse kvaliteet, mis toetab ettevõtjate kasvu ja jätkusuutlikkust.

Punkt 8 määratleb ettevõtlusinkubatsiooni teenuse. Inkubatsioon on alustavatele ettevõtjatele nende võrgustumist (sh valdkondade vahelist koostööd) soodustava infrastruktuuri pakkumine ning sihtrühmade vajadustele ja eripäradele vastavate arenguprogrammide (sh. meeskonna, ärimudeli, toote ja teenuse terviklik arendamine) rakendamine, mis aitavad ettevõtjatel edasi liikuda järgmistesse arenguetappidesse. Inkubatsioon jaguneb eelinkubatsiooniks ja põhiinkubatsiooniks.

Eelinkubatsioon on orienteeritud uue või olemasoleva toote või teenuse uuendamise idee ning toote või teenuse kontseptsiooni väljatöötamisele, esmaste klientide leidmisele ning

meeskonna moodustamisele. Põhiinkubatsioonis keskendutakse esmasest tootest või teenusest, kliendist ja meeskonnast kasvupotentsiaaliga ja jätkusuutliku ettevõtja arendamisele, rakendades seejuures ettevõtjat terviklikult arendavaid ja tema kasvu kiirendavaid arenguprogramme (sh. logistiline, tehniline, juhtimis-, ettevõtlus- ja ekspertalane tugi toote või teenuse esmasel või uutele turgudele sisenemisel, sihtturgude laiendamisel, toote või teenuse edasiarendamisel, klientide, partnerite ning investorite leidmisel).

Eelnõu raames loetakse ettevõtlusinkubatsiooni teenuseks ka kiirendite rakendamist. Kiirendid on kiirelt kasvavatele iduettevõtetele pakutavad teenuste kogumid, mis sisaldavad valitud valdkonna spetsiifikast tulenevat sobivat tööprogrammi (sh mentorlust, ärimudeli arendust ja vastavasisulisi koolitusi, toote- ja teenusearendust, toodete ja teenuste testimist ja turuletoomist). Kiirendi eesmärk on aidata kaasa idufirmade rahvusvahelise võrgustiku laiendamisele ning kaasata nende rahastamiseks ka eraisikutest investoreid.

Inkubatsioon on suunatud eelkõige kasvuettevõtetele. „Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020“ kohaselt on kasvuettevõteteks ambitsioonikad alustavad ja kiireltkasvavad ettevõtted. Alustavate ettevõtete puhul tähendab see aastase müügitulu prognoosi teise tegutsemisaasta lõpuks rohkem kui 200 000 eurot ja ekspordiintensiivsust vähemalt 25%. Kiireltkasvavate ettevõtete ekspordi müügitulu prognoos peab olema vähemalt 200 000 eurot või kasvama aastas 20%. Selliseid ettevõtteid oli 2012. aastal ligikaudu 2 600. Kasvuettevõtete puhul pööratakse tähelepanu nii teadmiste soetamisele ja arendustegevusele kui turuinfo jagamisele ja abile kontaktide loomisel⁸.

Eelnõu § 3 määratleb ära toetuse andmise eesmärgid ja tulemused.

Lõike 1 kohaselt on toetuse eesmärk siduda kultuuri- ja loomevaldkondades olevat potentsiaali ettevõtlusega, et soodustada uute ambitsioonikate ärimudelitega ettevõtete juurdekasvu, tõsta ekspordivõimekust ning luua teistele majandussektoritele loomemajanduse kaudu lisaväärtust ärimudelite, toodete ja teenuste ning müügi ja turunduse arendamisel.

Nimetatud eesmärgi täitmiseks rahastatakse nii inkubaatorite, loomemajanduse piirkondlike ja valdkondlike arenduskeskuste kui ka ettevõtjate poolt elluviidavaid ning eelnõu eesmärkidele vastavaid ja tulemustesse otseselt panustavaid arendustegevusi. Arendustegevused peavad lähtuma sihtgrupi vajadustest, piirkonna või valdkonna potentsiaalset ning elluviijate tahtest ja suutlikkusest püstitatud eesmärgi saavutamiseks.

Loomemajanduse arendamise kontekstis tuleneb potentsiaal individuaalsetest eeldustest (sh. kaasasündinud andekus), kompetentsusest (st. haridusest, teadmistest, oskustest ja kogemustest) ja ressurssidest ning väljendub muuhulgas ka pakkuja lahenduste tiražeeritavuse võimekuses. Potentsiaal tuleneb erialaspetsiifilise loovhariduse (sh.

⁸ Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (2013). Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020
URL <http://kasvustrateegia.mkm.ee/>

õppeasutuste ja õppekavade, aga ka teadus- ja arendustegevuse) ning tugisüsteemide konkurentsivõimest. Tahe tähendab ettevõtjate tahet saavutada majanduslikku edu, demonstreerida tulemusi ja kasvatada ettevõtte väärtust. Tahe on individuaalne aspekt, tulenedes omanike ja loovisikute isiklikest väärtustest ja hoiakutest, määrates ära pühendumuse ja ettevõtja (sh loomeettevõtja) majandusliku ambitsiooni taseme. Tahet ja ambitsiooni taset on võimalik kujundada läbi haridussüsteemi ning mõjutada läbi teadlikkuse edendamise. Suutlikkus potentsiaali ja tahet rakendada tähendab eelkõige panustamist, st. võimet ennast ja meeskonda mobiliseerida ning juhtida. Siia kategooriasse kuulub ka erialaspetsiifiline nn. *loomemanagement*⁹ i võimekus. Suutlikkus rakendada tuleneb peamiselt juhtimisasalast haridusest, teadmistest, oskustest ja kogemustest ning seda saab arendada juhtimise taseme- ja täiendõppe, aga ka konsultatsioonide abil.

Lõikes 2 ja 3 kirjeldatakse toetuse andmise ja kasutamise oodatavaid tulemusi ning meetme väljundnäitajaid, mille täitmisse eelnõu panustab.

Lisaks rakenduskavas toodud meetme tulemus- ja väljundindikaatoritele, mis on kirjeldatud seletuskirja sissejuhatuses ja mille täitmisse panustavad ka teised prioriteetse suuna meetmed ning tegevused, sätestatakse eelnõus muuhulgas meetmespetsiifilised tulemusnäitajad, millesse eelnõu tingimuste kohased projektid peavad panustama. Nendeks näitajateks on:

- 1) tulu ettevõtte kohta loomemajanduse sektoris võrreldes Eesti keskmisega;
- 2) tulu töötaja kohta loomemajanduse sektoris võrreldes Eesti keskmisega.

2011. aastal oli Eesti ettevõtete keskmine tulu 745 800 eurot ettevõtte kohta, loomemajanduse ettevõtete ja asutuste keskmine tulu aga 150 900 eurot aastas, mis moodustab 20% Eesti ettevõtte keskmisest müügitulust ühes aastas⁹. Kuigi oodatavat kasvu on vastava metoodika ja põhjalikuma analüüsi puudumise tõttu keeruline prognoosida, võiks aastal 2023 loomemajanduse ettevõtete ja asutuste keskmine tulu moodustada 28% Eesti ettevõtete keskmisest aastatulust.

Eesti ettevõtluses toodetud keskmine tulu ühe töötaja kohta 2011. aastal oli 117 000 eurot aastas, vastav näitaja loomemajanduse sektoris oli aga 37 000 eurot, mis moodustab 32% Eesti ettevõtte keskmisest näitajast. Kuna eelnõu kohased tegevused on suunatud loomemajanduse valdkonnas ja selle sidusvaldkondades tegutsevate ettevõtjate ja nende ekspordivõimekuse kasvule ning lisandväärtuse suurendamisele, siis aastaks 2023 võiks tulu töötaja kohta loomemajanduse sektoris moodustada hinnanguliselt 55% Eesti keskmisest näitajast.

Toetuse andmise tulemusest saavad otsest kasu Eesti ettevõtjad, kes tegutsevad kas loomemajanduse alamvaldkondades või mistahes muudes majandusvaldkondades, rakendades seejuures loomemajanduse sisendit oma toodete ja/või teenuste lisandväärtuse suurendamiseks. Ettevõtjate konkurentsivõimelisemaks ja jätkusuutlikumaks muutumise ning kultuuri- ja loomevaldkondade sidustamise tulemusena avaldub kaudne kasu ka piirkondadele ja valdkondadele laiemalt ning paraneb Eesti rahvusvaheline kuvand.

⁹ Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus 2013

Eelnõu § 4 nimetab meetme rakendusasutuse ja rakendusüksuse.

Rakendusasutus ja rakendusüksus on kindlaks määratud Vabariigi Valitsuse 4. juuli 2014 korraldusega nr 297 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirja“ kinnitamine“ (edaspidi *meetmete nimekiri*). Rakendusasutus on Kultuuriministeerium (edaspidi *rakendusasutus*), rakendusüksus on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (edaspidi *rakendusüksus*).

2000. aastal loodud Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (edaspidi ka *EAS*) rakendab ettevõtlus- ja regionaalpoliitikat Eestis ning on riikliku ettevõtluse tugisüsteemi üks suuremaid institutsioone, pakkudes ettevõtjatele, teadusasutustele, avalikule ja kolmandale sektorile rahalisi toetusi, nõustamist, koostöövõimalusi ja koolitust.

Alates 2009. aastast on EAS muuhulgas rakendanud ka perioodi 2007-2013 loomemajanduse arendamise meetmeid, milleks on „Loomemajanduse tugistruktuuride toetus“ ja „Ettevõtlus- ning innovatsioonialaste teadmiste ja oskuste ning teadlikkuse arendamise programmi“ raames elluviidavad loomemajandusalase teadlikkuse tõstmise tegevused. „Loomemajanduse tugistruktuuride toetuse“ raames viidi läbi kokku 3 taotlusvooru ja rahastati 31 taotlust kogusummas 6,94 miljonit eurot. Viimased kõnealuse rahastamisperioodi projektid lõpevad hiljemalt 31.08.2015. a.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse vaide esitamise õigus, vaideorgan ning vaiete lahendamise kord. Rakendusüksuse või -asutuse toimingu või otsuse peale võib esitada vaide vastavalt STS §-le 51. Kui rakendusüksuse toimingu või otsuse peale esitatakse vaide, siis tuleb see esitada rakendusüksuse kaudu rakendusasutusele. Vaiete menetlejaks on rakendusasutus. Vaideid lahendatakse tuginedes haldusmenetluse seadusele. Vaide saab esitada isik, kellel on õigus esitada kaebus halduskohtusse.

Toimingu vaidlustamise puhul on vaidemenetluse läbimine kohustuslik. Vaie lahendatakse kolmekümne kalendripäeva jooksul selle vastuvõetavaks lugemisest ehk alates päevast, mil ei esine haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) § 79 kohaseid vaide tagastamise aluseid.

Rakendusüksusel tuleb vaie edastada rakendusasutusele HMS § 80 lõike 1 kohaselt 7 päeva jooksul, va kui on vaja HMS § 78 lõike 1 kohaselt kõrvaldada puudused 10 päeva jooksul. Rakendusüksus võib otsustada, et nõustub vaidega ja muudab vaidlustatavat otsust või tühistab selle, mille tulemusel langeb vaide ese ära ning vaiet ei peagi rakendusasutusele kui vaideorganile edastama, sest HMS §-de 64 ja 65 kohaselt on otsuse tegijal õigus tunnistada esialgne otsus kehtetuks või HMS § 44 alusel uuendada menetlust ja teha HMS § 54 kohaselt uus otsus. Kui rakendusüksus ise vaidlustatavat otsust ei muuda, siis ta edastab vaide rakendusasutusele. Rakendusasutusel on vaide lahendamiseks on 30 kalendripäeva, lisaks võib seda aega pikendada.

Vaideotsuse tegemise tähtaja ületamisel tuleb arvestada, et vaide esitajal on halduskohtumenetluse seadustiku § 47 lõike 3 kohaselt õigus esitada kaebus kohtusse ühe aasta jooksul, kui vaideotsuse tegemisega on õigusvastaselt viivitatud. Õigusvastasust võib

väljastada see, kui vaide esitaja on vastavalt HMS §-le 41 teavitatud otsuse tegemiseks vajaminevast täiendavast tähtajast.

2. peatükk

Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr

2. peatükk sätestab eelnõu raames toetatavad tegevused, abikõlblikud kulud, projekti abikõlblikkuse perioodi, toetuse piirsummad ja osakaalud ning nendega seotud tingimused.

Eelnõu § 6 nimetab eelnõu raames toetatavad tegevused.

Lõike 1 kohaselt peavad kõik tegevused, millele toetust antakse, aitama kaasa toetuse andmise eesmärgi saavutamisele ja panustama tulemus- ja väljundnäitajate täitmisesse. Toetatavad tegevused on jaotatud vastavalt meetme tegevussuundadele, milleks on:

- 1) loomemajanduse inkubatsiooni arendamine;
- 2) loomemajanduse tugistruktuuride arendamine;
- 3) loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõimekuse arendamine;
- 4) loomemajanduse sidumine teiste sektoritega (väikeprojektid) ning
- 5) loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse arendamine.

Reeglina sisaldab üks taotlus ainult ühe tegevussuuna tegevusi, kuna iga tegevussuuna lõikes rakenduvad erinevad toetuse määrad ja toetuse piirsummad. Lisaks on erinevate tegevussuundade raames toetuse taotlejateks erinevad taotlejad.

Lõikes 2 nimetatud nõue tuleneb konkurentsiseaduse § 30¹ lõikest 2¹.

Nimetatud sätte kohaselt ei ole rakendusüksusel õigust alustada riigiabi andmist enne, kui Euroopa Komisjon on teinud või kui loetakse, et ta on teinud konkurentsiseaduse §-s 34¹ nimetatud riigiabi teatise kohta lubava otsuse. Rakendusüksus esitab kooskõlas konkurentsiseadusega, vastava riigiabi teatise koos kogu vajaliku teabega kirjalikult ja Euroopa Komisjoni poolt ettenähtud veebirakenduse kaudu elektrooniliselt Rahandusministeeriumile läbivaatamiseks.

Kui riigiabi teatis vastab nõuetele, edastab rakendusüksus selle koos kogu vajaliku teabega Euroopa Komisjoni poolt ettenähtud veebirakenduse kaudu elektrooniliselt Eesti Vabariigi Alalisele Esindusele Euroopa Liidu juures, kes edastab selle Euroopa Komisjonile.

Rahandusministeeriumil on 10 tööpäeva jooksul riigiabi teatise kättesaamisest arvates õigus küsida rakendusüksuselt lisateavet või teha ettepanek teatist täiendada, kui:

- 1) riigiabi teatis ei vasta Rahandusministeeriumi hinnangul nõuetele;
- 2) rakendusüksus on jätnud nõutud andmed riigiabi teatises esitamata või
- 3) esitatud teabes esineb puudusi.

Euroopa Komisjoni poolt riigiabi teatise menetlemise käigus nõutud lisateabe esitab rakendusüksus elektrooniliselt Rahandusministeeriumi kaudu Eesti Vabariigi Alalisele Esindusele Euroopa Liidu juures, kes edastab selle Euroopa Komisjonile.

Kui rakendusüksus otsustab Euroopa Komisjonile esitatud riigiabi teatise tagasi võtta, esitab ta taotluse Rahandusministeeriumile, kes edastab selle Eesti Vabariigi Alalisele Esindusele Euroopa Liidu juures, kes edastab selle Euroopa Komisjonile.

Eelnõu § 7 määratleb abikõlblikud kulud ja nendega seotud tingimused.

Lõige 1 sätestab, et abikõlblikud on taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud tegevuste elluviimiseks vajalikud ja põhjendatud kulud, mis vastavad Vabariigi Valitsuse 01.09.2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-s 2 ning käesolevas eelnõus sätestatud tingimustele ja on kooskõlas Euroopa Liidu ja siseriikliku õigusega.

Ühendmääruse §-s 2 sätestatakse kulu abikõlblikuks lugemise üldised põhimõtted ning kirjeldatakse, milliste tunnuste esinemisel loetakse kulu põhjendatuks. Kulu on põhjendatud, kui kulu on sobiv, vajalik ja tõhus ette nähtud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks ning see tekib tehtavate toetatavate tegevuste käigus. See avaldub läbi põhjendatuse nõude ehk peab olema tuvastatav põhjuslik seos, millest saab järeldada, et antud kulu on tekkinud taotluse rahuldamise otsuses (edaspidi *TRO*) nimetatud eesmärkide ja kavandatud tulemuste saavutamiseks tehtavate asjakohaste toetatavate tegevuste käigus.

Samuti sätestatakse milliste tunnuste esinemisel loetakse kulu tekkinuks ning millistel alustel loetakse kulu tekkimine tõendatuks. Kulu tekkimine loetakse tõendatuks, kui toetuse saaja on lähtuvalt rahvusvaheliselt tunnustatud raamatupidamise ja finantsaruandluse põhimõtetest kulu aluseks oleva arve või muu sarnase tõendusjõuga raamatupidamisdokumendi alusel kajastanud kulu oma raamatupidamises kohustusena. Palgaarvestuse puhul võib see olla palgaarvestust tõendav väljavõte või palgaleht. Tõendatud kuluks loetakse ainult dokumentaalselt tõendatud kulu. Eelkõige peetakse silmas, et tõendiks loetakse dokumenti ja muud andmekandjat, mis tõendab kulu teket ja tasutust. Suuline tõend ei ole dokumentaalne, kuna seda ei saa taasesitada ja säilitada toiminguga või tegevuse aset leidmise ning tekkinud kulu suuruse tõendamiseks. Kui dokumentaalne tõendus puudub, siis ei saa toetust sellise oletatava kulu katteks maksta.

Kulu abikõlblikkuse oluliseks tingimuseks on, et kulu peab olema toetuse saaja või partneri makstud. Maksmise aeg on piiratud ehk see peab jääma projekti abikõlblikkuse perioodi või pärast projekti abikõlblikkuse perioodi 45 kalendripäeva sisse, kuid see ei või olla hilisem kui 2023. aasta 31. detsember.

Kuna eelnõu ei sisalda kõiki muude õigusaktidega reguleeritud kulu abikõlblikkuse tingimusi, siis on oluline rõhutada, et toetuse kasutamisel tuleb arvestada nii riigisiseste kui ka EL toetusi reguleerivate õigusaktidega.

EL õiguse kooskõlas olemise tingimus seisneb näiteks selles, et kui toetuse andmine tähendab ühtlasi riigiabi andmist, siis tuleb kontrollida, kas ei ole rikutud riigiabi ergutava mõju tingimusi. Üldiseks kriteeriumiks on see, et riigiabi saaja ei tohi enne taotluse esitamist alustada ühegi projekti tegevusega (võib teha vaid tasuvusuuringuid), enne taotluse esitamist ei tohi olla sõlmitud varustuse tellimiseks, ehitustöödeks, maa ostmiseks, töötajate palkamiseks õiguslikult siduvat lepingut, sh esitatud siduvat tellimust. Antud kontekstis ei loeta vähese tähtsusega abi riigiabiks.

Lõige 2 sätestab perioodi, mille jooksul toetuse kulud loetakse abikõlblikuks.

Abikõlblik kulu peab olema tasutud projekti abikõlblikkuse perioodil või 45 kalendripäeva jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi, kuid mitte hiljem kui 31. augustil 2023. a. Projekti abikõlblikkuse periood on TRO-s määratud ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõppevad ning projekti teostamiseks vajalikud kulud tekivad. Seega, kui maksmine toimub enne TRO tegemist, siis see on asjaolu, mille tõttu ei saa kulu abikõlblikuks lugeda, isegi kui kulu tekkimine jääb projekti abikõlblikkuse perioodi.

Lõige 3 sätestab eelnõu § 6 lõike 1 punktide 1-4 kohaste tegevuste elluviimiseks vajalikud abikõlblikud kulud, millest vajavad eraldi väljatoomist järgmised punktid:

Punkt 1 sätestab, et abikõlblikud on projekti elluviimisega otseselt seotud töötajate personalikulud vastavalt ühendmääruse §-s 3 sätestatud nõuetele. Nimetatud paragrahvis määratakse, millised personaliga seotud kulud loetakse abikõlblikeks personalikuludeks. Personalikulude arvestamisel kehtib samuti põhimõte, et hüvitatakse ainult toetusest kaasrahastatud projektiga seotud tööülesannete täitmise kulud. Personalikulud saavad tekkida toetuse saajal või partneril läbi oma töötajate või ametnike töö eest makstava tasu või füüsilise isikule võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel makstava tasu. Tasu peab vastama projekti heaks töötatud ajale. Hüvitatavad on ka proportsionaalselt projekti heaks töötatud ajale seadusest tulenevad tasud, sealhulgas preemia ja tulemustasu (kui need on määratud projekti heaks tehtud töö eest), tööjõumaksud (sotsiaalmaks ja tööandja töötuskindlustusmaks) ja hüvitised, nagu puhkusetasu, ametist vabastamise ja töölepingu lõpetamise hüvitis ja töövõimetushüvitis. Kui personalikulu tekib juhatuse liikme lepingu ehk käsundusleping võlaõigusseaduse tähenduses alusel, siis peab projektiga seotud tegevus olema käsunduslepingus eraldi märgitud.

Tasu, sealhulgas preemia ja tulemustasu projektiga seotud ülesannete eest peab olema kooskõlas asutusesisese palgapoliitikaga vastavasisulise töö eest, mis tõendab selliste kulude mõistlikkust.

Puhkusetasu on abikõlblik osas, mis on välja teenitud projektiga seotud aja eest ning peab olema ka tasutud lubatud ajas, st projekti abikõlblikkuse perioodil või hiljemalt 45 päeva jooksul pärast abikõlblikkuse perioodi lõppu.

Punkt 2 sätestab, et abikõlblikud on projekti elluviimisega otseselt seotud töötajate ja

projekti kaasatud isikute, sh kasusaajate lähetustega seotud transpordi- ja majutuskulud ning päevarahad vastavates õigusaktides kehtestatud piirmäärade ulatuses. Lähetuskulud, sh päevarahad ja mootorsõiduki kasutamise kulud on abikõlblikud õigusaktides kehtestatud maksustamisele mittekuuluvate piirmäärade ulatuses või asutuse sisekorras kehtestatud piirmäärade ulatuses. Päevarahad ja mootorsõiduki kasutamise kulud on abikõlblikud vastavalt Vabariigi Valitsuse 25. juuni 2009. a määruses nr 110 "Töölähetuse kulude hüvitiste maksmise kord ning välislähetuse päevaraha alammäär, maksmise tingimused ja kord", Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2012. a määruses nr 112 "Ametniku teenistuslähetusse saatmise, lähetuskulude hüvitamise ning päevaraha maksmise tingimused ja kord ning päevaraha määr" ning Vabariigi Valitsuse 14. juuli 2006. a määruses nr 164 "Teenistus-, töö- või ametiülesannete täitmisel isikliku sõiduauto kasutamise kohta arvestuse pidamise ja hüvitise maksmise kord" kehtestatud piirmäärade ulatuses. Töötaja tervisekontrolliga seotud kulu all hüvitatakse ainult töandja kulusid, mis on sisuliselt sätestatud töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13 lõigetes 7 ja 7¹.

Füüsilise isikuga sõlmitud võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel tekkiva kulu võib lugeda personalikuluks. Sellise lepingu alusel projektile teenuse osutamise kulu arvestatakse personalikuluna, kui leping on sõlmitud füüsilise isikuga, kes pole füüsilisest isikust ettevõtja. Füüsilisele isikule tööde või teenuste eest makstav lepingutasu on võrdsustatud töötasuga ning tasu maksjal on kohustus maksustada see tasu tööjõumaksudega (sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksuga). Kui teenuse osutaja on juriidiline isik või füüsilisest isikust ettevõtja, kajastatakse lepingujärgset kulu sisseostetud teenusena, tööjõumakse ei arvestata ning teenustasu personalikuluna ei arvestata. Teenuse osutamise eest makstav tasu peab olema lepingus selgelt eristatud ning see ei või sisaldada muude kulude, näiteks sõidukulu või muud kulud, mis on vajalikud teenuse osutamiseks, maksumust. Kui lepingu alusel osutatakse eriliigilisi teenuseid, tuleb lepingus näidata iga teenuse maksumus.

Punkt 3 sätestab, et abikõlblik on ka tulumaksuseaduse § 48 lõike 4 tähenduses erisoodustusena käsitatav kulu ja sellest tasutavad maksud eelnõu kohaste kulude puhul. Viidatud seadus sätestab, et erisoodustus on igasugune kaup, teenus, loonustasu või rahaliselt hinnatav soodustus, mida antakse isikule seoses töö- või teenistussuhtega, juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmeks olekuga või pikaajalise lepingulise suhtega, olenemata erisoodustuse andmise ajast. Oluline on pöörata tähelepanu, et antud juhul ei ole abikõlblik igasugune viidatud seadusega hõlmatud kulu, vaid eelnõu kontekstis on abikõlblik ainult eelnõu kohaste kulude puhul erisoodustusena käsitatav kulu.

Punkt 6 sätestab, et kooskõlas ühissätete määruse artikliga 70 on abikõlblikud Euroopa Liidu piires ja väljaspool Euroopa Liitu sihtturgudele suunatud välismessidel osalemisega ja välismessidel külastamisega seotud kulud, sh messi registreerimis- ja osalustasud ning messipääsmete kulud, näitusepinna ja stendi või näituse boksi rendikulud ning nende kujunduse ja teostuse kulud, messistendi ja eksponaatide välisriiki ja tagasi toimetamisega seotud transpordi-, kindlustamise-, ladustamise- ja tollikulud.

Üldine reegel on, et toetatavaid tegevusi saab teha vaid rakenduskava piirkonnas ehk Eestis. Vastavalt ühissätete määruse artiklile 70 tuleb eelnõus ära märkida tegevused, mida võib teostada väljaspool Eestit, kui seirekomisjon on eelnevalt need tegevused heaks kiitnud, sest eriloo puudumisel võib toetatavaid tegevusi teha vaid rakenduskava piirkonnas ehk Eestis. Käesolev eelnõu selliseid tegevusi ei sisalda, mis nõuaksid eraldi seirekomisjoni luba.

Seirekomisjoni eriloo alusel võib teatud tegevusi teha Euroopa Liidu piires ja ka väljaspool Euroopa Liidu piire, kuid seda tingimusel, et tegevus edendab rakenduskava piirkonda, kogusumma, mis on eraldatud väljaspool rakenduskava piirkonda toimuvatele tegevustele ei ületa 15% toetusest prioriteedi tasandil ja tegevuse juhtimise, kontrollimise ja auditeerimisega täidavad vastutavad asutused, mille raames tegevust toetatakse, või nad sõlmivad kokkulepped nende piirkondade asutustega, kus tegevust teostatakse. Väljaspool Euroopa Liitu võib teha tegevusi, mis on seotud tehnilise abi või reklaamitegevusega.

Punktis 9 kirjeldatud kulude all on silmas peetud eelkõige rahvusvaheliste ettevõtlus- või valdkondlike konkursside osalustasusid ja nendel osalemisega seotud ettevalmistavate tegevustega kaasnevaid kulusid.

Lõige 4 sätestab eelnõu § 6 lõike 1 punkti 5 kohaste tegevuste elluviimiseks vajalikud abikõlblikud kulud, millest vajavad eraldi väljatoomist järgmised punktid:

Punkt 4 sätestab, et abikõlblik on kooskõlas ühissätete määruse artikliga 71 materiaalse vara soetamisega kaasnev kulu. Toetuse saajal tuleb tagada, et projekti rakendatakse ühissätete määruse artiklis 71 nimetatud aja jooksul sihipäraselt ka peale projekti elluviimist. Ühissätete määruse artikkel 71 näeb ette, et kui toetust anti infrastruktuuri või tootlikuks investeringuks, siis ei tohi toetuse saaja (ja ka partner) viie aasta jooksul lõppmakse saamisest arvates investeringu olemust või rakendamistingimusi oluliselt¹⁰ muuta või tootlikku/tootmistegevust lõpetada (nt töökohad peavad säilima), sealjuures kui muutub omandisuhe.

Samuti ei tohi omandisuhte muutuse tõttu ettevõtja või avalik-õiguslik asutus saada põhjendamatu eeliseid. Põhjendamatu eelise saamine võib seisneda näiteks projekti abikõlblikest kuludest mahaarvamisele kuuluva puhastulu teenimises või selles, kui vara saaja saab tehingu tõttu riigiabi. Ka siis, kui projekti üleandmise tulemusel saab toetuse saajaks või toetuse abil renoveeritud või soetatud objekti omanikuks isik või asutus, kes ei kuuluks rakenduskava prioriteetse suuna kohaselt toetuse saaja sihtgruppi, võib olla tegemist põhjendamatu eelise saamisega. Kuna määrus antakse välja rakenduskava tulemuslikuks elluviimiseks, siis seda, kas vara üleandmine isikule või asutusele, kes ei ole eelnõus nimetatud, on lubatav, tuleb rakenduskava põhjal analüüsida projektipõhiselt koostöös määruse välja andnud rakendusasutusega.

¹⁰ Kohtuasi C-388/12 Comune di Ancona versus Regione Marche
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=144490&pageIndex=0&doclang=et&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=709049>

Projekti TRO kohase rakendamiskohustuse rikkumine võib kaasa tuua finantskorrektsiooni *pro rata* põhimõttel. Siiski ei ole ühissätete määruse artikli 71 kohaselt selle kohustuse rikkumisega tegemist juhul, kui kohustuse täitmine katkes pankroti või pankrotimenetluse lõppemisel raugemise tõttu, mis ei olnud seotud pettusega.

Artikli 71 lõikest 2 tuleneb suurettevõtetele eraldi tootliku-/tootmistegevuse vähemalt kümne aasta jooksul Euroopa Liidus paiknemise tagamise kohustus, kui peale viie aastase kohustuse lõppemist soovitakse paigutada tootmistegevus rakenduskava rakendamisalast väljapoole. Kui artikli 71 lõikest 2 tulenevat kohustust rikutakse, võib teha tagasinõude 10 aasta jooksul pärast projektile lõppmakse tegemist.

Lõikes 5 määratletakse mitteabikõlblikud kulud.

Ühendmääruse § 4 kohaselt ei ole abikõlblik laenuintress (*interest of debt*), välja arvatud juhul, kui toetust antakse intressitoetusena või garantiitasude toetusena. Eelnõu intressitoetust ja garantiitasude toetust ette ei näe.

Abikõlblik ei ole toetuse saaja ja partneri poolt tasumisele kuuluv projekti elluviimisega seotud rahatrahv, rahaline karistus, kohustuse mittetäitmisel makstav leppetrahv ja viivis. Sellised kulud ei ole abikõlblikud, sest need on tingitud toetuse saaja hooletust või mittenõuetekohasest tegevusest, isegi kui tegevus oli seotud projektiga.

Abikõlblikud ei ole kohtus käimisega seotud halduskohtumenetluse seadustiku 11. peatükis sätestatud menetluskulud,

Abikõlblikud ei ole mitterahalised kulud. Mitterahalise kulu hulka ei loeta amortisatsioonikulu. Amortisatsioonikulu loetakse abikõlblikuks kui tasu arvestuse alus seadme kasutamise eest, mitte kui kulusumma iseenesest. Tasu seadme kasutamise eest arvestuse tõendamiseks esitatakse toetuse saaja või partneri raamatupidamiseeskiri, kus on näha vastav amortisatsiooni arvestuse norm ning seadme projekti heaks kasutamise ajaarvestus. Amortisatsioonikulu võib ühissätete määruse artikli 69 lõike 2 kohaselt olla abikõlblik vaid juhul, kui vaadeldav ese ei ole soetatud avaliku sektori toetusest. Samuti ei ole abikõlblik riigiabi saajate projektide puhul tulenevalt ergutava mõju nõudest.

Kindlustusmaksed ei ole abikõlblikud, v.a kasko-, liiklus-, vara-, reisi-, ravi-, tööohutus-, tööandja vastutuskindlustusmaksed ja palgaga kaasnevad kindlustusmaksed. Abikõlblik on projekti tegevuse elluviimisega otseselt seotud kohustuslik kindlustus või vabatahtlik kindlustus (näiteks reisikindlustus välislahetuse korral), mille läbi maandatakse projekti elluviimist takistava ootamatu sündmuse tõttu toetusest hüvitamata jääva kulu rahastamise riske. Erandina nimetamata kindlustusmaksed ei toetata.

Abikõlblik kulu ei ole palgale lisaks makstav toetus või lisahüve. Siin on mõeldud personali lisahüvede ja toetuse all näiteks preemiat kinkekaardi näol, lähedase isiku surma puhul matusetoetust, lapse sünni puhul sünnitoetust, puhkuse puhul puhkusetoetust või ühe tööandja juures teatud aja perioodil töötamise eest makstavat hüvitist. Selline piirang

tuleneb põhimõttest, et toetusest hüvitatakse vaid seadusest või seaduse alusel antava määrusega sätestatud ulatuses hüvitisi, mitte ainuomaselt asutusesiseseid, näiteks töösisekorraeeskirjaga või kollektiivlepinguga ettenähtavaid hüvitisi või toetusi.

Üldkulud (kulud büroo tarvetele, sidekulud, sh interneti-, telefoni- ja postikulu, infotehnoloogia kulud, sh kontoritehnika rentimine või liisimine ning serverite, võrkude ja kontoritehnika hooldamine ja remontimine, kütte, vee, elektri ja ruumide koristamisega seotud kulud, ruumide rentimine, valveteenus, maamaks, projektiga seotud pangakonto avamise ja haldamisega seotud kulud) on abikõlblikud ainult juhul, kui neid hüvitatakse kulude lihtsustatud hüvitamisviiside alusel või kui riigiabi võib anda summalisena. Selline piirang tuleneb toetuse andmise eesmärgist toetada pigem projekti otseste sisutegevustega kaasnevaid kulusid ja vähendada üldkulude abikõlbliku osa arvestamisega kaasnevat halduskoormust, sh mis kaasneb kontrollide, auditite ja finantskorrektsioonide tegemisega. Kui riigiabi antakse osakaalu alusel abikõlblikest kuludest, siis lihtsustatud hüvitamisviise kasutada ei saa, millisel juhul hüvitatakse kulud tegelike kulude alusel. Kui toetust antakse riigiabikava raames summalise mahupiirangu alusel ja vähese tähtsusega abina, siis võib lihtsustatud hüvitamisviise rakendada ja üldkulusid sellisel viisil hüvitada.

Abikõlblik ei ole liisingulepingu alusel tekkiv kulu juhul, kui liisinguandja ei ole krediidasutuse seaduse (edaspidi KAS) alusel tegutsev krediidi- või finantseerimisasutus. Tegemist on piiranguga, mille kohaselt peab usaldusvärsuse eesmärgil olema liisinguandja KAS alusel ja korras tegutsev krediidi- või finantseerimisasutus. Seega kui äriühing vastab KAS § 5 sätestatud finantseerimisasutuse tunnustele või KAS § 31 viidatud EL määruse artikli 4 lõike 1 punkti 1 kohane krediidasutus (ettevõtja, kelle majandustegevuseks on hoiuste või muude tagasimakstavate vahendite võtmine avalikkuselt ning oma arvel ja nimel laenu andmine), siis loetakse ta sobivaks ka eelnõu tähenduses.

Abikõlblik ei ole käibemaks, va kui ühissätete määruse artikli 69 lõike 3 punkti c kohaselt ei ole käibemaks käibemaksuseaduse alusel tagasi saadav. Käibemaks on abikõlblik, kui vastavalt käibemaksuseadusele ei ole projekti raames tasutud käibemaksust õigus sisendkäibemaksu maha arvata või käibemaksu tagasi taotleda ning käibemaksu ei hüvitata ka muul moel.

Abikõlblik ei ole kulu, mis on toetuse saajale varem hüvitatud teisest meetmest või riigieelarve või muudest välisabi vahenditest. Selline säte sisaldab sama kulu topeltrahastamise keelu põhimõtet, mis tuleneb ühissätete määruse artikli 65 lõikest 11, mille kohaselt võib projekt saada toetust ühest või enamast ühissätete määruses nimetatud fondist või ühest või enamast ühissätete määruses nimetatud programmist ja muudest EL vahenditest tingimusel, et kulu, mis esitatakse maksetaotluses toetuse saamiseks ühest fondist, ei saa toetust mõnelt teiselt fondilt või muult liidu vahendilt ega saa toetust samalt fondilt teise programmi raames. Seega juhul, kui sama kulu on toetatud mitmest allikast, siis ühe puhul ei ole kulu seotud toetatava projektiga (näiteks telefoni arve sisaldab mitme projekti ja projektiga mitteseotud kõnede tasu, siis peab iga projektiga seotud kulu olema eristatud - seega ühe projektiga seotud kulu ei ole seotud teise projektiga ega ole seetõttu teisest projektist rahastatav).

Eraldi väljatoomist vajavad järgmised punktid:

Punkt 1 sätestab, et mitteabikõlblik on materiaalse vara soetamisega seotud kulu. Materiaalse vara soetamisega seotud kulu on abikõlblik üksnes eelnõu § 6 lõike 1 punkti 5 kohaste tegevuste puhul ning tingimusel, et toetuse saaja järgib ühissätete määruse artiklis 71 sätestatud kestvus nõudeid.

Ühissätete määruse artikkel 71 näeb ette, et kui toetust anti infrastruktuuri või tootlikuks investeringuks, siis ei tohi toetuse saaja (ja ka partner) viie aasta jooksul lõppmakse saamisest arvates investeringu olemust või rakendamistingimusi oluliselt¹¹ muuta või tootlikku/tootmistegevust lõpetada (nt töökohad peavad säilima), sealjuures kui muutub omandisuhe.

Samuti ei tohi omandisuhte muutuse tõttu ettevõtja või avalik-õiguslik asutus saada põhjendamatu eeliseid. Põhjendamatu eelise saamine võib seisneda näiteks projekti abikõlblikest kuludest mahaarvamisele kuuluva puhastulu teenimises või selles, kui vara saaja saab tehingu tõttu riigiabi. Ka siis, kui projekti üleandmise tulemusel saab toetuse saajaks või toetuse abil renoveeritud või soetatud objekti omanikuks isik või asutus, kes ei kuuluks rakenduskava prioriteetse suuna kohaselt toetuse saaja sihtgruppi, võib olla tegemist põhjendamatu eelise saamisega. Kuna määrus antakse välja rakenduskava tulemuslikuks elluviimiseks, siis seda, kas vara üleandmine isikule või asutusele, kes ei ole eelnõus nimetatud, on lubatav, tuleb rakenduskava põhjal analüüsida projektipõhiselt koostöös määruse välja andnud rakendusasutusega.

Projekti TRO kohase rakendamiskohustuse rikkumine võib kaasa tuua finantskorrektsiooni *pro rata* põhimõttel. Siiski ei ole ühissätete määruse artikli 71 kohaselt selle kohustuse rikkumisega tegemist juhul, kui kohustuse täitmine katkes pankroti või pankrotimenetluse lõppemisel raugemise tõttu, mis ei olnud seotud pettusega.

Artikli 71 lõikest 2 tuleneb eraldi tootliku-/tootmistegevuse vähemalt kümne aasta jooksul Euroopa Liidus paiknemise tagamise kohustus, kui peale viie aastase kohustuse lõppemist soovitakse paigutada tootmistegevus rakenduskava rakendamisalast väljapoole. Kui artikli 71 lõikest 2 tulenevat kohustust rikutakse, võib teha tagasinõude 10 aasta jooksul pärast projektile lõppmakse tegemist.

Punkt 3 sätestab, et mitteabikõlblik on organisatsiooni üldise juhtimisega seotud kulud, sh juhtorganite tasud. Organisatsiooni üldjuhtimisega seonduv personalikulu ei ole abikõlblik, sest tegemist on organisatsiooni, mitte projekti, juhtimisega. Kui juht teeb toetatava projekti raames sisulist tööd (nt projekti juhtimine, personali värbamine, tööplaanide koostamine, projekti tegevuste tegemine jne) ning lepingus/ametijuhendis on eraldi fikseeritud tööülesanded, siis on võimalik juhi personalikulu nende tegevustega seoses

¹¹ Kohtuasi C-388/12 Comune di Ancona *versus* Regione Marche
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=144490&pageIndex=0&doclang=et&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=709049>

hüvitada. Juhi asetäitjale kohaldub juhile rakendatav personalikulu abikõlblikkuse reeglistik.

Eelnõu §-s 8 määratakse projekti abikõlblikkuse periood.

Lõike 1 kohaselt on projekti abikõlblikkuse periood TRO-s määratud ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõppevad ning projekti teostamiseks vajalikud kulud tekivad. Projekti elluviimise perioodi kavandamisel peab taotleja lähtuma eelnõus projekti abikõlblikkuse perioodi kohta sätestatud tingimustest, millest lähtuvalt tuleb taotlusesse märkida projekti algus- ja lõppkuupäev. Põhjendatud juhtudel võib TRO-s määratud ajavahemik taotluses kajastatud perioodist erineda (nt hindamise tulemusena on selgunud, et esialgselt määratud perioodi jooksul ei ole võimalik projekti eesmärgipäraselt ja tulemuslikult teostada või esialgne periood on põhjendamatult pikk).

Lõike 2 kohaselt ei saa projekti tegevuste abikõlblikkuse periood alata varem kui taotluse rakendusüksusele esitamise kuupäev või taotluses märgitud ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud hilisem kuupäev. Abikõlblikkuse periood lõpeb taotluses märgitud ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud kuupäeval, kuid mitte hiljem kui 31. augustil 2023. aastal. Taotleja võib taotluses märkida projekti kõige varasemaks alguskuupäevaks kuupäeva, mil ta taotluse rakendusüksusele esitab. Sellisel juhul peab taotleja alustama projekti elluviimist enne, kui rakendusüksus on teinud taotluse osas otsuse. Maandamaks riski, et taotlus jäetakse rakendusüksuse poolt rahuldamata ja taotleja peab projekti elluviimisega seotud kulud ise täies mahus hüvitama, võib taotleja märkida projekti abikõlblikkuse alguskuupäevaks ka hilisema kuupäeva, mis lähtub eelnõu §-s 15 sätestatud menetlustähtaegadest.

Lõigetes 3-5 on sätestatud, et projekti abikõlblikkuse periood sõltub taotluses sisalduvatest tegevustest, mis on nimetatud eelnõu § 6 lõikes 1.

Projektiperioodide määramisel on lähtutud eelkõige projekti tegevuste iseloomust ja keerukusest, võimaliku tegevuskava mahukusest ja ajaperioodist, mille möödudes on vastavate tegevuste tulemuste ilmumine või saavutamine tõenäoline. Tulenevalt eelnevast on kõige pikema abikõlblikkuse perioodiga taristu rajamist ja tehnoloogia soetamist sisaldavad projektid, kuna vastavad tegevused eeldavad planeerimist, projekteerimist, ehitamist, hankimist, seadmete puhul ka nende häälestamist jne. Ettevõtjate ekspordivõimekuse arendamise ja ühisprojektide puhul on asjakohane seada eesmärgid ja määratleda oodatavad tulemused, mille saavutamine on realistlik lühema ajaperioodi möödudes. Lühema projektiperioodi puhul on võimalik tegevusi täpsemalt planeerida ning see maandab riske, et tegevuskava ei ole püstitatud eesmärkide ja oodatavate tulemuste saavutamiseks põhjalikult läbi mõeldud.

Lõikega 6 on ette nähtud võimalus projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamiseks. Toetuse saaja saab projekti elluviimise käigus taotleda abikõlblikkuse perioodi pikendamist tingimusel, et abikõlblikkuse periood ei ületa 2023. aasta 31. augustit ning juhul, kui projekti elluviimisel on ilmnenud toetuse saajast sõltumatud erakordsed ja ettenägematud asjaolud. Abikõlblikkuse perioodi pikendamiseks tuleb lähtuda eelnõu §-s 22 sätestatud

korrast, mille kohaselt muudetakse TRO-d rakendusüksuse algatusel või toetuse saaja sellekohase kirjaliku avalduse alusel. Projekti perioodi muutmise algatab reeglina toetuse saaja, esitades selleks abikõlblikkuse perioodi jooksul vastavasisulise avalduse, milles on muuhulgas välja toodud ka perioodi muutmise põhjendused. Abikõlblikkuse perioodi võib muuta kuni projekti abikõlblikkuse perioodi lõpuni, kuid mitte tagantjärele pärast projekti tegevuste lõppemist.

Lõike 7 kohaselt loetakse projekt lõppenuks pärast lõpparuande kinnitamist rakendusüksuse poolt ja toetuse saajale viimase makse tegemist.

Eelnõu § 9 toob välja toetuse piirsummad ja osakaalud ning omafinantseeringu suhtes kehtivad nõuded.

Taotletava toetuse maksimaalne summa ja toetuse osakaal sõltub projekti sisust. Lisaks tuleb toetuse maksimaalse summa ja osakaalu määratlemisel lähtuda riigiabile kohalduvatest nõuetest ning eelkõige on siin silmaspeetud grupierandi määruuses toodud abi osakaale ja artiklis 4 nimetatud teavitamiskünniseid, mis erinevat abiliigiti olulisel määral.

Omafinantseering peab katma projekti abikõlblikest kuludest selle osa, mida toetusega ei finantseerita. Omafinantseering võib sisaldada ka projekti partnerite rahalist panust. Projektide puhul, mille raames osutatakse inkubatsiooniteenuseid või suurendatakse loomemajanduse piirkondlike ja valdkondlike arenduskeskuste kaudu loomeettevõtjate konkurentsivõimet, jätkusuutlikkust, ekspordivõimekust, ja ettevõtjate vahelist koostööd või algatatakse ja viiakse ettevõtjate poolt ellu valdkondlikke ja sektorite üleseid arendus- ja koostööprojekte, peab omafinantseering sisaldama vähemalt poole ulatuses kasusaajate rahalist panust.

3. peatükk

Nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele

3. peatükis kirjeldatakse, millistele nõuetele peavad vastama taotlus, taotleja kui ka partner ning millised on taotleja kohustused.

Eelnõu §-s 10 sätestatakse nõuded taotlejale ja partnerile.

Lõige 1 ütleb, et toetuse taotlejaks saab olla eraõiguslik juriidiline isik, kes vastab eelnõus sätestatud tingimustele.

Lõige 2 sätestab kitsenduse, et eelnõu § 6 lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud tegevustele saavad toetust taotleda ainult VKEd. Nimetatud kitsendus tuleneb asjaolust, et eelnõu kohaste tegevuste kasusaajaks saab olla VKE.

Lõige 3 täpsustab, et ettevõtlusinkubatsiooni teenuse osutamiseks peab taotleja muuhulgas omama või haldama selleks vajalike ning sobilike materiaalsete varade kogumit ning omama teenuste osutamiseks vajalikke kompetentse. Materiaalsete varade all peetakse

silmas eelkõige inkubantide vajadustest lähtuvat ja nende arengu kiirendamiseks asjakohast infrastruktuuri, tehnoloogiat ja vahendeid. Kompetentside all peetakse silmas eelkõige ettevõtlusalaste ja valdkonnaspetsiifiliste teadmiste, oskuste ja kogemuste olemasolu ning rahvusvahelise ekspertiisi kaasamist.

Lõikes 4 viidatud määruse „Perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse taotlemise ja taotluste menetlemise nõuded ja tingimused toetuse andmise tingimuste määruse kehtestamiseks“ (edaspidi *taotluste menetlemise määrus*) §-s 2 ja 3 nähakse ette nõuded, mida peab rakendusamet eelnõustaotlejale ja partnerile nõuetena sätestama. Nende nõuete alusel tuvastatakse, kas taotlejal on ühissätete määruse artikli 125 lõike 3 punkti d kohaselt olemas projekti elluviimiseks vajalik haldus-, finants- ja toimumissuutlikkus taotluses kirjeldatud tegevuste tegemiseks ja projekti tulemuste saavutamiseks.

Toetust ei anta projektile, kui taotlejal või partneril on varasema projekti raames finantskorrektsiooni otsuse kohaselt tagasimaksmisele kuuluv toetus tagasi maksmata. Silmas peetakse sellist olukorda, kus toetuse tagasimaksmiseks ettenähtud tähtaeg on möödunud, sealhulgas ajatamisgraafiku alusel, kuid toetust ei ole ettenähtud mahus tähtaja jooksul tagasi makstud. Nõude mõte ei ole kohustada tagasimaksmisele kuuluvat toetust tagasi maksuma enne tagasimakse tähtaega, vaid sellega ajendatakse tagasimaksmisele kuuluvat toetust maksuma tagasi tähtaegselt. Finantskorrektsiooni otsuse kohase tagasinõude olemasolu ja tagasimaksete teostamist saab kontrollida struktuuritoetuse registrist. Riigiabi reeglid on antud sättest rangemad. Toetust ei saa, kui varasema nõude kohaselt tagasimaksmisele kuuluv toetus on tagasi maksmata olenemata sellest, kas tähtaeg on saabunud või mitte.

Toetust ei anta taotlejale ja partnerile, kui neil või nende seaduslikul esindajal on karistusseadustiku alusel määratud kehtiv karistus. Kehtiva karistuse puudumise nõude kontrollimiseks tehakse järelepärimine karistusregistrisse. Isik loetakse karistatuks või tal on kehtiv karistus kuni karistusregistri seaduse alusel karistusandmete kustutamiseni ja arhiivi kandmiseni.

Järgmine nõue tuleneb ühissätete määruse artikli 125 lõike 3 punktist f, mille kohaselt ei tohi tootmiseks antud toetust olla tagasi nõutud või tühistatud tootmise ümberpaigutamise tõttu. Sellist nõuet tuleb kontrollida ettevõtlusega tegeleva toetuse taotleja puhul. Finantskorrektsiooni otsuste ja tagasinõude olemasolu ja tagasimaksete teostamist saab kontrollida struktuuritoetuse registrist.

Taotleja ja partneri toetatavate tegevustega seotud majandustegevus ei tohi olla lõppenud ega peatunud. Nimetatud majandustegevuse nõue on kehtestatud juhuks, kui toetatakse ettevõtjat. Nõue on seotud toetuse saaja haldus- ja toimumissuutlikkuse nõudega, mis on hõlmatud vastavas valdkonnas tegutsemise lubadega ehk taotlejal peab olema täidetud majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse tähenduses tulenevad nõuded ettevõtlusega tegelemisel. Nõude täitmist kontrollitakse majandustegevuse registrist.

Toetuse taotlejal ja partneril peab olema omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkus, mida hinnatakse vastavalt taotluste menetlemise määruse §-s 3 sätestatud korrale. Taotleja finantssuutlikkuse hindamiseks kehtestatud näitajad on objektiivselt kontrollitavad. Kui objektiivsed näitajad on täidetud, siis on omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkus olemas ning eeldatakse, et toetuse saaja ja partner on võimelised projekti ellu viima. Reaalne omafinantseeringu tasumise suutlikkus selgub maksetaotluse menetlemisel, sest toetus makstakse välja abikõlblike kulude katteks.

Toetuse taotlejal ja partneril peab olema projekti elluviimiseks ja haldamiseks vajalik kvalifikatsioon, kogemus, õiguslik, organisatsiooniline või tehniline eeldus.

Üldiselt peavad omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkuse nõuded olema täidetud taotluse esitamise hetkel. Kuid nõude täidetuse hetk võib olla ka hilisem. Nimelt koostoimest taotluste menetlemise määruse § 6 lõikega 2 peab andma võimaluse puuduste kõrvaldamiseks, seega peab nõue olema täidetud hiljemalt taotluse suhtes otsuse tegemisel.

Omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkuse hindamisel tuleb hinnata, kas taotleja või partner on makseraskustes. Kui neil on maksu- ja maksevõlad koos intressiga rohkem kui 100 eurot, mis ei ole ajatatud, ja mida ei likvideerita puuduste kõrvaldamiseks antava tähtaja jooksul, ei ole nimetatud nõue täidetud. Maksu- ja maksevõla puudumisega arvestamise eesmärk on toetada taotlejat või partnerit, kellel ei ole riigi ees olulist rahalist võlga. Maksu- ja makse võlgnevusi saab kontrollida e-maksuameti/e-tolli kodulehelt.

Samuti tuleb veenduda, et taotleja või partneri suhtes ei ole pankrot välja kuulutatud, nad ei ole likvideerimisel ega sundlõpetamisel. Juhul kui selgub vastupidine, siis eeldatakse, et puudub projekti elluviimiseks vajalik finantssuutlikkus ja ka vajalik haldus- ja toimimissuutlikkus. Kui üksnes partner on nimetatud olukorras, siis on tingimust võimalik täita näiteks nii, et partnerit ei kaasata projekti või kaasatakse mõni teine.

Infot pankroti, likvideerimise ja sundlõpetamise menetluse kohta saab äriregistrist ning mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrist, samuti väljaandest Ametlikud Teadaanded.

Kui taotleja või partner on eelnõu § 1 nimetatud riigiabi saajaks, siis sel juhul ei või nad Euroopa Liidu õiguse kohaselt olla raskustes ettevõtjad.

Lõige 5 sätestab taotlejale ja partnerile maksukorralduse seadusest tulenevad maksudeklaratsioonide esitamise nõuded. Maksudeklaratsioon on tulu-, käibe-, aktsiisi-, tolli-, sotsiaalmaksu- ja hasartmängumaksudeklaratsioon, maksuaruanne või muu maksuhaldurile esitatav maksu arvutamise dokument, mille esitamise kohustus tuleneb maksukorralduse seadusest. Lisaks ei tohi taotlejal ja partneril olla ajatamata maksu- või maksevõlga riigile, mis koos intressiga on suurem kui 100 eurot. Selline nõue tuleneb

taotluste menetlemise määruse §-st 2. Nimetatud nõuded on seotud mitteabikõlblike kulude ja omafinantseeringu tasumise suutlikkuse hindamise nõuetega.

Lõige 6 toonitab, et kui taotleja taotleb toetust, mis on käsitletav eelnõu § 1 lõikes 3, 4 või 5 nimetatud abina, siis peavad § 1 lõikes 3, 4 või 5 viidatud õigusaktides sätestatud kohustusi lisaks taotlejale täitma ka partner ja kasusaaja. Eelkõige puudutavad need nõuded abi saamisega seotud dokumentide ja andmete jm teabe säilitamisega seotud nõudeid, milline tähtaeg on 10 aastat abi andmisest ja tegevustega seotud kestvusnõudeid.

Lõiked 7 ja 8 annavad eelnõu §-s 1 lõikes 3 nimetatud abi andmise korral abi ülemäära ja nimetavad muud VTA-ga kaasnevad tingimused. Rakendusüksus kohustub jälgima, et uue vähese tähtsusega abi andmisel ei ületataks vähese tähtsusega abi ülemäära. Kui taotletava summaga läheks ülemäär lõhki, siis uut abi anda ei tohi. Vähese tähtsusega abi arvestust peetakse iga abi saaja kohta eraldi. Paragrahv 1 lõikes 3 toodud juhul tuleb vähese tähtsusega abi andmisel arvesse võtta Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/13 artikkel 5 lõikes 1 sätestatud erinevateks eesmärkideks antava vähese tähtsusega abi kumuleerimisreegleid.

Kui ühele ettevõtjale on antud või antakse vähese tähtsusega abi erinevate komisjoni määruste alusel, tuleb lisaks vastavas määruses sätestatud VTA piirmäärale arvesse võtta ka komisjoni teiste VTA määruste alusel antud VTA-d. Näiteks kui ettevõtja on saanud määruse nr 1407/2013 alusel VTA-d 200 000 eurot, ei saa talle enam anda põllumajanduslikku ega kalanduslikku VTA-d.

Abi võib kumuleerida vähese tähtsusega abi käsitlevate määruste kohaselt antud vähese tähtsusega abiga kuni VTA määruse artikli 3 lõikes 2 sätestatud asjaomase ülemäärani. Vähese tähtsusega abi ei või kumuleerida samade abikõlblike kulude või samade riskifinantseerimismeetmete toetuseks antava riigiabiga, kui sellise kumuleerimise tulemusel ületab abi kõrgeima asjaomase ülemäära või abisumma, mis on iga juhtumi iseärasusi arvestades kindlaks määratud grupierandi määruse või komisjoni otsusega. Sellist vähese tähtsusega abi, mida ei anta teatavate abikõlblike kulude katteks või mis ei tulene sellistest kuludest, võib kumuleerida muu riigiabiga, mida antakse grupierandi määruse või komisjoni otsuse alusel.

Grupierandi määruse kohaselt teavitamiskohustusest vabastatud abi ja mis tahes muude määruste alusel antavat teavitamiskohustusest vabastatud abi või komisjoni heaks kiidetud abi võib kumuleerida juhul, kui kõnealused abimeetmed on seotud erinevate kindlaksmääratavate abikõlblike kuludega. Kui erinevad abiallikad on seotud samade osaliselt või täielikult kattuvate kindlaksmääratavate abikõlblike kuludega, on kumuleerimine lubatud kuni käesoleva määruse alusel kohaldatava abi ülemäära või abisummani.

Teavitamiskohustusest vabastatud abi, mille puhul saab abikõlblikud kulud kindlaks määrata, võib kumuleerida järgnevaga:

a) mis tahes muu riigiabi, kui kõnealused meetmed on seotud erinevate kindlaksmääratavate abikõlblike kuludega (L 187/34 ET Euroopa Liidu Teataja 26.06.2014),

b) mis tahes muu riigiabi, mis on seotud samade abikõlblike kuludega, mis on osaliselt või täielikult kattuvad, kuid ainult juhul, kui sellise kumuleerimise tulemusel ei ületata suurimat abi osakaalu või abisummat, mida grupierandi määruse kohaselt kõnealuse abi suhtes kohaldatakse.

Abi, millel kindlaksmääratavad abikõlblikud kulud puuduvad ja mis on teavitamiskohustusest vabastatud grupierandi määruse artiklite 21, 22 ja 23 alusel, võib kumuleerida mis tahes riigiabiga, mille puhul saab abikõlblike kulusid kindlaks määrata. Abi, millel kindlaksmääratavad abikõlblikud kulud puuduvad, võib kumuleerida mis tahes muu riigiabiga, millel abikõlblikud kulud puuduvad, kuni vastava kõrgeima kogurahastamise künniseni, mis on määratud iga juhtumi konkreetsetest oludest lähtuvalt grupierandi määruses või mõnes muus grupierandit käsitlevas määruses või otsuses.

Grupierandi määruse alusel teavitamiskohustusest vabastatud riigiabi ei tohi kumuleerida mis tahes vähese tähtsusega abiga, mille puhul on abikõlblikud kulud samad, kui sellise kumuleerimise tulemusel ületatakse abi osakaal, mis on sätestatud grupierandi määruse 3 peatükis.

Erandina lõike 3 punktist b võib puudega töötajate jaoks artiklite 33 ja 34 kohaselt antavat abi samade abikõlblike kulude osas kumuleerida käesoleva määruse alusel teavitamiskohustusest vabastatud muu abiga, ületades grupierandi määruse alusel kohaldatavat kõrgeimat künnist, tingimusel et sellise kumuleerimise tulemusel ei ületata abi osakaalu rohkem kui 100 % asjaomastest kuludest ühelgi perioodil, mil asjaomased töötajad töötavad.

Vähese tähtsusega abi sageli ei anta konkreetsete kindlaksmääratavate abikõlblike kulude katteks või seda ei seostata selliste kuludega. Sellisel juhul peaks olema võimalik vähese tähtsusega abi vabalt kumuleerida grupierandi määruse alusel teavitamiskohustusest vabastatud riigiabiga. Kui vähese tähtsusega abi antakse samade kindlaksmääratavate abikõlblike kulude jaoks kui grupierandi määruse alusel vabastatud riigiabi, peaks kumuleerimine olema lubatud ainult kuni abi ülemmäärani.

Lõikes 9 nimetatud „üks ettevõtja“ hõlmab VTA määruse tähenduses kõik ettevõtted, mille vahel on vähemalt üks järgmistest suhetest:

- a) ettevõtte omab teises ettevõttes aktsionäride või osanike häälteenamust;
- b) ettevõttel on õigus ametisse määrata või ametist vabastada enamikku teise ettevõtte haldus-, juht- või järelevalveorgani liikmetest;
- c) ettevõttel on õigus rakendada teise ettevõtte suhtes valitsevat mõju vastavalt teise ettevõttega sõlmitud lepingule või selle asutamislepingule või põhikirjale;
- d) ettevõtte, mis on teise ettevõtte aktsionär või osanik, kontrollib vastavalt kokkuleppele teiste aktsionäride või osanikega üksi sellise ettevõtte aktsionäride või osanike häälteenamust.

Üheks ettevõtjaks peetakse ka ettevõtteid, mis on punktides a–d kirjeldatud suhtes ühe või enama muu ettevõtte kaudu.

Lõige 10 sätestab, millistele tegevustele toetuse taotlemiseks peab taotleja läbima eelnõustamise. Selline nõue on esiteks seotud riigiabi andmise eelhindamisega: eelnõustamise käigus rakendusüksus hindab, kas võimaliku toetatava tegevuse puhul võib olla tegemist riigiabi andmisega ning saab seeläbi täita konkurentsiseadusest abi andjale tulenevaid kohtusi. Teiseks võimaldab eelnõustamine anda esialgse projektikirjelduse põhjal eelhindangu sellele, kas kavandatav projekt on kooskõlas meetme eesmärkidega ning kas ja mil moel panustaks projekt meetme tulemus- ja väljundnäitajate täitmisesse. Eelnõu § 6 lõike 1 punktides 1, 2 ja 5 nimetatud tegevusi sisaldavad projektid on nii tegevuste kui eelarve mõttes mahukad ja pikaajalised ning seetõttu on ka nende kavandamine aeganõudev ja kulukas. Eelnõustamine aitab maandada potentsiaalse taotleja riske, mis on seotud taotleja ja taotluse mittevastavaks tunnistamisega ning suurendab võimalust saada taotluste hindamisel koondhinne, mis ületab läveni toetuse saamiseks.

Eelnõu §-s 11 nimetatakse taotleja kohustused, kui ta on taotluse esitanud. Eelkõige peab taotleja ise tõendama, et tema ja kaasatud partner või partnerid vastavad eelnõus nõutud tingimustele. Taotluses on oluline kirjeldada projektiga seonduvat võimalikult selgelt ja täpselt. Samuti tuleb taotlejal rakendusüksuse nõudmisel anda täiendavat teavet, sest taotluse menetleja peab veenduma, et taotleja ja taotluses esitatud teave vastavad toetuse andmise tingimustele. Taotleja peab võimaldama taotluse menetlejal kontrollida taotluses nimetatud asjaolusid ka taotleja või partneri juures või kavandatava tegevuse rakendamise asukohas. Kui projekt, mille elluviimiseks toetust taotletakse, hõlmab ka mittetoetatavaid tegevusi ning projekti tervikuna valmimine on vajalik taotluses nimetatud tulemuste saavutamiseks, siis rakendusüksuse nõudmisel, tuleb tõendada ka mittetoetatavate tegevuste elluviimise suutlikkust. Täiendavate selgituste või tõendite nõudmise vajadus võib tekkida siis, kui taotleja majandustegevuse näitajad ei võimalda projekti mahtu või olemust arvestades esmapilgul hinnata, kas projekt on taotlejale jõukohane.

Kui peale taotluse esitamist taotluses esitatud andmed muutuvad või ilmnevad uued asjaolud, mis võivad mõjutada taotluse kohta otsuse tegemist, peab taotleja sellest taotluse menetlejat esimesel võimalusel teavitama.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse nõuded taotlusele.

Lõikes 1 viidatud taotluste menetlemise määruse §-s 4 lõikes 1 sätestatakse miinimumnõuded taotlusele ja seeläbi toetuse saaja esitatavale teabele.

Sätestatakse taotluse vorminõuded. Tähtjaks esitatud taotlus peab olema esitatud ettenähtud viisil ja vormil koos nõutud dokumentidega ning taotleja või tema esindusõigusliku isiku poolt allkirjastanuna. Vastavalt STS § 21 lõikele 3 jäetakse taotlus vastu võtmata, kui see ei ole esitatud ettenähtud aja jooksul. Vastuvõtmata jätmise vormistatakse otsusena. Lisaks peab taotluses esitatud teave olema asjakohane, ammendav ja õige. Taotleja peab tagama esitatud teabe vastavuse tegelikkusele ja selle õigsuse. Kui ilmneb, et taotleja on esitanud teadlikult valeandmeid, siis jäetakse taotlus rahuldamata,

kuna punktis nõue esitada õiged andmed, ei ole täidetud koostoimes STS § 22 lõike 3 punktiga 2, mis näeb ette, et TRO tunnistatakse kehtetuks, kui ilmneb teadlikult eksitavate andmete esitamine või teadlikult nõutud asjakohaste andmete esitamata jätmine. Kui taotleja on eksinud ja tegemist on puudustega taotluses, siis tavapäraselt antakse enne lõpliku otsuse tegemist võimalus puudused kõrvaldada.

Taotlusest peab selguma, et toetust taotletakse eelnõus nimetatud eesmärkidega ja toetatavateks tegevusteks ning et projekt panustab rakenduskava tulemustesse – täpsemalt meetme tegevuse väljundi sihttasemesse vähemalt ühe ühiku võrra. Projekti väljundid näitavad toetatava tegevuse ulatust ja tehtust ning on projekti tulemuse saavutamiseks vajalikud sisendid. Seega peab taotluses olema märgitud projekti tulemus, sealhulgas projekti tulemust mõõtev näitaja (nt inkubantide müügitulu projekti lõpuks, koolitustel ja messidel osalenud kasusaajad jms) ja selle ühik (nt inkubantide müügitulu aastas, kasusaajate arv jms), projekti tulemuse saavutamiseks kavandavad projekti väljundid (nt teenindatud inkubantide arv, läbiviidud ürituste arv) ning nende ühikud (sihttasemed) ning väljundite saavutamiseks kavandavad tegevused (nt inkubatsioonis osalevate meeskondade arendamine, ekspordialaste arenguprogrammide väljatöötamine ja elluviimine, loomeettevõtjate arengu toetamiseks taristu väljaarendamine või tehnoloogia soetamine jms).

Taotlusest peab olema välja loetav, et projektis toetatavate tegevuste tegemine jääb eelnõus sätestatud lubatud abikõlblikkuse perioodi. Taotleja määratleb oma projekti abikõlblikkuse perioodi vastavalt kavandatavale tegevuste elluviimise ajakavale.

Toetatavad tegevused ei tohi olla enne taotluse esitamist lõpetatud või täielikult elluviidud. See nõue tuleneb ühissätete määruse artikli 65 lõikest 6, mille kohaselt ei toetata projekti, mis on enne toetuse taotluse esitamist ellu viidud ehk kui kõik projekti toetatavad tegevused on juba tehtud, sõltumata sellest, kas kulud on tasutud – sellisel juhul on tõendatud taotleja võimekus viia projekt ellu omavahendite arvel, mistõttu puudub vajadus toetuseks.

Toetatavad tegevusi peab üldjuhul tegema Eestis, kuna ühissätete määruse artikli 70 lõike 1 kohaselt peab toetuse kasutamise mõju ilmnema Eestis. Koosõlas ühissätete määruse artikli 70 lõikega 2 võib teatud tegevusi teha ka väljaspool programmi piirkonda, kuid selleks peavad olema täidetud nimetatud artiklis toodud tingimused. Seirekomisjoni eriloo alusel võib teatud tegevusi teha Euroopa Liidu piires ja ka väljaspool Euroopa Liidu piire, kuid seda tingimusel, et tegevus edendab rakenduskava piirkonda, kogusumma, mis on eraldatud väljaspool rakenduskava piirkonda toimuvatele tegevustele ei ületa 15% toetusest prioriteedi tasandil ja tegevuse juhtimise, kontrollimise ja auditeerimisega täidavad vastutavad asutused, mille raames tegevust toetatakse, või nad sõlmivad kokkulepped nende piirkondade asutustega, kus tegevust teostatakse. Väljaspool Euroopa Liitu võib teha tegevusi, mis on seotud tehnilise abi või reklaamitegevusega.

Taotluses peab olema märgitud taotletava toetuse summa ja selle protsentuaalne osakaal abikõlblikest kuludest jääma eelnõuga lubatu piiresse.

Taotluses peavad olema kirjeldatud piisavad abinõud, et tagada toetuse saaja suutlikkus projekti tulemuste kestvuseks. Projekti tulemuste kestvus tuleb tagada pärast projektile lõppmakse tegemist kolme, viie, teatud juhtudel kümne aasta jooksul, mis on kooskõlas riigiabi eeskirjade ja ühissätete määruse artikliga 71. Kindlasti tuleb kirjeldada projekti püsikulusid ja nende eeldatavat maksumust. See on vajalik, et projekti valikul saaks hinnata projekti kuluefektiivsust ja majanduslikku kasu. Samuti saab kulude hüvitamisel hinnata, kas valitud tegevused ja kulud on sobivad, vajalikud ja tõhusad projekti tegevuste väljundite ja nende abil projekti tulemuste saavutamiseks.

Kui projekti viiakse ellu koostöös partneri või partneritega, siis tuleb taotluses kirjeldada, milliseid tegevusi teeb partner ja millises mahus jäävad partneri abikõlblikud kulud tema enda kanda ehk partneri panust omafinantseeringusse. Partneri kohta info on vajalik, sest see annab veendumuse, et projekt on teostatav näiteks juhul, kui on kahtlus, et taotleja ei ole suuteline üksi projekti ellu viima, aga ka seetõttu, et rakendusüksus oleks teadlik, milliste tegevustega on seotud partneri kulud, kuna toetuse saaja esitab maksetaotluses hüvitamiseks ka partneri kulud.

Toetust ei tohi taotleda kulule, millele on toetust juba eraldatud.

Lõikes 2 viidatakse taotluste menetlemise määruse § 4 lõikes 2 sätestatule, millega nimetatakse minimaalsed taotlusele lisatavad kinnitused.

Kui projekti viiakse ellu koostöös partneri või partneritega, siis tuleb taotlusele lisada partneri kinnitus (partnerlus- või konsortsiumleping) projektis osalemise kohta, et veenduda, kas taotluses kajastatu vastab partneriga kokku lepitule.

Toetuse taotleja peab kinnitama, et ta on teadlik toetuse saamisest avalikkusele teavitamise nõuetest. Teavituspõue tuleneb ühissätete määruse lisa XII punktist 3.1.2.f, mille kohaselt peab taotleja olema teadlik kohustusest teavitada avalikkust projekti eesmärgist ning fondidest projektile antavast toetusest. Täpsemad teavitamisreeglid sätestatakse STS § 39 lõike 10 alusel antud Vabariigi Valitsuse ... määrusega nr ...

Kooskõlas ühissätete määruse lisa XII punktiga 3.2.1 ja STS § 39 lõike 3 alusel peab taotleja nõustuma, et saades toetuse saajaks, avalikustatakse toetuse saamisega seotud andmed toetuse saajate nimekirjas korraldusasutuse veebilehel www.struktuurifondid.ee.

Toetuse taotleja peab kinnitama, et ta on teadlik, et toetuse andmisest võidakse teatud juhtudel taganeda ja sealjuures tuleb temal alusega saadu tagasi maksta. Tooduga tagatakse toetuse taotleja teadlikkust toetuse andmise tingimuslikkusest ehk toetuse saamine sõltub toetuse maksmise aluseks olevate tingimuste ja toetuse saaja kohustuste täitmisest.

Toetuse taotleja peab kinnitama, et ta on teadlik tulu teenimisega seotud mõjust toetuse saamisele ja arvestanud puhastulu teenimise piirangutega.

Toetuse saajad peavad nõustuma, et neid auditeeritakse STS § 11 ja kontrollitakse § 40–42 kohaselt. Kuna toetuse saamise aluseks olevate tõendite esitamise ehk tõendamise kohustus lasub eelkõige toetuse saajal, siis toetuse saamise üks tingimustest on toetuse saaja vabatahtlik nõustumus, et toetuse saamisega seotud kulude abikõlblikkust ja toetuse saaja kohustuste täitmise kontrolle ja auditeid tehakse projektiga seotud kohtades.

Lõige 3 sätestab taotlejale täiendava kohustuse. Selleks, et vältida samade tegevuste ja sarnaste eesmärkide ja tulemuste saavutamise topeltfinantseerimist kohustub taotleja esitama rakendusüksusele teabe kui ta on projektile või projekti osadele tegevustele taotlenud samal ajal toetust mõnest teisest meetmest või riigisisestest või muudest välisabi vahenditest. Toetust ei tohi taotleda kulule, millele on toetust juba eraldatud. Igal juhul ei tohi projektis toetatavaid tegevusi, detailsemalt kulusid topeltfinantseerida.

4. peatükk **Toetuse taotlemine**

4. peatükk sätestab taotlusvooru avamise põhimõtted, toetuse taotlemise tähtajad ja taotluse esitamise viisi.

Eelnõu § 13 kirjeldab taotlusvooru avamise põhimõtteid.

Lõigetes 1 ja 2 sätestatakse taotlusvooru ajakava ja eelarve kinnitamine ning taotlusvooru tähtajast ja selle eelarvest teavitamise kord.

Rakendusüksus kooskõlastab taotlusvooru eelarve ja ajakava rakendusasutusega ning seejärel kinnitatakse need rakendusüksuse juhi poolt. Jooksva taotlemise või taotlusvooru avamisest annab rakendusüksus teada üleriigilise levikuga päevalehes ja oma veebilehel. Voorulise taotlemise korral peab vastav teade olema avaldatud vähemalt 30 kalendripäeva enne taotlusvooru avamise kuupäeva.

Lõike 3 kohaselt on rakendusüksusel õigus korraldada samaaegselt või järjestikku mitu taotlusvooru. Taotlusvoorude hulk ja sagedus tuleb samuti rakendusasutusega eelnevalt kooskõlastada.

Lõikes 4 on sätestatud tingimus, et eelnõu § 6 lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud tegevustele saab sama taotleja esitada uue taotluse alles siis, kui eelnev projekt on lõpetatud. Projekt loetakse lõppenuks peale lõpparuande kinnitamist rakendusüksuse poole ja lõppmakse tegemist.

Eelnõu §-s 14 määratakse toetuse taotlemise tähtaeg ja taotluse esitamise viis.

Lõigete 1 ja 2 kohaselt toimub toetuse taotlemine vooruliselt või jooksvalt ning taotlemise viis sõltub taotluse sisust ehk tegevustest, millele toetust taotletakse. Voorulise taotlemise

puhul tuleb taotlus esitada § 13 lõikes 2 sätestatud tähtaja jooksul. Kõiki ühte taotlusvooru esitatud taotluseid menetletakse samaaegselt.

Jooksva taotlemise puhul on rakendusüksusel õigus taotluste vastuvõtt peatada olukorras, kus registreeritud taotluste, mille kohta ei ole tehtud rahuldamise või rahuldamata jätmise otsust, taotletav rahaline summa saab võrdseks või ületab taotluste rahastamise jooksva aasta eelarve vaba jääki. Sellisel juhul menetletakse taotlusi nende esitamise järjekorras.

Lõikes 3 on sätestatud eelnõustamise läbimise kohustus ja selle läbiviimise kord.

Täpsem kirjeldus eelnõustamise kohta on toodud eespool (vt seletuskirjast eelnõu § 10 lõike 10 selgitusi).

Lõige 4 sätestab taotluse ja eelnõustamise käigus esitatava projektikirjelduse esitamise viisi.

Taotlemine toimub rakendusüksuse e-teeninduse kaudu. Nii taotlus kui eelnõustamise käigus esitatav projektikirjeldus esitatakse taotleja esindusõigusliku isiku poolt digitaalselt allkirjastatuna.

5. peatükk

Taotluste menetlemine

5. peatükk sätestab taotluse menetlemise, hindamise ja hindamiskomisjonide moodustamise põhimõtted, taotleja, partneri ja taotluse nõutele vastavaks tunnistamise korra, taotluste valikukriteeriumid ja valiku tegemise korra ning taotluse rahuldamise, osalise või kõrvaltingimusega rahuldamise ja rahuldamata jätmise tingimused ja korra.

Eelnõu § 15 kirjeldab taotluse menetlemise põhimõtteid.

Lõikes 1 viidatud STS § 21 lõikega 3 sätestatakse, et tähtaja ennistamist ei võimaldata taotluse suhtes, mida tähtaja jooksul ei esitatud. Seega taotluse taotluste esitamise tähtpäevaks esitamata jätmise korral ei võeta taotlust, arvestades toetuse taotluse menetlusetappe, taotleja ja taotlusele nõutele vastavuse kontrolli. Tähtaja jooksul esitamise nõue on praktikas rakendatav juhul, kui taotlemine toimub sisuliselt konkureerimise tingimustes. Tähtaja jooksul esitamise nõue on aktuaalne ka siis, kui toimub jooksev taotlemine ja on teada antud taotluste vastuvõtmise lõppaeg, siis peale seda aega esitatud taotlusi menetluse ei võeta, sest eeldatavasti ei peeta vajalikuks rohkem konkreetseteks tegevusteks enam toetust anda või on taotluste rahastamise eelarve täidetud. Taotluse vastu võtmata jätmise otsus on sisuliselt haldusakt, sest taotleja jaoks on tegemist sisuliselt lõpliku õigusliku tagajärjega HMS § 43 lõike 1 punkti 3 ja lõike 2, koostoimes HMS § 51 lõikega 1, tähenduses. Otsus tuleks teha ka tulenevalt HMS § 43 lõikest 2, sest toetuse taotlusega taotletakse sisulist toetuse eraldamist läbi TRO, mis jäetakse aga andmata.

Lõige 2 sätestab lõikes 1 nimetatud otsuse taotlejale edastamise viisi ja tähtaja.

Rakendusüksus edastab taotlejale taotluse vastu võtmata jätmise otsuse digitaalselt allkirjastatuna 10 tööpäeva jooksul taotluse esitamise kuupäevast arvates. Kõik otsused edastatakse rakendusüksuse e-teeninduse kaudu.

Lõigetes 3 ja 4 on sätestatud taotluste menetlemise tähtajad.

Voorulise taotlemise puhul, mille raames taotletakse toetust eelnõu § 6 lõike 1 punktides 1, 2 ja 5 nimetatud tegevusteks, on menetlustähtaeg kuni 42 tööpäeva taotlusvooru sulgemise tähtpäevast arvates. Nimetatud tegevusi sisaldavad taotlused on reeglina mahukad nii sisu kui eelarve mõttes ning seetõttu on nende läbivaatamine, sh vastavuskontrolli teostamine ja hindamine, aeganõudev. Jooksva taotlemise puhul, mille raames taotletakse toetust eelnõu § 6 lõike 1 punktides 3 ja 4 nimetatud tegevusteks, on menetlustähtaeg kuni 30 tööpäeva taotluse registreerimisest arvates. Nimetatud tegevusi sisaldavad taotlused on reeglina vähem mahukad ning projektiperioodi osas lühemaajalised, seetõttu kulub nende läbivaatamiseks vähem aega. Taotluse menetlemine algab selle registreerimisega ja lõpeb otsuse tegemisega rakendusüksuse poolt. Taotluse menetlemise aeg võib eelnõu § 15 lõigetes 5 ja 6 nimetatud juhtudel pikeneda.

Lõige 5 sätestab, et kui toetus on käsitletav § 1 lõikes 6 nimetatud riigiabina, pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg aja võtta, mille jooksul Euroopa Komisjon menetleb riigiabi teatist. Selleks, et riigiabi anda, peab rakendusüksusel kui abi andjal olema Euroopa Komisjoni nõusolek abi andmiseks ning selleks peab ta esitama vastava teatise konkurentsiseaduse § 34¹ toodud korras. Konkurentsiseaduse § 30¹ lõige 2¹ sätestab, et abi andjal ei ole õigust alustada riigiabi andmist enne, kui Euroopa Komisjon on teinud või kui loetakse, et ta on teinud riigiabi teatise kohta lubava otsuse. Kuna riigiabi andmise ajana käsitatakse aega, mil ettevõtjale antakse kohaldatavate riigi õigusaktide alusel seaduslik õigus seda riigiabi saada, sõltumata abi ettevõtjale väljamaksmise kuupäevast, siis ei tohi abi andja teha TRO-d enne kui tal on olemas Euroopa Komisjoni lubav otsus vastava abi andmiseks.

Lõige 6 sätestab taotlejalt täiendava informatsiooni küsimise.

Juhul kui taotluse läbivaatamise käigus selgub, et taotlus ei ole piisavalt selge või selles esinevad puudused, küsib rakendusüksus taotlejalt selgitusi ja lisadokumente taotluses esitatud andmete kohta või nõuab taotluse täiendamist või muutmist. Taotlejale edastatakse e-teeninduse kaudu vastavasisuline teade, milles on kirjeldatud asjaolud, mis vajavad täiendavat selgitamist, täiendamist või lisainformatsiooni ning märgitud tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks. Kui puudus kõrvaldatakse, loetakse puudusega seotud nõue täidetuks.

Lõike 7 kohaselt jätab rakendusüksus taotluse sisuliselt hindamata ja teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse juhul, kui taotleja ei ole eelnõu § 15 lõikes 4 sätestatud tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud. Otsus edastatakse taotlejale e-teeninduse kaudu.

Eelnõu §-s 16 sätestatakse taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamine.

Lõigete 1 ja 2 kohaselt saab rakendusüksus tunnistada taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavaks ainult juhul, kui on täidetud kõik eelnõu §-s 10 ja 12 esitatud nõuded. Juhul kui

taotleja, partneri ja taotluse vastavuskontrolli teostamise tulemusena ilmneb puudus, mida ei ole võimalik kõrvalda või seda ei kõrvaldata kuni 10 tööpäeva jooksul, tunnistab rakendusüksus taotleja, partneri või taotluse nõuetele mittevastavaks ning teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse seda sisuliselt hindamata.

Lõige 3 täpsustab taotleja, partneri või taotluse nõuetele mittevastavaks tunnistamise korral tehtava otsuse liigi ning selle tegemise tähtaja. Taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse 10 tööpäeva jooksul taotluse esitamisest arvates.

Lõige 4 punkt 3 sätestab, et taotlust ei tunnistata nõuetele vastavaks, kui taotleja ja/või partner ei võimalda teha rakendusüksusel tegevuste kohapealset kontrolli andmete õigsuse tuvastamiseks. Tuvastatakse neid asjaolusid, milles rakendusüksusel pole võimalik veenduda taotlusega esitatud andmete ja dokumentide või nende koopiade põhjal. Kohapealse kontrolli käigus tuvastatakse toetuse saaja ja/või partneri kohustuste täitmist, nt inkubatsiooniteenuste pakkumiseks vajaliku materiaalse vara olemasolu jms.

Lõige 5 sätestab eelneva lõike alusel taotluse rahuldamata jätmise otsuse taotlejale edastamise viisi ja tähtaja. Rakendusüksus edastab taotlejale taotluse rahuldamata jätmise otsuse digitaalselt allkirjastatuna 10 tööpäeva jooksul alates otsuse vastuvõtmisest. Kõik otsused edastatakse rakendusüksuse e-teeninduse kaudu.

Eelnõu § 17 kirjeldab hindamiskomisjoni moodustamise põhimõtteid.

Lõige 1 sätestab, et hindamiskomisjon moodustatakse rakendusüksuse poolt ja selle koosseis tuleb eelnevalt kooskõlastada rakendusasutusega. Hindamiskomisjoni peab kuuluma vähemalt üks rakendusasutuse esindaja, üks rakendusüksuse esindaja ja üks loomemajandus valdkonna ekspert.

Lõige 2 määratleb taotluste hindamisse ekspertide kaasamise põhimõtted.

Kuigi ekspertide kaasamise vajadus võib selguda alles peale taotlusvooru lõpptähtpäeva ja/või taotluste läbivaatamise käigus, on soovitatav voorulise taotlemise puhul otsustada ekspertide kaasamine juba taotlusvooru planeerimise käigus. Järgimaks võrdse kohtlemise printsiipi peaksid voorulise taotlemise korral sisaldama kõikide taotluste hinnangud ka eksperdi hinnangut. Ekspert lähtub hinnangute andmisel kehtivast hindamismetoodikast. Kaasatavad eksperdid kooskõlastab rakendusüksus eelnevalt rakendusasutusega. Taotlust hinnanud eksperdi andmeid taotlejale ja toetuse saajale ei avalikustata.

Lõige 3 viitab, et hindamiskomisjoni liikmed ja eksperdid peavad kooskõlas korruptsioonivastase seaduse ja HMS-iga deklareerima oma erapooletust ja sõltumatust. Erapooletuse nõue rakendub kõikidele rakendusasutuste ja rakendusüksuste ametnikele, töötajatele ja võlaõigusliku lepingu alusel töö tegijatele, kes osalevad taotluse nõuetele vastavuse ja hindamise protsessis, sõltumata töösuhte vormist, sest nad osalevad haldusakti andmise menetluses ja rakendusüksus tegutseb, sealhulgas eraõiguslikus vormis, toetuse andmise menetluses haldusorganina. Taotluse menetleja tuleb taandada HMS § 10 alusel.

Ametnik peab oma teenistusülesandeid täitma erapooletult vastavalt avaliku teenistuse seaduse § 51 lõikele 2. Erapooletus ei ole tagatud ka siis, kui taotleja ja taotluse menetleja on seotud isikud korrupsioonivastase seaduse § 7 tähenduses.

Lõikes 4 on sätestatud tähtaeg, mille jooksul peab taotleja vastama eksperdi küsimustele. Juhul kui eksperdil tekib taotluse hindamise käigus küsimusi, millele ei ole võimalik leida vastuseid taotluses sisalduvatest andmetest ja dokumentidest või avalikest allikatest, edastab ekspert taotlejale omapoolsed küsimused rakendusüksuse kaudu. Rakendusüksus annab taotlejale nendele vastamiseks aega kuni 10 tööpäeva. Sellisel juhul pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg vastamiseks kulunud aja võrra.

Lõige 5 sätestab, et hindamiskomisjoni koosseis tuleb kooskõlastada rakendusasutusega. Hindamiskomisjoni koosseis esitatakse rakendusasutusele kooskõlastamiseks e-kirja teel enne taotluste esitamise tähtpäeva saabumist. Hindamiskomisjoni koosseis avalikustatakse rakendusüksuse veebilehel.

Eelnõu § 18 sätestab taotluste hindamise, valikukriteeriumid ja valiku korra.

Lõige 1 nimetab valikukriteeriumid ja nende osakaalud, mille alusel toimub nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste hindamine hindeskaalade alusel. Iga valikukriteerium koosneb omakorda kahest või enamast alakriteeriumist.

Esimese valikukriteeriumi raames hinnatakse projekti olulisust meetme eesmärkidest lähtuvalt, projekti eesmärkide vastavust meetme eesmärkidele ning projekti panust meetme eesmärkide täitmisesse, sh meetme väljundnäitajate saavutamisse. Lisaks hinnatakse projekti prognoositavate tulemuste ulatust ja realistlikkust ning projekti tulemuste kestlikkust pärast projekti lõppu.

Teise valikukriteeriumi raames hinnatakse projekti eesmärgipüstituse kvaliteeti, sh eesmärkide põhjendatust ja selgust, probleemi, kitsaskoha või kasutamata arenguvõimaluse olemasolu ning eesmärkide täitmise hindamise ja mõõtmise võimalikkust), projekti raames kavandatud tegevuste põhjendatust ja sidusust eesmärkide, tulemuste ning väljunditega, tegevuste vajalikkust ja uudsust, ajakava realistlikkust, ressursiplaneerimise kvaliteeti, finantsplaneerimise kvaliteeti ning riskihaldamise kvaliteeti.

Kolmanda valikukriteeriumi raames hinnatakse projekti tegevuste, tulemuste ja eesmärkide vastavust toetuse mahule ehk siis planeeritud eelarve realistlikkust ja mõistlikkust (sh kuluefektiivsust). Taotlusest peab selguma, milliste arvutuste ja hinnangute alusel on eelarve kokku pandud. Üheks eesmärgiks on vältida tühikoormust ehk selliste projektide toetamist, mis viidaks ellu samas ulatuses ning sama ajaperioodi vältel ka ilma toetuseta. Teisalt peab olema võimalik hinnata taotleja võimekust täiendavate püsikulude rahastamiseks.

Neljanda valikukriteeriumi raames hinnatakse taotleja finants-, organisatoorset ja projektijuhtimise võimekust (mh projekti ellu viivate töötajate kompetents, vajamineva

ajajressursi olemasolu, sarnaste projektide elluviimise kogemus, projekti teostamiseks vajaliku infrastruktuuri ja finantsiliste vahendite olemasolu, projektiga saavutatud tulemuste rakendamiseks vajaliku kompetentsi olemasolu).

Lõikes 2 viidatud määruse kohaselt võib projektide valimine toimuda, kas lävendi või paremusjärjestuse alusel või lävendile vastanud projektid seatakse omakorda veel pingeritta. Lävend võib olla seatud näiteks valikukriteeriumi miinimumnõudena või valikukriteeriumi hindepunkti lävendina. Projektide valimine saab toimuda taotluste rahastamise eelarve mahu piires tuginedes valimistulemusele.

Projektide valimine ehk hindamine viiakse läbi rakendusüksuse poolt kinnitatud ja eelnevalt rakendusasutusega kooskõlastatud hindamismetoodika järgi. Eelnõu § 6 lõikes 1 nimetatud tegevussuundade lõikes kehtestatakse eraldi hindamismetoodikad, kuna vastavate projektide eesmärgid, tegevus- ja eelarvemahud, sihtgrupi suurused ja toetuse taotlejad on erinevad. Erinevad hindamismetoodikad lähtuvad eelnõu § 18 lõikes 1 toodud valikukriteeriumidest ja nende osakaaludest ning alakriteeriumid arvestavad erinevate tegevussuundade projektide eripärasid.

Hindamismetoodikad tehakse kättesaadavaks rakendusüksuse veebilehel hiljemalt taotluste vastuvõtmise alguskuupäeval või taotlusvooru väljakuulutamise päeval.

Lõiked 3 ja 4 kirjeldavad hindamismetoodikat.

Projekte hinnatakse skaalal 0-4 valikukriteeriumite ja nende alakriteeriumite lõikes. Juhul, kui hindamismetoodika näeb ette, võib mõne valikukriteeriumi või selle alakriteeriumi osas kasutada ainult hindeid 0 ja 4. Iga valikukriteeriumi hinne on selle alakriteeriumite kaalutud keskmine hinne. Taotluse koondhinne on valikukriteeriumite kaalutud keskmine hinne. Taotluse koondhinne ja valikukriteeriumite hinded arvutatakse täpsusega kaks kohta peale koma.

Voorulise taotlemise korral moodustatakse projektide koondhinnete alusel taotluste paremusjärjestus ehk pingerida, mille alusel toimub taotluste rahuldamine taotlusvooru eelarve ulatuses.

Lõikes 5 on nimetatud põhimõtted, mille alusel tehakse valikuid voorulise taotlemise korral taotlusvoorus võrdse koondhinde saanud projektide hulgas. Hindamise tulemusena võrdse koondhinde saanud ja pingereas sama kohta jagavate projektide osas vaadatakse esmalt seda, millisel projektil on suurem omafinantseeringu määr. Suurem omafinantseeringu määr peegeldab taotleja suutlikkust ja valmisolekut projekti elluviimisesse rohkem omavahendeid või kaasfinantseerijaid kaasata ning valmidust võtta seeläbi ka suuremat vastutust projekti tulemuste saavutamiseks. Lisaks võib suurem omavahendite kaasamine muuta ka projekti elluviimist kuluefektiivsemaks.

Juhul kui ka omafinantseeringu määr on projektidel võrdne, eelistatakse taotlust, millel on ulatuslikum ja kestvam mõju ehk siis mille mõjukriteeriumi hinne on kõrgem.

Eelnõu § 19 sätestab taotluse rahuldamise tingimused ja korra.

Taotlus rahuldatakse juhul, kui taotleja, partner ja taotlus vastavad eelnõus nimetatud nõuetele ning taotlus kuulub hindamistulemuse põhjal rahuldamisele.

Lõikes 1 on sätestatud tähtajad, mille jooksul teeb rakendusüksus taotluse rahuldamise või taotluse rahuldamata jätmise otsused. Taotluse menetlusaeg algab sõltuvalt taotluse esitamise viisist kas taotlusvooru sulgemise tähtpäevast (voorulise taotlemise puhul) või taotluse registreerimise kuupäevast (jooksva taotlemise korral) ning lõpeb taotluse osas otsuse tegemisega. Taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse teeb rakendusüksus voorulise taotlemise korral 42 tööpäeva jooksul taotlusvooru sulgemise tähtpäevast arvates ning jooksva taotlemise puhul 30 tööpäeva jooksul taotluse registreerimisest arvates. Jooksva taotlemise korral võib taotluse menetlusaeg ja seega ka otsuse tegemine pikeneda 5 kuni 10 tööpäeva võrra juhul, kui taotluses esinesid puudused ja rakendusüksus on andnud tähtaja nende kõrvaldamiseks või taotleja peab tähtajaks esitama lisainformatsiooni. Kui taotletav toetus kvalifitseerub riigiabi loa alusel antavaks toetuseks, sõltub otsuse tegemise tähtaeg muuhulgas Euroopa Komisjoni poolt riigiabi teatise menetlemisele kuluvast ajast ning otsuse tegemise tähtaeg pikeneb selle võrra.

Juhul kui taotleja, partner või taotlus tunnistatakse nõuetele mittevastavaks, ei toimu taotluse sisulist hindamist ja taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse 10 tööpäeva jooksul taotluse esitamisest arvates.

Lõige 2 sätestab miinimumhinded taotluste hindamisel.

TRO saab teha ainult nende nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste osas, mille koondhinne on 2,50 punkti või rohkem ja mille iga valikukriteerium on saanud hindeks 1,00 punkti või rohkem.

Lõikes 3 on kirjeldatud taotluse rahuldamise põhimõtted voorulise taotlemise puhul.

Lisaks lõikes 2 kirjeldatud põhimõtetele on voorulise taotlemise puhul taotluste rahuldamise aluseks ka nende paremusjärjestus ehk pingerida. Taotlused kuuluvad rahuldamisele järjekorras, mis on moodustatud koondhinnete alusel. Juhul kui lõikes 2 nimetatud nõuetele vastavate taotluste rahaline maht on suurem kui taotlusvooru eelarve, jäävad pingereas viimased taotlused rahuldamata. Rakendusüksus võib sellisel juhul kaaluda taotlusvooru eelarve suurendamist, kooskõlastades selle rakendusasutusega või teha ettepaneku taotlus(t)e osaliseks või kõrvaltingimusega rahuldamiseks.

Lõige 4 annab ülevaate, mida sisaldab TRO. Viidatud määruse § 8 lõikes 4 sätestatakse täpsemalt, millist teavet peab TRO sisaldama, arvestades toetuse andmise menetlust ja HMS-is sätestatud haldusakti koostamise nõudeid. TRO-s märgitakse toetuse saaja kohustused, mis on STS-is või mõnes muus õigusaktis. Üldaktis sisalduvad kohustused rakenduvad vaid läbi üksikotsuse ehk eelnõu tähenduses läbi TRO.

TRO-ga määratakse kindlaks ka see, kas toetus makstakse välja pärast kulude abikõlblikkuse tingimuste täitmist tegelike kulude alusel või pärast väljamaksetingimuste

täitmist mõne kulude lihtsustatud hüvitamisviisi alusel. Ettemakse saamise võimaldamine ei pea olema TROga kinnitatud, sest ettemakse tegemise otsuse võib teha jooksvalt projekti elluviimise käigus.

TRO-s tuleb ühtlasi märkida maksetaotlusega esitatavad dokumendid ja muu teave ning projekti elluviimist kajastavate aruannete esitamise kord. Edastamise korra juures tuleb täpsustada, millist teavet esitatakse läbi registri, kui toetuse saaja on kohustatud või nõustunud läbi registri infot vahetama, või sealjuures või millisel juhul tuleb teave esitada kirjalikult või elektrooniliselt.

Selleks, et toetuse saaja oleks juba TRO saamisel teadlik toetuse kasutamisega seotud nõuete ja kohustuste eiramisega seotud tagajärgedest, siis märgitakse TRO-s ka maksete peatamise, TRO kehtetuks tunnistamise ja finantskorrektsiooni alused. Kui HMS tähenduses on isikul õigus esitada vaie, siis tuleb TROs tulenevalt HMS §-st 57 märkida teave otsuse vaidlustamise kohta, tähtaja ja korra kohta, kui taotlejal on vaide esitamise õigus koos otsuse tegija andmetega.

TRO-s võib kirjeldada ka muud teavet, nt indikatiivset toetuse maksmise ajakava, mis aitab rakendusüksusel hinnata projekti edenemist ja seeläbi tuvastada projektis ilmnevaid probleeme.

Toetuse saamine on tingimuslik. Toetuse saamiseks on vaja nõudmisel tõendada, et TRO-s kirjeldatud toetuse maksete aluseks olevad toetatavad tegevused on tehtud ja makstud nõutud ajal, ning projekti väljundid ja nende koosmõjus projekti tulemus on saavutatud. Toetuse andmise tingimuslikkus välistab toetuse saaja õiguspärase ootuse TRO-ga määratud toetusele. Projekti tulemuste mittesaavutamise või tegevuste tehtuse ja makstuse mittetõendatavus võib tähendada toetuse saaja kohustuste osalist või täielikku täitmata jätmist ehk kokkuvõttes kulude mitteabikõlblikkust, mille tagajärjeks võib olla finantskorrektsioon. Korrektsiooni tegemisel rakendatakse proportsionaalsuse põhimõtet ehk korrektsiooni suurus sõltub tulemuste mittesaavutamise proportsioonist kavandatud projekti väljundite ja tulemuste mahusse ning objektiivsetest asjaoludest.

Lõige 5 sätestab, et TRO lahutamatuks osaks on toetuse taotlus ja ühtlasi selles sisalduv teave. Taotluse menetlemisel võib taotlejalt olla küsitud täpsustusi eraldiseisva selgitusena või palutud esialgset taotlust korrigeerida – igal juhul on TRO aluseks taotlus, sh täpsustatud sõnastuses. Juhul kui TRO-s ei peeta otstarbekaks taotluses sisalduvat infot üle kirjutada, tuleb otsuses väga selgelt viidata kohale, kust taotluses on võimalik vastav teave leida.

Lõiked 6 ja 7 sätestavad juhul, kui toetus on käsitletav eelnõu §-s 1 lõikes 3 või 4 nimetatud abina, rakendusüksusele konkurentsiseadusest tuleneva täiendava kohustuse märkida TRO-s, et tegemist on vastavalt kas vähese tähtsusega abina või grupierandiga hõlmatud abiga ning viide vastavale õigusaktile, mille alusel toetust antakse.

Lõige 8 sätestab, et kui abi antakse eelnõu § 1 lõikes 5 nimetatud riigiabina, ei tohi TRO-d teha enne, kui Euroopa Komisjon on teinud või kui loetakse, et ta on teinud, riigiabi andmise kohta lubava otsuse. Pärast lubava otsuse tegemist teatise kohta, tuleb abi andjal ehk rakendusüksusel vastav teave ka TRO-s märkida.

Eelnõu § 20 sätestab taotluse rahuldamata jätmise tingimused ja korra

Lõikes 1 on toodud lisaks eelnõus sätestatule ka viited taotluste menetlemise määruse § 8 lõigetele 2 ja 3, mille alusel jäetakse taotlus rahuldamata. Taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse ka juhul, kui taotleja, partner või taotlus ei vasta kas või ühele neile esitatud nõudele (vt seletuskirjast eelnõu § 10 ja § 12 selgitusi).

Lisaks eelnevale jäetakse taotlus rahuldamata ka juhul, kui taotleja või partner mõjutab pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil taotluse menetlemist, taotleja ei võimalda teha enda ja partneri juures või kavandatavate tegevuste elluviimise asukohas STS § 21 lõike 7 tähenduses taotluse nõuetele vastavuse kontrolli, taotlus ei ületa hindamistulemuse põhjal lävendit või ei vastata sellele, taotluste rahastamise eelarve mahu tõttu ei ole võimalik projekti toetada või taotleja ei ole nõus taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga toetuse vähendamise või projektis kavandatud toetatavate tegevuste muutmise kohta.

Lõike 2 kohaselt võib rakendusüksus jätta taotluse rahuldamata ka siis, kui taotluses esitatud ja taotluse menetlemisel kogutud teavet tervikuna hinnates ilmneb, et projekti eesmärgid on saavutatavad ilma toetuseta. Näiteks võib menetlemise käigus kogutud lisainformatsiooni põhjal selguda, et taotlejal on võimalik projekt ellu viia ja samad eesmärgid saavutada alternatiivsete rahaliste vahenditega või taotleja oleks projekti teostanud ka ilma toetuseta.

Lõige 3 sätestab tingimused juhuks, kui esitatud taotluste maht ületab meetme eelarve vaba jäägi. Kõigepealt kaalutakse taotluse osalist rahuldamist. Kui see ei ole võimalik põhjusel, et taotleja ei ole nõus taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga vähendada toetust või muuta projektis kavandatud toetatavaid tegevusi, tehakse nende taotluste osas, mille rahastamine ei mahu voorulise taotlemise puhul paremusjärjestuse alusel ja jooksva taotlemise puhul esitamise järjekorra alusel eelarve vabasse jääki, taotluse rahuldamata jätmise otsus.

Lõige 4 annab viite taotluste menetlemise määruse § 8 lõikele 5, mis sätestab nõudeid taotluse rahuldamata jätmise otsuses sisalduvale teabele.

Taotluse rahuldamata jätmise otsuses tuleb märkida otsuse tegemise kuupäev, taotleja nimi, aadress ja registrikood, projekti nimetus, otsuse põhjendus kooskõlas STS § 21 lõikega 5, selgitus otsuse vaidlustamise kohta, tähtaja ja korra kohta, otsuse tegija andmed ja muu vajalik teave.

Ühtlasi tuleb taotluse rahuldamata jätmise otsust põhjendada. Vastavalt HMSile tuleb soodustava haldusakti andmisest keeldumist kirjalikult põhjendada, märkides selles õigusliku aluse ja otsuse tegemiseks õigusliku aluse suhtes relevantseid faktilised asjaolud. STS § 21 lõike 5 kohaselt ei pea rahuldamata jätmise otsuse motiveerimisel projekti koondhinnet ega hindajate antud hinnanguid ja kaalutlusi täiendavalt põhjendama kui projekti hinnatakse ja valitakse avalikustatud valikukriteeriumide ja -metoodika kohaselt. Kui faktiliselt ei ole nõuetele vastavate projektide vahel valiku tegemisel kohaldatavaid valikukriteeriume ja -metoodikat avalikustatud või avalikustatud kriteeriumid ning nende rakendamise metoodika ei ole piisavalt läbipaistvad, ei pruugi STS-is sätestatud põhjendamise erand kohalduda ning otsuses tuleb esitada põhjendused ja kaalutlused, mille põhjal on jälgitav otsusele jõudmine ja tekib veendumus, et on otsuse tegemisel on otsustamisel asjassepuutuvaid asjaolusid hinnatud ja kaalutud. Kui taotlus jäetakse rahuldamata vastavuskontrolli etapis, siis STS § 21 lõike 5 ei kohaldu ja tuleb alati otsuses nimetada, milline nõue ei ole täidetud ja kirjeldada, kuidas leiti, et nõue ei ole täidetud.

Kuivõrd igal isikul on õigus tutvuda tema kohta koostatud andmetega, siis taotlejal on eelnevast olenemata õigus tutvuda tema taotluse kohta koostatud dokumenteeritud teabega ja saada sellest väljavõtteid. Taotlejal ei ole siiski õigus näha andmeid, mis ei ole temaga seotud ja millele juurdepääs on piiratud, näiteks millise hinnangu konkreetne hindamiskomisjoni liige andis. Kuid vastav teave esitatakse taotlejale tema algatusel ehk tema poolt esitatava teabenõude alusel, välja arvatud kui tegemist on otsuse põhjendamise kohustusega, mil haldusorgan peab ise tegutsema.

Eelnõu § 21 sätestab taotluse osalise või kõrvaltingimusega rahuldamise.

Lõige 1 ja 2 käsitlevad taotluse osalist ja kõrvaltingimusega rahuldamist. Viidatud taotluste menetlemise määruse § 9 lõige 1 täpsustab, et taotluse osaline rahuldamine tähendab, et mõnda algse taotluse põhiesemeks olevat asjaolu, näiteks toetuse summat, projekti tegevusi ja tulemusi, ei toetata algses taotluses nimetatud ulatuses või kujul. Osaline TRO tehakse taotlejaga eelnevalt kooskõlastatult ning selles fikseeritakse millises ulatuses taotlus rahuldatakse.

Eelnõus on taotluse menetlejale sätestatud taotluse osalise rahuldamise õigus. Muutmissetpanek on põhjendatud näiteks juhul, kui projekti tegevused on liiga toreduslikud või need pole taotletavas mahus sobivad, vajalikud või piisavalt tõhusad ning kui taotluses nimetatud asjaolu muutmise tulemusel on projekti mõju meetme või selle tegevuse tulemusse põhjendatum. Muutmissetpanek võib olla ajendatud ka asjaolust, et taotluste rahuldamiseks kavandatud eelarve ei võimalda taotletud toetuse summat täielikult katta. Sellisel juhul pakutakse taotlejale võimalus kaaluda, kas ta on nõus ka väiksema toetussummaga projekti ellu viima või vajadusel projekti muutma. Muudatusettepaneku tegemisel on otsustajal kohustus taotleja ära kuulata. Juhul kui taotleja on nõus projekti muutma, siis tuleb taotluse menetlejal veenduda, et muudetud taotlus vastab nõuetele ja valikukriteeriumitele – selleks võib olla vajalik kontrollida nõuetele vastavust ja hinnata muudetud mahus projekti uuesti vastavalt projektide valikukriteeriumile ja -metoodikale. Saadud hindamistulemuse põhjal (koht pingereas, lävendile vastamine või selle ületamine)

selgub, kas projekti saab toetada. Kui taotleja ei ole nõus projekti muutma ehk kokkulepet ei saavutata, jäetakse taotlus rahuldamata.

Lõige 3 sätestab, et kooskõlas HMS §-ga 53 võib TRO jõustumine olla tingimuslik. Juhul, kui mõni nõue ei ole täidetud taotluse menetlemise ajal ja mille mittetäidetus ei takista taotluse edasist menetlemist ning kui on tõenäoline, et see nõue on mõistliku aja jooksul ja igal juhul enne projekti lõpetamist täidetav, siis võib taotluse rahuldada kõrvaltingimusega. Kõrvaltingimuse seadmisel näeb taotluse menetleja ette, mida toetuse saaja peab tegema või millise asjaolu saabumine peab olema tõendatud ja millise aja jooksul. Nõuetekohase kõrvaltingimuse saabumisel vormistatakse sellekohane teave TRO juurde, millega loetakse, et TRO selle tingimuse suhtes jõustunuks.

Kui TRO jõustumine on tingimuslik, siis menetletakse taotlust tavalises korras. Erisus on vaid TRO osalises jõustumises ja selles, et STS § 29 lõike 7 kohaselt ei või toetust välja maksta, sealhulgas ettemaksena, enne TRO lõplikku jõustumist.

Lõike 4 kohaselt ei teki taotluse tingimusliku rahuldamise otsuse põhjal toetuse saajal õigust toetuse maksetele. Makseid saab teha siis, kui toetuse saaja on esitanud rakendusüksusele teabe tingimuse saabumise või täitmise kohta. Toetuse saaja ei pea vastavasisulist teavet esitama juhul, kui see on rakendusüksuse poolt tuvastatav infosüsteemist, registritest või muudest andmeallikatest.

Lõikes 5 sätestatakse taotluse osalise või kõrvaltingimusega rahuldamise otsuse vormistamise kord. Otsus vormistatakse lähtudes eelnõu § 20 lõikest 4.

6. peatükk

Taotluse rahuldamise otsuse muutmine ja kehtetuks tunnistamine

6. peatükk määratleb taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise põhimõtted.

Eelnõu §-s 22 sätestatakse TRO muutmise seonduvad tingimused.

Lõige 1 sätestab, millistel TRO-d saab muuta. Lõikes 1 viidatud määruse § 10 ja 11 kohaselt on võimalik TRO-d muuta nii rakendusüksuse kui ka toetuse saaja algatusel.

Rakendusüksus peab igat teavet hindama, sest sõltumata toetuse saaja taotluse sõnastusest võib teave olla käsitletav sisuliselt TRO muutmise avaldusena või teatena. Kui sisuliselt on tegemist olukorraga, kus otsust peaks muutma otsusega, tuleb rakendusüksusel otsustada, kas TRO-d muuta või mitte.

TRO muutmine toimub reeglina toetuse saaja algatusel, näiteks juhul, kui toetuse saaja peab möödapääsmatuks TRO aluseks olevat projekti muuta. Muutmise võimaldamine on sobiv ja vajalik, sest toetuse taotlemisel ei pruugita tulemuse saavutamiseks kõiki tegevusi

või tegevuste ulatust ette näha. Seega ei ole põhjendatud nõuda algsest kavandatud tegevusplaanist detailselt ja jäigalt kinnihoidmist. Kui TRO muutmine seisneb väljundite vähendamises, siis peaks vähenema ka toetuse maht. Samuti peaks nii toimima kui vähendatakse projekti tulemusnäitajaid, millisel juhul on tegemist taotluse rahuldamisotsuse osalise kehtetuks tunnistamisega. Kui tegemist on eelnõu § 1 lõikes 6 või lõikes 3, 4 ja 5 nimetatud abi andmisega, tuleb tegevuste muutmise võimaldamisel lisaks jälgida, kas see on võimalik ka EL õiguses sätestatud reeglistiku kohaselt.

Taotluste menetlemise määruse § 10 lõike 2 kohaselt peab TRO-d muutma otsusega juhul, kui muudetakse:

- 1) toetatavat tegevust või selle ulatust või jäetakse tegevus ära või lisatakse täiendav tegevus;
- 2) toetatava tegevusega saavutatavat väljundinäitajat või selle sihttasest;
- 3) projekti tulemusnäitaja sihttasest;
- 4) projekti abikõlblike kulude kogumahtu või toetuse osakaalu abikõlblikest kuludest;
- 5) projekti abikõlblikkuse perioodi;
- 6) kulude hüvitamise korda, kui korra muutmine seisneb tegelike ja tasutud kulude alusel või kulude lihtsustatud hüvitamisviiside alusel toetuse maksmisel või
- 7) eelnõukohaselt TRO-s nimetatud muud asjaolu.

Otsusega tuleb muuta kõiki eelpool nimetatud asjaolusid, sealjuures võib esineda muutmisvajadus ühe või mitme punkti alusel. Projekti tulemusnäitaja sihttasest võib väheneda, kuid selle vähenemine peab käima käsikäes väljundinäitaja ja toetuse vähenemisega (nt tegelikult teenindatud inkubantide arv osutub esialgselt planeeritust väiksemaks; toimunud koolituste ja messikülastuste arv ning nendel osalenud kasusaajate hulk osutuvad planeeritust väiksemaks, rajatav taristu või soetatav tehnoloogia võimaldab teenindada võrreldes algselt kavandatuga oluliselt väiksemat hulka ettevõtjaid, jms). Oluline on saavutada rakenduskava tulemused ehk täpsemalt prioriteetse suuna väljundinäitajate sihttasemed, millised väljenduvad täpsemalt meetmete nimekirjas nimetatud meetme tegevuse väljundinäitaja sihttasemes. Kui prioriteetse suuna väljundinäitajate sihttasemeid ei saavutata, võib EK vähendada, arvestades objektiivseid asjaolusid, rakenduskavale määratud EL osalust vastava prioriteetse suuna raames. Tulenevalt rakenduskava sekkumisloogikast tuleb arvestada, et rakenduskava tulemusreservi saab võtta prioriteetse suunas kasutusele, kui prioriteetse suuna väljundinäitajate sihttasest on saavutatud. Prioriteetse suuna väljundinäitajate sihttaseme saavutamine sõltub aga meetme tegevuse väljundinäitajate sihttaseme saavutamisest ning viimane projekti tulemusnäitaja sihttaseme saavutamisest. Seega peab projektile toetuse andmine olema kooskõlas ehk proportsionaalne meetme tegevuse tulemuste saavutamise maksumusega, millist põhimõtet rakendab rakendusüksus kaalutusõiguse alusel nii TRO kui ka selle muutmisotsuse tegemisel.

Muude asjaolude ilmnemisel, mis ei ole nimetatud lõikes 2 ega määratud TRO esemeks eelnõuga, teavitab toetuse saaja muudatusest rakendusüksust viivitamatult kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Nimetatu on kooskõlas STS § 24 punktiga 8, mille

kohaselt peab toetuse saaja teavitama rakendusüksust viivitamata kirjalikult või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis taotluses esitatud või projektiga seotud andmete muutumisest, projekti elluviimist takistavast asjaolust, sealhulgas pankrotimenetlusest, likvideerimismenetlusest, projekti odavnemisest või kallinemisest ning projektiga seotud vara üleandmisest teisele isikule või asutusele.

Taotluste menetlemise määruse § 11 lõike 1 kohaselt on võimalik toetuse summat suurendada, kui see on põhjendatud ja projektide rahastamise eelarve jääk seda võimaldab. Toetuse summa suurendamisel peab rakendusüksus hindama sellise muutmise põhjendatust läbi vajalikkuse ja otstarbekuse, lähtudes eelnõu § 18 lõikes 1 sätestatud projektide valikukriteeriumidest. Vajadusel kaasatakse hindamisse ka eksperte või kutsutakse kokku hindamiskomisjon.

Muutuda ei tohi projekti eesmärk ja projekti tegevustega saavutatav tulemusnäitaja. Kui projekti algset eesmärki ja tulemusnäitajat tahetakse muuta, siis tegemist saab olema sisuliselt uue projektiga ja selline projekt peaks uuesti konkureerima uues taotlusvoorus või esitatama uuesti jooksvalt.

Lõige 2 toob eraldi välja projekti eelarve muudatused, nende ulatuse ja muud tingimused, mille puhul toetuse saaja ei pea esitama avaldust TRO muutmiseks ning rakendusüksus ei tee ka vastavasisulist otsust. Projekti eelarve on taotluse lahutamatu osa ja TRO-ga kinnitatakse muuhulgas projekti tegevuskava ning eelarve. Taotluse koostamise hetkel ei ole võimalik detailselt ette näha kõiki kulusid ja nende suurust, mis kaasnevad planeeritavate tegevuste elluviimisega kogu projektiperioodi vältel. Vastavalt eelnõu § 8 lõigetele 3, 4 ja 5 võib projekti abikõlblikkuse perioodi kestus olla 12 kuni 36 kuud. Nimetatud ajavahemiku vältel võivad planeeritud tegevused ja kulud täpsustuda ning seetõttu on aktsepteeritav iga eelarverea lõikes kuni 20% muutus ilma, et toetuse saaja peaks esitama TRO muutmise avalduse ja rakendusüksus vastavad muudatused otsusega kinnitama. Käesolevas lõikes nimetatud muudatusi on võimalik aktsepteerida tingimusel, et projekti abikõlblike kulude kogumaht ja toetuse osakaal ei muutu. Lisaks peab toetuse saaja planeeritavatest muudatustest teavitama rakendusüksust kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis enne nende tegemist.

Lõige 3 sätestab perioodi, mille jooksul on võimalik TRO-d muuta.

TRO-d saab muuta kuniks TRO ei ole kehtivust kaotanud. Arvestades, et TRO alusel tekib toetuse saajal õigus toetusele, siis tulenevalt HMS § 61 lõikes 2 sätestatud alternatiivist, mille kohaselt haldusakt kehtib, kuni haldusaktiga antud õiguse lõpliku realiseerimiseni, kaotab TRO kehtivuse, kui abikõlblike kulude katteks on toetus väljamakstud, sh loetakse ettemakse abikõlblike kulude katteks kasutatuks ja projekti lõpparuanne rakendusüksuse poolt heaks kiidetud.

Lõige 4 sätestab muudatused, mille osas on asjakohane rakendada neile hinnangu andmiseks samu põhimõtteid kui esialgse taotluse hindamisel. Juhul kui toetuse saaja soovib muuta TRO-ga kinnitatud toetatavat tegevust või selle ulatust, jätta mõne tegevuse

ära või lisada täiendava tegevuse, muuta toetatava tegevusega saavutatavat väljundinäitajat või selle sihttaset või muuta projekti tulemusnäitaja sihttaset, muuta projekti abikõlblike kulude kogumahtu või toetuse osakaalu abikõlblikest kuludest, on rakendusüksusel võimalus hinnata vastavate muudatuste asjakohasust ja vajalikkust eelnõu § 18 lõikes 1 sätestatud projektide valikukriteeriumide alusel. Rakendusüksus hindab, kas muutunud asjaoludega projekti on võimalik toetada TROs kinnitatud määral. Vajadusel kaasatakse hindamisse ka eksperte või kutsutakse kokku hindamiskomisjon.

Lõige 5 sätestab, et rakendusüksus võib keelduda otsuse muutmise või lõikes 2 nimetatud juhul muudatuste aktsepteerimisest STS § 22 lõike 3 punkti 4 alusel, kui muutunud asjaolude tõttu ei ole projekt kooskõlas eelnõuga, soovitud muudatuse korral on oodatavate tulemuste saavutamine kaheldav või projekti tegevuste lõpetamine projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul ei ole tõenäoline. Sellisel juhul toetuse saaja avaldust TRO muutmiseks ei rahuldata ja toetuse saajal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata ning TRO tunnistatakse täielikult või osaliselt kehtetuks.

Lõiked 6 ja 7 sätestavad TRO muutmise avalduse läbivaatamise tähtaja ja TRO muutmise otsuse jõustumise ajavahemiku. Toetuse saaja peab projekti muudatustest nende ilmnmisel rakendusüksust viivitamatult teavitama kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ning esitama taotluste menetlemise määruse § 10 lõikes 2 nimetatud muudatuste korral avalduse TRO muutmiseks. Rakendusüksus menetleb vastavat avaldust kuni 30 tööpäeva ning reeglina jõustuvad muudatused TRO muutmise otsuse tegemise kuupäeval. TRO muutmise otsuse võib jõustada varasema kuupäevaga kui rakendusüksuse poolt vastava otsuse tegemise kuupäev juhul, kui see aitab kaasa projekti tegevuskava katkematule elluviimisele ja tulemusnäitajate saavutamisele. TRO muutmise otsuse jõustumise kuupäev ei saa olla varasem kui TRO muutmise avalduse rakendusüksusele esitamise kuupäev.

Eelnõu § 23 sätestab TRO kehtetuks tunnistamise alused.

Lõikes 1 viidatakse STS § 22 lõikele 3 ja § 47 lõikes 3 toodud alustele. TRO tunnistatakse täielikult või osaliselt kehtetuks kui ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud või taotlus oleks osaliselt rahuldatud, taotlemisel või projekti elluviimisel on teadlikult esitatud ebaõiget või mittetäielikku teavet või teave on jäetud teadlikult esitamata, kõrvaltingimusega TRO korral kõrvaltingimus ei saabu või ei suudeta täita, toetuse saaja avaldust TRO muutmiseks ei rahuldata ja toetuse kasutamist ei ole ettenähtud tingimustel võimalik jätkata ning toetuse saaja esitab avalduse toetuse kasutamisest loobumise kohta.

Lisaks tunnistatakse kogu TRO kehtetuks kui finantskorrektsiooni otsusega (edaspidi *FKO*) tühistatakse kogu TRO.

TRO kehtetuks tunnistamisel peab järgima proportsionaalsuse ja ärakuulamise nõudeid, kuid arvestusega, et TRO ei tohiks jääda kehtima selliselt, et see oleks vastuolus eelnõus sätestatuga. Tahtlikult valeandmete esitamise avastamisel tolerant puudub, mis tähendab, et sellise asjaolu avastamisel tuleb TRO tunnistada kehtetuks.

TRO kehtetuks tunnistamise ja FKO tegemise vahe seisneb selles, et kehtetuks tunnistatakse siis, kui taotlust ei oleks pidanud rahuldama või peale TRO tegemist ilmneb asjaolu, mille tulemusel projekti ei ole võimalik või vajalik esialgselt kavandatud mahus

või viisil ellu viia, sh kui toetuse saaja ei taha enam projektile toetust. Kehtetuks tunnustamisega ei ole tegemist siis, kui toetuse kasutamise tingimuste, nõuete või kohustuste rikkumise tõttu tehakse FKO. Siiski on nendel otsustel ühine tagajärg – vähendatakse saadavat toetust kuni nullini. Kui on selge, et toetust ei kasutata ära algses TRO-s nimetatud mahus, vormistatakse pigem otsuse muutmise otsus, kuid võib vormistada ka osaliselt kehtetuks tunnustamise otsuse. Kui algse TRO-ga määratud toetus jääb eeldatavasti kasutamata, siis selle võrra tuleks TRO-ga määratud toetuse summat vähendada juba projekti elluviimise ajal. Nii saab ühes projektis kasutamata jääva toetuse määrata teisele projektile.

Lõige 2 sätestab, et TRO kehtetuks tunnustamise tõttu tuleb õigusliku aluseta saadud toetus toetuse saajal rakendusüksusele tagastada vastavalt toetuse tagasimaksmise korrale. TRO kehtetuks tunnustamise otsusega kohustatakse toetuse saajat ka aluseta saadud toetus tagastama.

7. peatükk

Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused

7. peatükk sätestab toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise korra, aruannetes kajastatava informatsiooni miinimumnõuded ning toetuse väljamaksmise viisid ja nõuded.

Eelnõu § 24 sätestab toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise põhimõtted.

Lõikes 1 sätestatakse projekti vahearuanne ja projekti lõpparuande esitamise kohustus, vahearuanne esitamise sagedus ning lõpparuande esitamise tähtaeg.

Toetuse saaja on kohustatud esitama vahearuanneid projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul sagedusega iga kolme kuni kuue kuu möödudes. Aruannete esitamise sagedus ja tähtajad sätestatakse TRO-s, kusjuures põhjendatud juhtudel võib otsusega ette näha ka sagedasema aruande esitamise korra. Projekti lõpparuande esitab toetuse saaja kahe kuu jooksul projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest arvates.

Lõigetes 2 ja 3 kirjeldatakse aruannetes kajastatava informatsiooni miinimumnõudeid ning sätestatakse aruande vormide kehtestamise kord.

Eelnõu § 25 sätestab toetuse maksmise tingimused.

Lõikes 1 antakse viide ühendmääruse 3. peatükile, milles on toodud toetuse maksmise üldtingimused ja toetuse väljamaksete regulatsioon toetuse saajale või arve väljastajale. Juhul kui toetuse saaja on maksetaotluses avaldanud soovi, võib rakendusüksus teha maksetaotluse alusel makse otse tarnijale või töövõtjale, keda ühendmäärus nimetab arve väljastajaks. Sellisel juhul peab ka arve väljastajalt olema kinnitus, et viimane on teadlik, et lepingupartneri eest teostab makse kolmas osapool.

Lõige 2 sätestab maksetaotluste menetlemise tähtaja rakendusüksuse poolt juhul, kui toetus makstakse välja kulude alusel. See tähtaeg hõlmab aega, mis kulub maksetaotluse

esitamisest rakendusüksusele kuni toetuse väljamaksmiseni, millega lõpeb maksetaotluse menetlus.

Rakendusüksus võib pikendada maksetaotluse menetlusaega toetuse saajale antava puuduste kõrvaldamiseks kuluva aja võrra. Pikendamine on põhjendatud, kui puudusi ei jõuta kõrvaldada ettenähtud menetlusaja jooksul. Rakendusüksus teavitab lähtuvalt HMS §-st 41 toetuse saajat menetluse pikenemise põhjustest ja ütleb orienteeruva aja, millal maksetaotluse suhtes võetakse seisukoht. Rakendusüksus aktsepteerib väljamaksmise vähemalt 2 tööpäeva enne selle maksetaotluse menetlustähtpäeva.

Samuti sätestatakse nimetatud lõikes, et tegelike kulude alusel toimub toetuse väljamakse toetuse saaja poolt esitatud vahe- või lõpparuande ja maksetaotluse alusel. Aruanded ja maksetaotlused esitatakse rakendusüksusele e-teeninduse kaudu. Kuna maksetaotlus esitatakse elektrooniliselt, sisestab maksetaotluse struktuuritoetuse registrisse rakendusüksus, kes tagab andmete sisestamise korrektsuse. Registriväliselt esitatud maksetaotluste andmed sisestab registrisse rakendusüksus kümne tööpäeva jooksul vormikohase maksetaotluse saamisest. Maksetaotlus on olemuselt tahteavaldus toetuse väljamaksmiseks ehk see on hõlmatud toetuse maksmise eelduste, sh kulude abikõlblikuks või tulemuste või tegevuste nõuetekohaseks lugemise sooviga. Koos maksetaotlusega tuleb esitada ka nõutud teave ja seda tõendav materjal toetuse maksmise eelduste esinemise kohta. Tõendusmaterjalid loetakse esitatuks ka juhul, kui rakendusüksusel võimaldatakse nendega tutvuda toetuse saaja ja/või partneri juures.

Lõige 3 sätestab tegelike kulude alusel toetuse väljamakse tegemise eeldused. Tegelike kulude alusel toetuse maksmise üheks tingimuseks on, et abikõlblik kulu on tekkinud ja makstud. Toetuse saaja või partner peavad olema kauba ja teenus juba kätte saanud ja selle eest peab olema tasutud. Maksetaotlus tuleb esitada koos abikõlbliku kulu tekkimist ja maksmist tõendavate dokumentidega. Tõendusdokumendid loetakse esitatuks ka juhul, kui rakendusüksusel võimaldatakse nendega tutvuda toetuse saaja ja/või partneri juures.

Teine eeldus on, et abikõlblik kulu on tekkinud ja sellest on omafinantseeringu ulatuses makstud. Kaup ja teenus on toetuse saaja või partneri poolt kätte saadud, kuid kulu täielik abikõlblikkus ei ole saanud selle tõttu, et kulud on toetuse saaja poolt täies ulatuses tasumata. Kui kulu tasumine on tõendatud omafinantseeringu ulatuses, võib toetuse välja maksta. Antud põhimõtet saab rakendada maksetaotluse põhisel, st kulu tasumist omafinantseeringu määra ulatuses võib tõendada erineva kuludokumendi alusel. Antud juhul on toetuse saajal kohustus tõendada toetuse kasutamist nende kulude tasumiseks ehk esitada rakendusüksusele maksmist tõendavad dokumendid kümne kalendripäeva jooksul makse saamisest arvates. Kulu loetakse abikõlblikuks peale maksmise kohustuse täitmise tõendamist. Palga maksmist tõendavad dokumendid esitatakse rakendusüksusele seitsme tööpäeva jooksul pärast palga maksmisega kaasnevate maksude ja maksete tasumist.

Lisaks on käesolevas lõikes sätestatud, et enne toetuse väljamaksmist peavad projekti vastavasse aruandlusperioodi kavandatud tegevused olema läbi viidud, vahe- või lõpparuande toetuse saaja poolt esitatud ja rakendusüksuse poolt kinnitatud ning toetuse

saajal ja partneril ei tohi olla ajatamata maksu- või maksevõlga riigile, mis koos intressiga on 100 eurot või rohkem.

Lõige 4 sätestab kulude tekkimist tõendavad dokumendid. Kulu tekkimist tõendavateks dokumentideks on majandustehingu toimumist tõendavad raamatupidamise algdokumendid, sh leping, selle täitmist tõendav tööde vastuvõtuakt või saateleht ja/või arve.

Lõiked 5 ja 6 käsitlevad kulude hüvitamist lihtsustatud korras. Kulude lihtsustatud hüvitamisviisidest on võetud kasutusele kaudsete kulude hüvitamine arvestatuna protsendis otsestest personalikuludest. Vastavaks määraks kehtestatakse 15 protsenti.

Lihtsustatud hüvitamisviiside rakendamise eesmärk on, et toetuse andmisel keskendutakse rohkem eesmärkide täitmisele ja tulemuste saavutamisele, kui tehtud kulude kontrollile. Lihtsustatud hüvitamisviiside kasutusele võtmine vähendab halduskulusid ja halduskoormust, sest lihtsustatud hüvitamisviiside alusel väljamakstud toetuse puhul tegelikult tehtud kulusid ei tõendata ega kontrollita ega auditeerita. Kulude lihtsustatud hüvitamisviiside alusel toetuse maksmise eesmärgiks on kuludokumentide kontrollimise ja säilitamisega kaasnevate halduskulude vähendamine ning hüvitamise põhimõtete lihtsustamine.

Lihtsustatud hüvitamisviise on võimalik kasutada riigiabi andmisel juhul, kui riigiabi võib anda määratletud summa piires. Vähesese tähtsusega abi ei loeta antud kontekstis riigiabiks.

Kui projekti elluviimiseks on toetatavad tegevused tervikuna teenusena sisse ostetud, on ühissätete määruse artikli 67 lõikes 4 sätestatu kohaselt toetust lubatud anda ainult tegelike kulude alusel.

Sisseostetavate terviklike tegevustena mõeldakse siinjuures kompleksset teenuse sisseostmist ehk projekti rakendamise osa sissehankimist - näiteks ostetakse koolituse korraldamine ja läbiviimine tervikuna teenusena sisse, mistõttu toetuse saaja ise selle korraldamisega tegelema ei pea, millisel juhul korraldab toetuse saaja vaid hanke või pakkumuste võtmise. Kui hange piirdub ainult teatavate kuludega - näiteks koolitusruumi rentimine, kohvipausil toitlustuse sisseostmine, lektori palkamine, vajalike kontoritarvete soetamine jms, siis sellisel moel koolituse korraldamist ja läbiviimist ei loeta terviklikult sisseostetavaks tegevuseks.

Projekti kulusid võib hüvitada mitme lihtsustatud kuluhüvitamisviisi alusel tingimusel, et ei hüvitata sama kulu ja tegevust erinevate viiside alusel. Lihtsustamise mõte seisneb selles, et sarnast tüüpi toetuse saajate ühelaadsete tegevustega seotud kulusid hüvitatakse ühte moodi. Samuti on see nõue mõeldud ühtede ja samade kulude topelthüvitamise vältimiseks.

Topelthüvitamisega on tegemist siis, kui näiteks koolituse läbiviimiseks mõeldud ruumi üürikulu on lihtsustatud hüvitamisviisi arvestuse aluseks ja seda kulu hüvitatakse ka tegelike kulude või teise lihtsustatud kuluhüvitamise arvestuse alusel.

Lõige 7 sätestab, et põhjendatud juhtudel võib teha toetuse saajale ettemakseid. Juhul kui toetuse saaja on maksetaotluses avaldanud soovi võib rakendusüksus maksetaotluse alusel teha ettemakse arve väljastajale. Sellisel juhul peab ka arve väljastajalt olema kinnitus, et viimane on teadlik, et lepingupartneri eest teostab ettemakse kolmas osapool.

Ettemakse võib teha järgmistel tingimustel:

- 1) Kuni 40% ulatuses TRO-ga või käesoleva eelnõuga määratud summast, kuid mitte rohkem kui 90 kalendripäeva abikõlblike kulude toetuse osa tasumiseks prognoositud rahavajaduse summast või
- 2) Riigihanke piirmääraga võrdse või seda ületava maksumusega RHS tähenduses hankelepingu alusel koostatud ettemakse arve või samaväärse tõendusjõuga raamatupidamisdokumendi ja töövõtjalt lepinguga võetud kohustuste täitmise tagamiseks finants- või krediidasutuselt või kindlustusseltsilt saadud garantii alusel, mille tähtaeg on vähemalt 45 kalendripäeva pikem nimetatud ettemakse tõendamise tähtajast ning mis katab kogu ettemakse summa.

Kuna ettemakseid tehakse riigi käibevahenditest, siis on ettemakse aluseks oleva prognoosi pikkust piiratud 90 kalendripäevaga, tagades toetuse saajale piisava rahavoo kulude katmiseks ning samal ajal mõõduka koormuse riigi käibevahendite kasutamisele.

Ettemaksete tegemisel peab arvestama, et ettemaksetena võib maksimaalselt välja maksta kuni 95% määratud toetusest, viimane 5% peab jääma väljamaksmiseks tegelike kulude alusel. Viimase makse suuruse piiramine võimaldab motiveerida toetuse saajat esitama lõpparuanne õigeaegselt, vajadusel saab tasaarveldada tagasimaksmisele kuuluva toetusega, või jätta väljamaksmisele mittekuuluv toetus maksmata. Kui piirangut mitte seada, tuleks ettemakstud toetus tagasi nõuda.

Võimalus on maksta ettemakse välja toetuse saajale või toetuse saaja eest otse tarnijale või töövõtjale, kui selline tingimus on sätestatud toetuse saaja ja tarnija vahelises lepingus. Kuna rakendusüksusel on nõuded ja kohustused toetuse saaja suhtes ja töövõtjaga tal side puudub, on vajalik, et ka arve väljastaja oleks teadlik, et arve tasub osaliselt või täielikult toetuse saaja eest rakendusüksus toetuse saajale makstava toetuse arvelt. Toetuse saaja vastutab arvete õigeaegse tasumise eest.

Rakendusüksusel on kaalutusõigus otsustada ettemakse andmine maksetaotluse põhiselt eelkõige siis, kui toetuse saaja on rikkunud ettemakse kasutamise tõendamise korda korduvalt või kui toetuse saaja majandusnäitajate ja projekti eelarve mahu põhjal võib järeldada, et toetuse saajal ei ole probleeme ajutiste käibevahendite leidmisega omavahenditest.

Äriühingutel ei ole võimalik ettemakseid taotleda (v.a riigi poolt asutatud sihtasutustel).

Toetuse andmisega panustab riik äriühingu konkurentsivõime suurendamisele, et tugevdada ja arendada majandust ja luua töökohti. Ettemaksete andmisel erakapitalil põhinevatele äriühingutele tähendaks see sisuliselt riigi poolt krediidi näol odava lühiajalise võõrkapitali andmist, mis on omakorda riigiabi või vähese tähtsusega abi. Kuna äriühingud on piiratud vastutusega, siis nendele on loodud eelnõu §-s 19 toodud tingimustel ettemakse saamiseks eraldi instrument ehk ettemakseid antakse vaid garantii alusel.

Ettemakseid ei tehta kindlasummalise makse korral. Tulenevalt antud hüvitusviisi eripärast, kus toetus makstakse välja ainult eelnevalt määratud tulemuse täielikul saavutamisel ja proportsionaalne hüvitamine ei ole lubatud, siis ei ole põhjendatud anda ka ettemakseid.

Ühissätete määruse artikli 131 lõikes 4 ja STS § 29 lõikes 4 nimetatud ettemakset riigiabi ja vähese tähtsusega abi saajatele saab teha garantii tagatisel enne abikõlblike kulude tõendamist. Maksmisel lähtutakse ühissätete määruse artikli 131 lõikes 4 sätestatud piirangutest. Nimelt projekti abikõlblikest kogukuludest ei või Euroopa Komisjonile esitatavasse maksetaotluse arvatav ettemakse olla ühissätete määruse artikli 131 lõike 4 punkti b kohaselt suurem kui 40% projekti abikõlblikest kuludest, kusjuures seatud garantii peab katma kogu ettemakse summa. Ettemakse saab sertifitseerimisasutus lisada Euroopa Komisjonile esitatavasse maksetaotluse.

Riigiabi ettemakse saamiseks peab toetuse saaja esitama garantii, mille andja on Eestis tegevusloa alusel tegutsev krediidi- või finantseerimisasutus või Eestis filiaalina tegutsev välisriigi krediidi- või finantseerimisasutus, riik või rahastamisvahendi rakendaja, mille tähtaeg on vähemalt 45 kalendripäeva pikem ettemakse tõendamise tähtajast, mis katab kogu ettemakse summa ja mille andja pikaajaline krediidireiting on vähemalt Baa1 (*Moody's*) või BBB+ (*Standard & Poor's*). Ettemakse ei või ületada garantii summat. Seega, kui ettemakse osa on abikõlblike kulude katteks tasumiseks tõendatud, võib ettemakse summa taastada kuni garantii summani.

Rakendusüksusel on õigus otsustada kaalutusõigusele tuginedes iga ettemakse tegemise üle isegi siis, kui toetuse saajal on nõuetekohane garantii. Keeldumine peab olema põhjendatud - näiteks kui toetuse saajal on olulisi probleeme projekti elluviimisega ning ettemakse tegemine ei aita kaasa projekti ajakohasele elluviimisele.

Kooskõlas ühissätete määruse artikliga 131 nähakse ette garantii kestvuse minimaalne tähtaeg, arvestusega, et ettemakse tähtaegselt tõendamata jätmisel oleks võimalik mõistliku aja jooksul teha FKO ning selle alusel realiseerida pangagarantii. Rakendusüksusel on oluline jälgida, et ettemakse tõendamata jätmisel tehakse FKO garantii tähtaja jooksul, vastasel juhul ei ole võimalik garantiid realiseerida ning tagasimaksmisele kuuluv ettemakse summa võib jääda garantii alusel tagasi saamata. Samuti peab garantii katma toetuse ettemakse summa.

Lõikes 8 on nimetatud ettemakse tegemiseks toetuse saaja poolt rakendusüksusele esitatavad dokumendid ja info ning maksetaotluse menetlemise aeg, mis on kuni 10 tööpäeva nende esitamisest arvates.

Mitteriigiabi ettemakse saamiseks esitab toetuse saaja maksetaotlusega koos info ettemakse summa kohta, mis on kinnitatud tegevuste elluviimise ajakava alusel ja vastavalt RHS tähenduses hankelepingu ja selle alusel koostatud ettemaksuarve või samaväärse tõendusjõuga raamatupidamisdokumendi. Prognoosi kohase ettemakse saamisel ettemakse kasutamise aruande ja selle juurde kuuluva dokumentatsiooni ning muu teabe esitamise tähtaeg on 15 kalendripäeva. Ettemakse saamise kuupäevaks loetakse rakendusüksuse poolt makse tegemise kuupäev. Ettemakse kasutamise aruande esitamise päevaks loetakse toetuse saaja poolt e-SFOSi aruande esitamise päev või paberkujul rakendusüksuses aruande registreerimise päev. Tähtaeg tuleneb prognoosi kohase ettemakse 3 kuu rahavajaduse prognoosist, millele lisandub 15 kalendripäeva ettemakse kasutamise aruande koostamiseks ja esitamiseks. Toetuse saaja peab olema teadlik antud tähtaegadest, sest järgmise ettemakse saamiseks peab olema tõendatud vähemalt 80% ulatuses abikõlblikest kuludest toetuse osa katteks kasutamine. Toetuse saajale ei tehta järgmist makset enne, kui ettemakse kasutamine on tähtaegselt ja nõuetekohaselt abikõlblike kuludega tõendatud.

Kui toetuse saaja rikub ettemakse kasutamise tõendamise menetluskorda oluliselt, on rakendusüksusel õigus nõuda kasutamata ettemakse tagastamist, loobuda antud toetuse saajale hilisemate ettemaksete andmisest ning teha FKO, mis vähendab juba TROga toetuse ja omafinantseeringu summasid. FKO kui üksikotsuse tegemise üle otsustamisel tuleb arvestada HMS § 54 ja ÜSM artikli 143 lõike 2 kohaselt proportsionaalsuse põhimõttega, nii nagu see kohaldub STS § 45 rakendamisel ehk arvestades toetuse saaja käitumist ettemakse kasutamise tõendamisel. Näiteks kui lisaks 15 kalendripäevale antava täiendava tagastamise tähtaja jooksul ettemakse kasutamist ei tõendata või ei tagastata, toetuse saaja hoidub kõrvale suhtlemisest või kui ettemakse kasutamist ei saa tasaarveldada muu maksetaotluse alusel väljamakstava toetusega, siis tuleb teha distsiplineeriva meetmena FKO, kuna toetuse saaja on rikkunud oma kohustust esitada aruanne ettenähtud ajal või täita tagastamisele kuuluva ettemakse nõudes nimetatu ajal oluliselt.

Lõikes 9 on toodud toetuse maksimisest osalise või täieliku keeldumise alused.

Rakendusüksus võib keelduda toetuse väljamaksmisest juhul, kui esitatud maksetaotlus või kuludokumendid ei vasta ettenähtud nõuetele või esitatud kuludokumendid ei vasta projekti taotluses esitatud projekti perioodile, tegevustele või eesmärkidele või läbiviidud tegevused ei vasta projektis esitatud tegevustele või nende toimumine ei ole tõendatud.

8. peatükk

Toetuse saaja, partneri ning rakendusüksuse õigused ja kohustused

8. peatükis kirjeldatakse toetuse saaja ja partneri kohustusi ning õigusi, rakendusüksuse kohustusi ja õigusi ning sätestatakse FKO tegemise alused.

Eelnõu § 26 hõlmab toetuse saaja ja partneri kohustusi, mis rakenduvad alates TRO jõustumisest. Toetuse saaja poolt kohustuste tagamine tähendab seda, et kohustus peab olema täidetud kas tema enda või partneri poolt. Toetuse saaja kohustuste täidetusest sõltub, kas toetus makstakse välja täies mahus või vaid täitmisele vastavas mahus. Seega tuleks toetuse saajal täita kohustusi täie tõsidusega.

Lõikes 1 viidatud STS § 24 alusel peab toetuse saaja viima projekti ellu heakskiidetud taotluse kohaselt ehk seal nimetatud eesmärkidel kavandatud tegevuste abil ning saavutama tema enda poolt kavandatud tulemused. Projekti eesmärgid ja tulemused ning nende saavutamiseks kavandatud tegevused peavad olema kooskõlas eelnõus määratletud võimalustega. Kuna Euroopa Komisjon eraldab riigile toetust rakenduskava eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks, siis kumulatiivselt on selle eelduseks iga üksikprojekti eesmärkide ja tulemuste saavutamine. Kui toetuse saaja ei saavuta enda poolt lubatud tulemusi, siis on tegemist kohustuste eiramisega ning tal ei ole õiguspärast ootust, et TRO-s märgitud toetuse summa jääb kehtima algselt määratud summa ulatuses.

Toetuse saaja peab tagama omafinantseeringu ettenähtud ulatuses ja nõutud korras. Toetuse saamisel on eelduseks kohustuslikus ulatuses omafinantseeringusse panustamine ehk nõutud osas abikõlblike kulude tasumise tõendatus. Projektile kohaldatav omafinantseeringu osakaal abikõlblikest kuludest märgitakse TRO-s ja selle ulatus peab olema kooskõlas eelnõuga. Tasumist saab lugeda toetuse saaja poolseks tasumiseks ka siis, kui kolmas isik tasub toetuse saaja eest.

Toetuse saaja peab rakendusüksuse nõudmisel tõendama, et ta suudab projekti kavandatud moel ellu viia. Näiteks tuleb tal tõendada mittetoetatavate tegevuste rakendamise suutlikkust, kui nende rakendamisest sõltub projekti kui terviku elluviimine ja sellest tulenevalt TRO-s nimetatud tulemuste saavutamine. Projekti kui terviku elluviimise suutlikkuse tõendamise vajadus võib ilmned ka siis, kui projekti ajakava kohases rakendamises on viivitusi ja rakendusüksusel on tekkinud kahtlusi, kas projekt saab valmis abikõlblikkuse perioodi lõpuks. Toetuse saaja peab esitama vajadusel lisatõendid, mille põhjal saab rakendusüksus kujundada oma veendumust.

Toetuse saaja peab tagama, et temal või kaasatud partneril on toetatavate tegevuste rakendamiseks vajalik kvalifikatsioon ja õiguslikud eeldused, sõltuvalt nõude olemusest.

Toetuse saajal on kohustus, mis hõlmab üldist korrektsust teabe ja aruannete esitamisel, sealhulgas ettenähtud vorminõuete järgimist, arusaadavate selgituste andmist, õigete andmete ja nõutud dokumentide tähtaegset esitamist. Nimetatud nõue hõlmab ka seda, et kulu- ja maksmist tõendavad dokumendid peavad vastama raamatupidamisesarvestuses kehtivatele nõuetele.

Toetuse saaja peab tõendama kulude abikõlblikkust ja tulemuste saavutamist. Kui toetuse saaja ei esita tõendeid kulu abikõlblikkuse kohta, siis selle tulemusel ei saa lugeda kulu abikõlblikuks ja toetust välja maksta või lugeda makstud toetus õiguspäraselt makstuks.

Toetuse saaja peab teavitama viivitamata kirjalikult rakendusüksust taotluses esitatud või projekti elluviimisega seotud andmete muutumisest. Saadud teabe alusel rakendusüksus hindab, kas projekti rakendamistingimused või toetuse andmise eeldused on endised või vajab TRO muutmist.

Toetuse saaja peab taotlema nõusolekut toetuse kasutamise tingimuste, sealhulgas projekti tegevuste, tulemuste, eelarve ja tähtaegade, muutmiseks, kui muudatus eeldab TRO muutmist.

Toetuse saaja peab aitama kaasa audiitori ja kontrollija kontrollitegevusele, sest eelkõige on toetuse saaja kohustatud tõendama kulude abikõlblikkust ning esitatud teabe õigsust või paikapidavust, sh peab toetuse saaja esitama asjakohased raamatupidamis- ja pangadokumendid, lepingud ja juhtimisotsused, et veenda kontrollijat ja audiitorit, et tegemist ei ole pettuse ega topeltfinantseerimisega ning täiendavat tuluallikat ei ole tekkinud. Nimetatud kohustuse rikkumine võib kaasa tuua toetuse vähendamise ja toetuse tagasinõudmise eelkõige seetõttu, et kulu abikõlblikkuses või kohustuste täitmises ei saa veenduda.

Toetuse saaja peab tagama usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttest lähtumise mida tuleb rakendada ka projekti elluviimisega seotud finantsandmete kajastamisel. Projekti finantsandmed, st projektiga seotud kulud ja nende maksumus peavad olema üheselt eristatavad, sealjuures millised neist on käsitletavad abikõlblikena. Abikõlblike kulude puhul peab olema tuvastatav ka nende tasutus. Nimetatud kohustuse rikkumine võib kaasa tuua FKO, kuna võib tekkida kahtlus, et kogu projektiga seotud finantsteave ei ole tuvastatav ehk ei ole usaldusväärne. Projekti kulude tervikuna eristamine on vajalik näiteks ka selleks, et arvestada välja abikõlblike kuludega teenitud puhastulu, mille võrra vähendatakse abikõlblike kulude summat, mis võetakse aluseks toetuse maksmisel.

Toetuse saajal tuleb pidada arvestust ka puhastulu teenimise üle, kuna toetusega teenitud puhastulu võrra vähendatakse toetatavate abikõlblike kulude mahtu.

Toetuse saajal tuleb järgida riigiabi ja vähese tähtsusega abi reegleid, kui toetuse saamise näol on tegemist sellise abi saamisega. Nimetatud reeglitest tuleneva kohustuse rikkumine võib kaasa tuua toetuse vähendamise ja toetuse tagasinõudmise, kuna tegemist oleks toetuse kasutamisega seotud EL õigusaktide, sh EL huvide, rikkumisega.

Toetuse saajal tuleb tagada, et projekti rakendatakse ühissätete määruse artiklis 71 nimetatud aja jooksul sihipäraselt ka peale projekti elluviimist. Ühissätete määruse artikkel 71 näeb ette, et kui toetust anti infrastruktuuri või tootlikuks investeringuks, siis ei tohi toetuse saaja (ja ka partner) viie aasta jooksul lõppmakse saamisest arvates investeringu

olemust või rakendamistingimusi oluliselt muuta või tootlikku/tootmistegevust lõpetada (nt töökohad peavad säilima), sealjuures kui muutub omandisuhe.

Samuti ei tohi omandisuhte muutuse tõttu ettevõtja või avalik-õiguslik asutus saada põhjendamatu eeliseid. Põhjendamatu eelise saamine võib seisneda näiteks projekti abikõlblikest kuludest mahaarvamisele kuuluva puhastulu teenimises või selles, kui vara saaja saab tehingu tõttu riigiabi. Ka siis, kui projekti üleandmise tulemusel saab toetuse saajaks või toetuse abil renoveeritud või soetatud objekti omanikuks isik või asutus, kes ei kuuluks rakenduskava prioriteetse suuna kohaselt toetuse saaja sihtgruppi, võib olla tegemist põhjendamatu eelise saamisega.

Projekti TRO kohase rakendamiskohustuse rikkumine võib kaasa tuua FKO *pro rata* põhimõttel. Siiski ei ole ühissätete määruse artikli 71 kohaselt selle kohustuse rikkumisega tegemist juhul, kui kohustuse täitmine katkes pankroti või pankrotimenetluse lõppemisel raugemise tõttu, mis ei olnud seotud pettusega.

Artikli 71 lõikest 2 tuleneb eraldi tootliku-/tootmistegevuse vähemalt kümne aasta jooksul Euroopa Liidus paiknemise tagamise kohustus, kui peale viie aastase kohustuse lõppemist soovitakse paigutada tootmistegevus rakenduskava rakendamisalast väljapoole. Kui artikli 71 lõikest 2 tulenevat kohustust rikutakse, võib teha tagasinõude 10 aasta jooksul pärast projektile lõppmakse tegemist.

Toetuse saaja peab tagastama tagasimaksmisele kuuluva toetuse vastavalt FKO-le.

Toetuse saaja peab näitama, et tegemist on toetuse abil elluviidava projektiga, kasutades selleks ettenähtud sümboolikat ja teavitustegevusi. Kohustuse üksikasjad sätestatakse VV 12.09.2014. a määruses nr 146 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse andmisest avalikkuse teavitamise, toetusest rahastatud objektide tähistamise ning Euroopa Liidu osalusele viitamise nõuded ja kord“. Teavitamiskohustuse rikkumine võib kaasa tuua FKO.

Toetuse saajal on kohustus säilitada kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid ja muud tõendid STS § 35 lõigete 2 ja 4 kohaselt. Sellist kohustust tuleb rakendada selliselt, et kui muust seadusest või näiteks EL riigiabi reeglitest tuleneb siiski pikem dokumentide või andmete säilitamise kohustus, siis eelnõust tulenev kohustus muust seadusest või EL õigusaktist tulenevat kohustust ei mõjuta ehk ei lühenda ega pikenda.

Viidatud STS §-i 26 on koondatud toetuse saaja kohustused seoses hankimisega. Kui isik või asutus on hankija vastavalt riigihangete seaduse (edaspidi *RHS*) §-dele 10 või 11, siis peab ta lähtuma RHS-ist ka siis, kui ta on toetuse saaja.

Kui toetuse saaja on hankija RHS § 10 lõike 3 tähenduses RHS §-des 83–89 nimetatud valdkondades kohustub ta kohaldama RHS 5. peatükis sätestatud korda, kui hankelepingu eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on võrdne rahvusvahelise piirmääraga või ületab seda. Juhul, kui hankelepingu eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on väiksem kui

rahvusvaheline piirmäär, kohustub ta lähtuma üksnes RHS §-s 18² sätestatud lihthanke korraldamise korrast.

Kui toetuse saaja ei ole hankija RHS tähenduses peab toetuse saaja tõendama, et ostu maksumuse kujunemisel on järgitud RHS § 3 sätestatud nõudeid, kui selle maksumus on võrdne või suurem kui 5 000 eurot ilma käibemaksuta. Eelkõige peab kulu maksumuse tekkimisel tõendama, et ostuhind kujunes konkurentsi korral erinevate erapooletute ja võrreldavate pakkumuste võrdlemise teel ja et konkurentsi on efektiivselt ära kasutatud. RHS tähenduses mittehankijate kohustust ühtlustatakse RHS tähenduses hankijate kohustusega, sest mõlemal juhul on tegemist avaliku ressursi kasutamisega. Piirmäära sissetoomise mõte on selles, et kui eeldatava tehingu hind ilma käibemaksuta jääb alla 5 000 euro, siis kulu abikõlblikkuse juures ei kontrollita RHS §-st 3 sätestatud põhimõtete järgimist, et tagada üldine toetuse kasutamise kuluefektiivsus, vähendada poolte halduskoormust, sh vaidlusi, ja suunata tegevus tulemuste saavutamise tagamisele.

Lisaks on toetuse saaja kohustatud pidama arvestust projekti kasusaajatele antava abi kohta, teavitama kasusaajaid projekti raames neile antud abi suurusest ja esitama sellekohase teabe rakendusüksusele koos projekti aruannetega.

Lõikes 2 sätestatakse kohustused partnerile. Viidatud STS § 25 lõige 1 nimetab lisaks eelnõus sätestatud kohustustele, need kohustused, mida partner peab täitma.

Partner peab tagama, et tal on toetatavate tegevuste rakendamiseks vajalik kvalifikatsioon ja õiguslikud eeldused, sõltuvalt nõude olemusest, peab aitama kaasa audiitori ja kontrollija kontrollitegevusele. Tal tuleb järgida riigiabi ja vähese tähtsusega abi reegleid, kui toetuse saamise näol on tegemist sellise abi saamisega ning tagada, et projekti rakendatakse ühissätete määruse artiklis 71 nimetatud aja jooksul sihipäraselt ka peale projekti elluviimist.

Partner peab näitama, et tegemist on toetuse abil elluviidava projektiga, kasutades selleks ettenähtud sümboolikat ja teavitustegevusi ning tal on kohustus säilitada kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid ja muud tõendid STS § 35 lõigete 2 ja 4 kohaselt.

Kui projekti on kaasatud partner, peab ka partner täitma toetuse saaja kohustusi, selleks, et partneri kulud saaks lugeda abikõlblikuks ehk need ei mõjutaks projektile makstava toetuse hulka. Lisaks pannakse partnerile kohustus järgida RHS-i, kui toetuse saaja on hankijaks RHS tähenduses ja partner ei ole. Selline erisus on sätestatud eesmärgil, et tagada toetuse säästlik kasutamine ka partneri poolt.

Toetuse saaja jääb TROs nimetatud tingimustel elluviimise ees siiski vastutama ka siis, kui partner ei täida toetuse saajale pandud kohustusi. Vastutus tähendab seda, et kui kulu abikõlblikuks lugemisel ei ole kõik nõuded või kohustused täidetud, siis FKO tehakse ikkagi. Kusjuures vabandatavaks asjaoluks rakendusüksuse ees ei ole see, et rikkumine oli seotud partneri tegevusega.

Eelnõu § 27 sätestab toetuse saaja ja partneri õigused.

Lõike 1 kohaselt on toetuse saajal ja partneril õigus saada rakendusüksuselt informatsiooni ja nõuandeid, mis on seotud toetuse kasutamist puudutavates õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega. Toetuse saaja ja partner võib pöörduda rakendusüksuse poole saamaks juhiseid projekti nõuetekohaseks elluviimiseks, sh eelhinnangut projektis kavandatavatele muudatustele, selgitusi kulude abikõlblikkuse ja muude eelnõus sätestatud tingimuste kohta jms. Lisaks on toetuse saajal ja partneril õigus saada informatsiooni aruannete ja maksetaotluste menetlemise staadiumi kohta.

Lõikes 2 viidatud STS § 23 lõige 2 annab toetuse saajale õiguse esitada enne ettekirjutuse tegemist, TRO kehtetuks tunnistamist või muutmist (v.a juhul, kui toetuse saaja taotlus rahuldatakse täielikult) ja FKO tegemist oma seisukohad. Antud juhul ühildatakse HMS § 40 tähenduses äraakuulamisõiguse rakendumine konkureerivas korras taotlemise erisustega. Äraakuulamisõigus haldusmenetluses eeldab, et puudutatud isikul oleks võimalik enda arvamust asjassepuutuvas küsimuses piisavalt selgitada ja vajadusel võtta seisukoht haldusorgani poolt tema asja menetlemisel esitatud dokumentide suhtes.

Eelnõu § 28 sätestab rakendusüksuse kohustused ja õigused.

Lõikes 1 viidatud STS § 8 lõikes 2 sätestatakse, et rakendusüksuse peamiseks ülesanneteks on rahastamiseks sobilike projektide valimine, välja arvatud erijuhul, ehk toetuse taotluste menetlemine ning rahuldatud taotluse alusel projekti elluviimise ajal või järgselt toetuse maksmine, hüvitamiseks esitatud kulude abikõlblikkuse kontrollimine, sh kohapealse kontrolli käigus, ja vajadusel FKO tegemine.

Rakendusüksus teavitab avalikkust ja võimalikke taotlejaid toetuse saamise võimalustest ja taotlemise korrast. Projektide väljavalimine algab taotlemise väljakuulutamisega ja infopäevadel taotlemise tingimuste selgitamisega.

Rakendusüksus menetleb taotlust ja otsustab, kas taotlus rahuldada või mitte. Taotluste menetlemise esimese sammuna tuleb rakendusüksusel otsustada, kas taotlust üldse menetlusse võtta. Taotluse menetlemisse mittevõtmisel koostatakse põhjendatud otsus. Kui taotlus on menetlusse võetud, kontrollitakse esimese etapina taotleja ja taotluse nõuetele vastavust. Kui nõuetele vastavus ei ole üheselt aru saada, siis küsitakse taotlejalt täiendavaid selgitusi või antakse tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks. Teises etapis hinnatakse nõuetele vastavaid taotlusi vastavalt eelnõus sätestatud korrale ja rakendusüksuse töökorraldusele. Rakendusüksus võib menetlusse, sh projektide hindamisse, kaasata eksperte. Taotluse menetlus lõpeb rakendusüksuse poolt taotluse suhtes tehtud otsusega, st kas taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsusega (haldusaktiga).

Rakendusüksus annab taotlejale ja toetuse saajale selgitusi toetuse andmise ja kasutamise seotud küsimustes ning selgitab, kas omal või toetuse saaja algatusel, toetuse andmist ja kasutamist puudutavaid reegleid. Rakendusüksus küsib ise rakendusasutuselt ja korraldusasutuselt juhiseid õigusnormide tõlgendamiseks, kui see on vajalik üksikküsimuse lahendamiseks.

Rakendusüksus menetleb maksetaotlusi, st kontrollib toetuse maksmise eeldusi ehk kulude abikõlblikkust, sealhulgas toetuse saaja kohustuste täitmist, mis selle kuluga on seotud (näiteks hankereeglite või teavitamisreeglite järgimist), või muid maksmise eelduseks olevaid asjaolusid. Kui tegemist on ettemaksega, siis kontrollitakse ettemakse tegemise tingimuste täitmist. Vastavalt kontrolli tulemustele makstakse toetus välja või keeldutakse sellest. Samuti on vaid rakendusüksusel õigus tunnistada TRO või selle osa kehtetuks ning teha FKO-d (sisuliselt toetuse vähendamise või tühistamise otsuseid), kui kontrolli või auditi tulemusel ilmnevad mitteabikõlblikud kulud või kohustuste mittetäitmine. Rakendusüksus ei kontrolli siiski üle riigihangete piirmäära korraldatud riigihankeid, kui kontrollimise õigus on korraldusasutusel ehk Rahandusministeeriumil. Samuti ei tee rakendusüksus FKO-d, kui korraldusasutus oma kontrolli raames leiab RHS rikkumise.

Kuna rakendusüksus on riigi täitevvõimu ülesande täitja – talle on antud pädevus teha HMS tähenduses üksikotsuseid, siis ta peab haldusorganina, isegi kui ta on eraõiguslik juriidiline isik, järgima ülesannete täitmisel kohalduvaid õigusnorme ja õiguse üldpõhimõtteid. Projektide valimiseks peab rakendusüksus tundma rakenduskava, et mõista eelnõus toetatavate tegevuste lubatavust ja eesmärke.

Rakendusüksuse ülesandeks jääb ka FKO tegemine ja väljamakstud toetuse tagasi nõudmine.

Rakendusüksus sõlmib halduskoostöö seaduses sätestatud korras halduslepingu rakendusasutusega. Halduslepingus lepatakse kokku õigusaktidega reguleerimata küsimustes, näiteks toetusest mittehüvitatavate kulude, sh omafinantseeringu osa, katteks antavate vahendite summas, täpsustatakse ülesande täitmise üksikasju ja lepatakse kokku omavahelise suhtlemise korras.

Rakendusüksuse poolt halduslepingu täitmise haldusjärelevalvet teeb rakendusasutus, sest lepinguga reguleeritakse rakendusüksuse ülesande täitmisega seotud küsimusi, mida õigusaktidega ei ole reguleeritud.

Rakendusüksus peab korraldusasutusele ja rakendusasutusele esitama nende ülesannete täitmiseks vajaliku teabe nende poolt nõutud ajaks ja viisil. Säte on tuletatud ühissätete määruse artikli 123 lõikest 9 tulenevat nõudest, mille kohaselt peab siseriiklikult olema reguleeritud, kuidas toimub toetuse andmise korraldajate vahel omavaheline teabevahetus. Säte võimaldab küsida teavet seoses ülesande täitmisega ka küsimustes, mida ei ole otseselt õigusaktiga reguleeritud, kui küsimus jääb ülesande täimise raami.

Eraldi väljatoomist vajavad järgmised rakendusüksuse kohustusi sätestavad punktid:

Punktis 5 nimetatud nõue tuleneb eelnõu § 1 lõigetes 3, 4, 5 või 6 nimetatud õigusaktidest.

Punktis 12 viidatud toetuse saaja teavitamise nõuded on seotud kestvusnõude tagamisega ühissätete määruse artiklis 71 nimetatud juhul ja aja jooksul ning abikõlblikkust tõendavate dokumentide ja muude tõendite säilitamisega ühissätete määruse artikli 140 lõikes 2 nimetatud juhul ja aja jooksul.

Ühissätete määruse artikkel 71 näeb ette, et kui toetust anti infrastruktuuri või tootlikuks investeringuks, siis ei tohi toetuse saaja (ja ka partner) viie aasta jooksul lõppmakse saamisest arvates investeringu olemust või rakendamistingimusi oluliselt muuta või tootlikku/tootmistegevust lõpetada (nt töökohad peavad säilima), sealjuures kui muutub omandisuhe.

Artikli 71 lõikest 2 tuleneb eraldi tootliku-/tootmistegevuse vähemalt kümne aasta jooksul Euroopa Liidus paiknemise tagamise kohustus, kui peale viie aastase kohustuse lõppemist soovitakse paigutada tootmistegevus rakenduskava rakendamisalast väljapoole. Kui artikli 71 lõikest 2 tulenevat kohustust rikutakse, võib teha tagasinõude 10 aasta jooksul pärast projektile lõppmakse tegemist.

Rakendusüksusel tuleb teatada toetuse saajale dokumentide ja muude tõendite säilitamise algusajast. Nimetatud kohustus tuleneb ühissätete määruse artikli 140 lõikest 2. Säilitamistähtaja arvestus algab uuesti, kui tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 158 kohaselt toetuse saaja on nõuet tunnustanud või katkemise aluseks olevaid asjaolusid enam ei esine.

Punkt 14 paneb rakendusüksusele kohustuse säilitada kulu abikõlblikkust tõendavaid dokumente ja muid tõendeid vastavalt ühissätete määruse artikli 140 lõikele 1, v.a toetuste puhul, mis on antud eelnõu § 1 lõikes 3, 4, 5 või 6 nimetatud abina. Rakendusüksus peab säilitama oma ülesannetega seotud dokumente ja andmeid vastavalt ühissätete määrukes sätestatule. Säilitamisaja arvamine algab rakendusüksuse poolt kulu või terve projekti kulude abikõlblikuks lugemisest. Projekti kõikide abikõlblike kulude dokumentide säilitamise nelja-aastane tähtaeg algab alates viimase kulu 30. juuni seisuga abikõlblikuks lugemise aasta 31. detsembrist. Seega, kui projekti viimane kulu loeti abikõlblikuks näiteks 4. oktoobril, siis algab säilitamistähtaeg järgmise aasta 31. detsembrist.

30. juuni on seotud rakenduskava raamatupidamisaruande aasta lõppajaga ja sellega, et selle aja seisuga abikõlblikuks loetud kulud sisalduvad korraldusasutuse poolt Euroopa Komisjonile ühissätete määruse artikli 137 lõikes 1 viidatud EL finantsmääruse artikli 59 lõike 5 kohaselt järgmise aasta 15. veebruariks esitatavas rakenduskava raamatupidamise aruandes.

STS-is on säilitamistähtaeg aasta võrra pikem, kui projekti-põhisel lähenemisel ühissätete määruse artikli 140 lõikes 1, selleks, et kui tekib küsimusi toetuse saajale makstud toetuse aluseks oleva kulu abikõlblikkusega, siis 15. veebruariks Euroopa Komisjonile esitatavasse raamatupidamisaruandes kulu ei esitata.

Liikmesriik peab tagama toetuse andmise ja kasutamise ning asutuste ülesannete täitmisega seotud andmete ja neid tõendavate dokumentide olemasolu kulude abikõlblikkuse ning kohustuste ja ülesannete täitmise kontrollimisteks, seda nii siseriiklike kontrollide ja auditite kui ka Euroopa Komisjoni ja Kontrollikoja poolt läbiviidavate kontrollide tarbeks. Tuleb arvestada, et toetus makstakse välja reeglina dokumentide koopiatega alusel ning sedagi vahel vaid nõudmisel, olenevalt projekti abikõlblike kulude

suurusest või projekti kogumaksumusest, mistõttu esitatud andmete tegelikkusele vastavust kontrollitakse kohapealse kontrolli ja auditite raames reeglina riskianalüüsi põhjal koostatud valimi alusel.

Dokumentide säilitamistähtaeg katkeb vastavalt ühissätete määrusele vaide- ja kohtumenetluse ajaks või kui nii on nõudnud Euroopa Komisjon. Katkeda saab tähtaeg 30. juuni seisuga rakendusüksuse poolt abikõlblikuks loetud kulu või lõpetatud projekti korral, kui kontrolli või auditi tulemusel on alanud vaide- või kohtumenetlus.

Punkt 17 paneb rakendusüksusele kohustuse täita § 1 lõigetes 3, 4, või 5 nimetatud abi andmise korral konkurentsiseaduse 6 peatükist tulenevaid kohustusi. Nimetatud peatükk kehtestab siseriiklikult riigiabi andmise reeglid. Sätestab, mida tuleb abi andjal teha vähese tähtsusega abi andmisel, grupierandiga hõlmatud riigiabi andmisel ja riigiabi andmisel Euroopa Komisjoni otsuse alusel.

Nimetatud sätte kohaselt ei ole rakendusüksusel õigust alustada riigiabi andmist enne, kui Euroopa Komisjon on teinud või kui loetakse, et ta on teinud konkurentsiseaduse §-s 34¹ nimetatud riigiabi teatise kohta lubava otsuse. Rakendusüksus esitab kooskõlas konkurentsiseadusega, vastava riigiabi teatise koos kogu vajaliku teabega kirjalikult ja Euroopa Komisjoni poolt ettenähtud veebirakenduse kaudu elektrooniliselt Rahandusministeeriumile läbivaatamiseks.

Lõige 2 sätestab rakendusüksuse õigused, millest vajavad eraldi väljatoomist järgmised punktid:

Punkt 1 viitab STS §-le 42, millega sätestatakse rakendusüksuse õigused abikõlblike kulude kontrollimisel toetuse saaja ja partneri juures kohapeal. Ennekõike kontrollitakse neid asjaolusid, milles pole võimalik veenduda rakendusüksusel maksetaotlusega esitatud andmete ja dokumentide või nende koopiate põhjal. Kohapealse kontrolli käigus saab tuvastada toetuse saaja kohustuste täitmist, sh projekti tegevuste toimumist ja edenemist ehk toetuse andmise aluseks olevate tulemuste saavutamist, teavitamisnõuete täitmist, projekti kulude ja tulude kohta eraldi arvepidamise olemasolu ning tehingute kajastamist raamatupidamises. Kohapealse kontrolli käigus kontrollitakse ka rakendusüksusele abikõlblike kulude kohta esitatud dokumentide originaalile vastavust.

Punkt 7 annab rakendusüksusele õiguse küsida vajadusel rakendusasutuselt arvamust § 1 lõigetes 3, 4, 5 või 6 nimetatud õigusaktide rakendumise ja abiliikide kohta.

Eelnõu § 29 reguleerib FKO tegemist ja toetuse tagasimaksmist. FKO tegemisel ja toetuse tagasimaksmisel tuleb lähtuda STS-ist ja ühendmäärusest.

Lõikes 1 viidatud STS §-des sätestatakse, millal tehakse toetuse vähendamise või tühistamise otsus ehk FKO.

Finantskorrektsioon on eelnõus nimetatud toetuse vähendamine või tühistamine ühissätete määruse artikli 2 punktides 36 ja 38 nimetatud rikkumise tõttu ning FKO tehakse ühissätete määruse artikli 143 alusel ja sellega kooskõlas. FKO tuleb teha näiteks siis, kui

hüvitamiseks esitatud kulu osutub mitteabikõlblikuks. Näiteks sama kulusumma on juba olnud hüvitamise aluseks; kulu liik ei ole abikõlblik; kulu liik on abikõlblik, kuid see ei ole seotud toetatava tegevusega; eksitud on üldkulu proportsiooni arvestamise meetodika rakendamisel ja elluviija ei ole nõus kulu maksetaotlusest või ettemakse kasutamise aruandest välja jätmisega. Kulu võib lugeda mitteabikõlblikuks puuduste kõrvaldamiseks täiendava tähtaja andmiseta, kui on ilmselge, et puudusi kõrvaldada ei saa. Enne FKO tegemist ja selle alusel toetuse maksmisest keeldumist tuleb toetuse saaja ära kuulata.

FKO tuleb näiteks teha ka siis, kui selgub, et toetust on välja makstud mitteabikõlbliku kulu hüvitamiseks. Sellisel juhul kaalutusõigus, kas teha FKO või mitte, puudub. Kaalutusõigus FKO tegemiseks puudub ka juhul, kui toetuse andmine ei ole kooskõlas riigiabi ja vähese tähtsusega abi andmise regulatsiooniga. Kui tehakse FKO ja toetus on otsuses nimetatud mitteabikõlbliku kulu katteks välja makstud, siis tuleb FKO-s märkida tagastamisele kuuluv toetuse summa ja summa, mille võrra loetakse, et omafinantseeringusse on vähem panustatud.

FKO tehakse kaalutusõiguse alusel, kui toetuse saaja või partner on rikkunud toetuse saaja kohustust või jätnud täitmata nõude, mis on mõjutanud või võib mõjutada kulude abikõlblikkust. Siin peetakse silmas olukorda, kus toetuse saaja ei järgi menetluskorda või ei täida kohustust või nõuet ning täitmata jätmisega kaasnevat kahjusummat ei ole võimalik üheselt võlaõigusseaduse tähenduses tuvastada.

Kui toetuse saaja suhtes on algatatud likvideerimismenetlus, siis see fakt üksi ei tekita veel iseenesest alust FKOk, kuid on rakendusüksusele ajendiks, et hinnata, kas sealjuures jääb toetatav tegevus pooleli või kohustuslikul ajaperioodil katkeb toetatava tegevuse sihipärane kasutamine.

Kui likvideerimismenetlus või pankrotimenetlus on välja kuulutatud ning haldur või kohus on prokurörile või politseile esitanud pankrotiseaduse § 28 lõike 1 kohase teabe kriminaalmenetluse alustamiseks ja toetuse saaja ei ole sealjuures täitnud kõiki kohustusi seoses toetuse eraldamisega, tuleb FKO teha tingimuslik, mille kohaselt jõustub FKO süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisel.

Kui ilmneb, et toetuse saaja või partner on karistatud karistusseadustiku § 260¹ alusel, siis tuleb eraldatud toetus tühistada.

Kui toetuse saaja teenib toetatavate tegevuste raames abikõlblikkuse perioodil abikõlblikest kuludest mahaarvamisele kuuluvat puhastulu ühissätete määruse artiklite 61 ja artikli 65 lõike 8 tähenduses, siis on alus FKO-ks.

Ühendmääruses reguleeritakse FKO määramist protsendina, kui toetuse saaja on eiranud oma kohustusi või ei täida talle kehtestatud nõudeid, mistõttu ei kasutata või ei ole antud toetust vastavalt toetuse andja reeglitele, sealhulgas eelnõule, kuid vähendatavat toetuse summat ei ole võimalik täpselt määratleda või välja arvutada. Ühissätete määruse artikli 85 ja artikli 143 lõike 2 kohaselt võib finantskorrektsiooni määr olla kuni 100%, kuid määr võib olla ka väiksem arvestades rikkumise olemust ning EL eesmärkidele ja finantshuvidetele tekitatud rahalist mõju.

FKO-d ei tehta, kui täidetud on kõik vabatahtliku toetuse tagastamise tingimused. FKO-d ei tehta ka ühissätete määruse artikli 71 lõigetes 3 ja 4 nimetud juhtudel isegi siis, kui artikli 71 tähenduses investeringuprojektides toetuse abil soetatud vara ei kasutata

sihtotstarbeliselt ettenähtud aja jooksul. Samas ei kohaldu erisused, kui kohustuse või nõude täitmata jätmine on toimunud enne pankrotti.

Protsendi alusel tehakse FKO juhul, kui ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju. Enne protsendi alusel FKO tegemist, tuleb otsustajal kaalutleda, kas rahalise mõju suurust on võimalik hinnata või mitte. Juhul kui mitteabikõlbliku kulu summa on võimalik tuvastada täpselt, siis protsendi alusel finantskorrektsiooni ei kohaldata.

FKO tehakse ka juhul, kui toetuse saaja või partner ei ole RHS mõistes hankija, kuid on eiranud STS § 26 lõikes 6 sätestatud RHS § 3 järgimise kohustust ja selle rakendusaktidest või TRO-st tulenevaid kohustusi, mis on täpsustavalt ette nähtud selle kohustuse täitmiseks. Juhul, kui toetuse saaja või partner ei pea lähtuma RHS-ist, siis peab toetuse saaja tõendama, et ostu maksumuse kujunemisel on järgitud RHS § 3 sätestatud nõudeid, kui selle maksumus on võrdne või suurem kui 5 000 eurot ilma käibemaksuta. Eelkõige peab kulu maksumuse tekkimisel tõendama, et ostuhind kujunes konkurentsi korral erinevate erapooletute ja võrreldavate pakkumuste võrdlemise teel ja et konkurentsi on efektiivselt ära kasutatud. Ühendmäärus rakendub riigihangetele ja mitteriigihangetele, andes juhise kuidas toimida, kui sama hanke raames tuvastatakse mitu rikkumist.

Suurima finantskorrektsiooni määra rakendamise põhimõtte rakendub siis, kui hankes tuvastatakse rikkumised erinevatel ajahetkedel või kui samaliigilise rikkumisi esineb projektis ka teiste lepingute hangetes ehk saab järeldada, et rikkumine on selle projekti puhul süstemne. Üldise põhimõtte alusel arvestatakse, et kui FKO antud hankele on tehtud, siis tuleb võtta arvesse mõlemale rikkumisele rakendatavaid finantskorrektsiooni määrasid. Juhul kui ajaliselt varasemalt tuvastatud rikkumisele rakendati finantskorrektsiooni määra 5%, kuid hiljem tuvastatud rikkumisele tuleks rakendada määra 15%, siis on vajalik täiendav finantskorrektsioon 10% ulatuses.

Kui hilisemalt tuvastatud rikkumine puudutab hankelepingu hiljem sõlmitud lisa, siis tuleb hankelepingu lisas tuvastatud rikkumist võtta eraldiseisvana ning sellele tehakse eelnevast finantskorrektsioonist olenemata uus vastav korrektsioon.

Kindlasti peab võtma arvesse kõiki juhtumi asjaolusid ja kaaluma:

- a) kui rikkumine tuvastatakse hankes, mille menetlus alles käib, siis kas rikkumisega hanget on üldse mõistlik läbi viia/jätkata,
- b) või kui hange on juba läbi viidud, siis kas selle hanke toetamine on projekti mõistes eesmärgipärane.

Tuleb kaaluda, kas projekti eesmärgid saavad täidetud rikkumistega hanke elluviimisel või oleks vajalik kogu hange tühistada, tehes 100% finantskorrektsioon hankelepingu maksumusest või on kogu projekti elluviimine ebatõenäoline ning kogu projekti toetamine tuleks tühistada.

Kui FKO tegemise ajal on tuvastatud mitu rikkumist ühes hankes, siis tuleb FKOs kirjeldada kõik rikkumised ja mis oleksid nendele rikkumistele vastavad korrektsiooni määrad vastavalt eelnõule, kui need oleks avastatud eraldi. FKOs tuleb lahti kirjutada kõik asjaolud, kaalutus ja põhjendused, mille pinnalt on jälgitav, kuidas ühe määraga finantskorrektsioonini jõuti, st arvestades rikkumisi kogumis.

FKO tegemisel tuleb rakendada määra, mis kehtis rikkumine avastamise hetkel: kas toetuse saaja poolt esitatud maksetaotluse või ettemakse kasutamise aruande kontrollis või järelkontrolli ajal. Finantskorrektsiooni rakendatakse rakendusüksusele maksetaotlusega deklareeritud kulule, st vastavale lepingu osale. Näiteks on 100% toetust saavas projektis hankelepingu maksumus 1000 eurot. Rikkumisele kohaldub finantskorrektsiooni määr 25%. Kui toetuse saaja on esitanud rakendusüksusele rikkumisega seotud lepingu alusel hüvitamiseks 400 euro eest kulusid, siis võib eeldada, et toetuse saaja soovib rakendusüksusele esitada lepingus tehtud kulusid veel 600 euro eest. Seepärast tuleks FKO-s teha projekti abikõlblike kulude vähendamine 25% esitatud 400 eurost ehk 100 eurot ning lisaks tuleks otsuses fikseerida, et rikkumisega seotud lepingu edaspidi esitatavatest kuludest loetakse abikõlblikuks 25%-võrra väiksem summa. Sama mitteabikõlblikuks loetava summa ulatuses vähendatakse ka projekti abikõlblikku eelarvet, sh kohustuslikku omafinantseeringu osa.

FKO aluseks on, kui toetuse saaja on eiranud STS § 24 punktis 16 nimetatud toetuse saamisest teavitamise kohustust ning selle kohustuse hilisem täitmine ehk puuduste kõrvaldamine ei ole võimalik.

Kui toetust on makstud ühissätete määruse artikli 67 lõike 1 punkti d tähenduses ühtse (kindla) määra alusel, siis on põhimõte, et kui ühtse määra aluseks olevates kuludes (nt otsesed personalikulud) osutub teatud summa mitteabikõlblikuks, siis tuleb mitteabikõlblikule summale vastavas määras vähendada ka kaudsetele kulude katteks hüvitatud summat.

FKO tegemise otsustamiseks ja vormistamiseks jäetakse ühe-aastane varuaeg ehk FKO võib teha ühe aasta jooksul toetuse saaja viimase kohustuse täitmise lõppemisest, va kui § 1 lõikes 3, 4 või 5 nimetatud määrustest tuleneb pikem tähtaeg. Ühissätete määruse artikli 71 lõikest 2 tuleneva kohustuse, mille kohaselt peab toetatud tootmistegevus vähemalt kümne aasta jooksul paiknema Euroopa Liidus, sh nt juhul kui peale viia aastase kohustuse lõppemist soovitakse paigutada tootmistegevus rakenduskava rakendamisalast väljapoole Euroopa Liit. Kui artikli 71 lõikest 2 tulenevat kohustust rikutakse võib teha tagasinõude 10 aasta jooksul peale projektile lõppmakse tegemist.

Toetuse saaja peab toetuse tagasi maksma FKO-s näidatud summas ja tähtajaks. Kui FKO sisuks on TRO-ga määratud kogu toetuse tühistamine, siis tuleb TRO tunnistada kehtetuks. Seda ka seetõttu, et kui TRO-ga määratud toetust FKO tõttu saada ei ole, siis ka toetuse saaja muud kohustused, näiteks teha lõpuni toetatavad tegevused, lõpevad TRO kehtetuks tunnistamisel.

Lõige 2 sätestab, et toetus tuleb tagastada FKO kehtima hakkamise päevast arvestades 60 kalendripäeva jooksul. FKO kui haldusakt hakkab vastavalt HMS § 61 lõikele 1 kehtima alates selle kättetoimetamisest koostoimes HMS § 62 lõike 2 punktiga 2, mille kohaselt tuleb haldusakt teha menetlusosalisele kättetoimetamisega teatavaks, kui varasem haldusakt tunnistatakse kehtetuks või muudetakse.

Enne FKO tegemist tuleb anda toetuse saajale võimalus asjaolusid selgitada ehk ta ära kuulata. Sellega tagatakse, et toetuse saaja on teadlik tema suhtes käimas olevast

finantskorrektsioonimenetlusest ning otsustamisel teada olevaid asjaolusid on toetuse saaja saanud selgitada ja rakendusüksus otsuse tegemisel arvesse võtta.

Ebaseadusliku riigiabi korral tuleb toetus tagasi maksta koos intressiga toetuse väljamaksmisest arvates vastavalt Nõukogu määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (EÜT L 83, 27.03.1999, lk 1–9), artikli 14 lõikest 2, mille rakendamissätted on Komisjoni määruse nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (EÜT L 83, 27.03.1999, lk 1–9), artiklites 9–11.

Toetuse saaja turupositsiooni taastamiseks tuleb toetus tagastada siiski koos liitintressiga ehk eelneval aastal kogunenud intressilt tuleb samuti tasuda intressi, millise rakendamise nõue tuleneb Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 artiklist 11. Aluseks tuleb võtta toetuse maksmise ajal rakendatud Euroopa Liidu Teatajas avaldatud intressimäär. Toetust saanud toetatavate tegevuste puhul tuleb ebaseadusliku riigiabi seega tagastada liitintressiga alates päevast, mil ebaseaduslik abi maksti ning intressi määraks tuleb võtta komisjoni riigiabi viite- ja diskontomäär. Liitintressi tuleb maksta kuni toetuse tagasimaksmiseni.

Kui kogu toetust ei ole toetuse saajale veel välja makstud, siis võib maksmisele kuuluvat toetuse summat vähendada tagasi maksmata toetuse summa ulatuses ehk tasaarveldada, teavitades sellest eelnevalt toetuse saajat.

Põhjendatud juhul võib taotleda ka toetuse tagasimaksmise ajatamist, kui korraga maksmine seab toetuse saaja olulisel määral makseraskustesse. Toetuse saaja võib taotleda tagasinõude ajatamist 10 tööpäeva jooksul FKO kättesaamisest arvates. Ajatamise taotluses tuleb esitada ajatamise vajaduse põhjendus ja soovitud ajatamise kava. Rakendusüksusele on antud võimalus vajadusel nõuda toetuse saajalt tagatist. Rakendusüksusel on ajatamise taotluse menetluseks ette nähtud kümme tööpäeva, kuid põhjendatud juhul (näiteks soovitakse tagasimaksmist ajatada perioodiks, mis ületab 12 kalendrikuud ning eeldab kooskõlastust korraldusasutusega) võib ajatamise taotluse menetlust pikendada mõistliku aja võrra, teavitades sellest toetuse saajat.

Ebaseadusliku riigiabi tagasimaksmise ajatamisel tuleb järgida EL poolt sätestatud reegleid. Riigiabi tagasimaksmisel intressi arvestus ei peatu enne, kui kogu tagastamisele kuuluv toetus on tagasi makstud.

Rakendusüksusel õigus tühistada toetuse osadena tagasimaksmise võimaldamise otsus ehk ajatamisotsus, kui toetuse saaja ei pea kinni tagasimaksmise ajakavast. Kui ajatamisotsus on tühistatud, rakendub eelnõu järgne kord ehk kui näiteks tühistamine jääb aega, mil eelnõu järgne tagastamise tähtaeg on möödunud, siis arvestatakse viivist kuni toetuse lõpliku tagastamiseni.

Lõikes 3 reguleeritakse tähtaegselt tagasimaksmata toetuselt viivise arvestamist.

Viivist arvestatakse ja tasutakse tagasimaksmisele kuuluva summa jäägilt iga toetuse tagasimaksmisega viivitatud kalendripäeva eest. Ka ebaseadusliku riigiabi tagastamisega viivitamisel tuleb maksta viivist iga põhiosa ehk toetuse tagastamise tähtpäeva ületava päeva eest. Viivise tasumise kohustus on kookõlas ühissätete määruse artikli 147 lõikega 2, mis näeb ette liikmesriigi kohustuse maksta viivist, kui liikmesriik hilineb Euroopa Komisjonile enam saadu tagastamisel. Viivist ei nõuta juhul, kui toetuse tagasimaksmisega viivitab riigiasutus või eraõiguslik juriidiline isik, kes täidab eelnõu tähenduses rakendusüksuse või toetatavate tegevuste elluviija ülesandeid, v.a juhul, kui riik peab ülesande täitja tegevuse tõttu maksuma viivist Euroopa Komisjonile.

3. Eelnõu vastavus EL õigusele

Käesoleva eelnõu aluseks on STS ja selle alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrused.

Käesolev eelnõu on kooskõlas ka STS aluseks olevate järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

- 1) Ühissätete määrus
- 2) Grupierandi määrus
- 3) VTA määrus

4. Eelnõu mõjud

Eelnõu mõjutab otseselt rakenduskava prioriteetse suuna „VKE-de arendamine ja piirkondade konkurentsivõime suurendamine“ eesmärkide ja tulemuste saavutamist.

Lisaks aitab eelnõus kirjeldatud tegevustele toetuse andmine kõrvaldada viimases Eesti loomemajanduse olukorra uuringus ja kaardistuses esile toodud valdkondlikke kitsaskohti.

Eelnõu mõju läbivate teemadele

1. Keskkonnahoid ja kliima
Puutumus keskkonna ja kliima aspektidega puudub, kuna seost käesoleva kriteeriumi ja meetme tegevuste vahel ei leitud.
2. Võrdsed võimalused
Tegevusel on kaudne puutumus kõikide võrdsete võimaluste läbiva teema alla kuuluvate sihtgruppidega. Meetme tegevused toetavad loomemajanduse valdkondadesse kuuluvate ettevõtete arendamist eelkõige nende ekspordivõimekuse ja lisandväärtuse suurendamise eesmärgil. Seeläbi võib ilmneda ka kaudne mõju eri soost, rahvusest, majanduslikus staatuses jne inimeste hõiveseisundile ning majanduslikule heaolule. Kuna loomemajandus on oma olemuselt erinevaid kultuure, huvigruppe ja distsipliine sidustav majandusvaldkond, siis selle

edendamine võib avaldada positiivset mõju ka otsustusprotsessides võrdsele osalemisele ning mitte-eestlaste kaasamisele ja osalemisele ühiskonnaelus.

3. Infoühiskond

Puutumus infoühiskonnaga on olemas, kuna IKT-d kasutab suur osa loomemajanduse valdkondadest (eelkõige meelelahutuse IT, audiovisuaalvaldkond). Samuti annavad mõned loomemajanduse valdkonnad (nt disain) sisendit IKT arengusse. Loomemajanduse valdkonna ettevõtete IKT-sse panustamine omab olulist rolli uute IKT põhiste toodete ja teenuste väljatöötamisel ning nende kasutajasõbralikkuse ja efektiivsuse tõstmisel. Kuna IKT on „Eesti ettevõtluse kasvustrateegias 2020“ nimetatud kui kasvuala, siis on loomemajanduse sektoril puutumus ka teiste majandussektoritega läbi sektorite ülest arendus- ja koostööprojektide elluviimise tegevussuuna.

4. Regionaalareng

Kuigi meetme tegevused on üle-eestilised, on puutumus regionaalarengu aspektidega olemas. Meetmel on teatud mõju regionaalsele arengule, kuna osad projektid soodustavad piirkonnaomasele arengueeldusele toetava tegevusala või tegevusalade arengut. Valdkondade ülest ühisprojektide elluviimine, millesse on kaasatud ka nt piirkondlikud arendusorganisatsioonid (maakondlikud arenduskeskused), võib aidata olulisel määral kaasa eri piirkondade majandusliku konkurentsivõime kestlikkusele. Oluline on tagada informatsiooni kättesaadavus nii regionaalselt kui valdkondlikult, arendades selleks infoplatvorme, planeerides arengu- ja koolitusprogramme arvestada ka nende regionaalse kättesaadavusega. Loomemajanduse valdkonna poliitika kujundamiseks hõlmata uuringute tasemel kogu Eestit.

5. Riigivalitsemine

Puutumus riigivalitsemise teemadega on olemas. Meetme rakendamine toetab muuhulgas „Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2020“ eesmärkide elluviimist ja seetõttu on oluline jälgida eelnõu rakendamise tulemuslikkust koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga. Kuna rakendusüksus on ka teiste prioriteetse suuna ettevõtlusmeetmete rakendaja, siis nii meetmete tingimuste kujundamisel kui ka nende rakendamisel võetakse nt taotluste hindamisel arvesse nende koosmõju. Eelnõu koostamisel on konsulteeritud Eesti Arengufondi, Sihtasutuse KredEx-i ja rakendusüksusega ning arvestatud erinevate strateegiate ja uuringutega, mis käsitlevad otseselt või kaudselt loomemajanduse ja ettevõtlusega seotud teemasid.

5. Eelnõu rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja eelnõu rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu “Loomemajanduse tugistruktuuride, ühisprojektide ja ekspordivõimekuse arendamise toetamise tingimused ja kord” eelarveks on kavandatud 16 100 000 eurot. Kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad.

Toetuse andmise administreerimisega, sealhulgas eelnõu rakendamisega seotud kulutused kaetakse tehnilise abi vahenditest.

Käesoleva eelnõu rakendamisega luuakse eeltingimused meetme sihtgruppi kuuluvate ettevõtjate (sh kasusaajate) eksporditulude kasvuks.

6. Eelnõu jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras, st kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu kooskõlastatakse õigusaktide kooskõlastamise infosüsteemi kaudu Rahandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi ja Riigikantseleiga. Eelnõu kiidab heaks valdkondlik komisjon, mille koosseisu kuuluvad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Riigikantselei, Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoja, Teenusmajanduse Koja, Eesti Teaduste Akadeemia, Rektorate Nõukogu, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsiooni, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse, Sihtasutuse KredEx, Sihtasutuse Eesti Teadusagentuur ja Sihtasutuse Archimedes esindajad.

Eelnõu väljatöötamise ja temaatilistesse konsultatsioonidesse on kaasatud vastavas töörühmas ja aruteludel osalemise kaudu Kultuuriministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Siseministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ning Eesti Konjunkturiinstituudi esindajad.

Eelnõud ja selle strateegilist tausta ning konteksti tutvustatakse huvigruppidele 24.09.2014. a toimuval kaasamisüritusel. Eelnevalt saadetakse eelnõu koos seletuskirjaga kirjalikule kaasamisele ja avalikule konsultatsioonile ning peale tagasiside saamist korraldatakse vajadusel täiendav kaasamisüritus, mille käigus on võimalik anda huvigruppidele tagasisidet ettepanekute osas ning jagada täiendavaid selgitusi.

Lisaks on toimunud meetme kontseptsiooni ja põhitingimuste tutvustamine Eesti Arengufondi, Sihtasutuse KredEx ja rakendusüksuse esindajatele.

Enne taotlusvoorude ja jooksva taotlemise väljakuulutamist korraldab rakendusüksus potentsiaalsetele taotlejatele ja asjakohastele koostööpartneritele suunatud infoseminare. Teabepäevade ja infoseminaride käigus tutvustatakse eelnõu tingimusi, selle rakendamise eesmäärke ja oodatavaid tulemusi ning mõju Eesti ettevõtluskeskkonnale.

Urve Tiidus
Kultuuriminister

Paavo Nõgene
kantsler